

Risiko- og vesentlighetsvurdering

- Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kristiansand kommune

Valgperioden 2023-2027

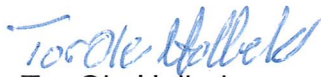

2024

FORORD

Agder Kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra kontrollutvalget i Kristiansand kommune gjennomført en **risiko- og vesentlighetsvurdering** for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Risiko- og vesentlighetsvurderingen danner grunnlaget for kontrollutvalgets utarbeidelse av **plan for forvaltningsrevisjon** og **plan for eierskapskontroll**.

Kristiansand 11.06.2024

Tor Ole Holbek
Revisjonsdirektør

Maren Stapnes
Forvaltningsrevisor

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD.....	2
1 INNLEDNING	5
1.1 Kontrollutvalgets bestilling	5
1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?	5
1.3 Hva er eierskapskontroll?	5
1.4 Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i selskap	5
1.5 Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll	6
1.6 Risiko- og vesentlighetsvurdering.....	6
1.7 Sentrale føringer for risiko- og vesentlighetsvurderingen	8
1.7.1 Kommunelovens formålsparagraf.....	8
1.7.2 FNs bærekraftsmål.....	9
1.8 Informasjonsgrunnlag og metode	10
1.9 Avgrensning og analytiske betraktninger	10
1.10 Tidligere utførte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og andre undersøkelser	11
2 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON AV KOMMUNENS VIRKSOMHET	12
2.1 ORGANISASJON.....	12
2.1.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Organisasjon	21
2.2 ØKONOMI	22
2.2.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Økonomi	26
2.3 SAMHANDLING OG INNOVASJON	27
2.3.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Samhandling og innovasjon.....	29
2.4 OPPVEKST	30
Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:	35
2.4.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Oppvekst	37
2.5 HELSE OG MESTRING.....	38
Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:	47
2.5.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Helse og mestring.....	50
2.6 KULTUR OG INNBYGGERDIALOG	51
2.5.2 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Kultur og innbyggerdialog	52
2.7 BY- OG STEDSUTVIKLING.....	53
Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:	58
2.7.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – By- og stedsutvikling.....	58
3 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - EIERSKAPSKONTROLL OG FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP	59
3.1 Om eierskap.....	59
3.2 Eierstyring i Kristiansand kommune	60
3.3 Analyse	61

3.3.1	Heleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS).....	61
3.3.2	Deleide aksjeselskap.....	64
3.3.3	Interkommunale selskap (IKS)	70
4	OPPSUMMERING	77
5	LITTERATURLISTE	80
	Vedlegg 1:.....	87

1 INNLEDNING

1.1 Kontrollutvalgets bestilling

Kontrollutvalget i Kristiansand kommune fattet følgende vedtak i sak 34/23:

1. *Kontrollutvalget ber Agder kommunerevisjon utarbeide en overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering. Analysen skal omfatte både forvaltning og eierskap*
2. *Kontrollutvalget slutter seg til prosessen beskrevet i saksfremlegget¹.*

1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?

Det fremgår av kommuneloven at kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og i selskaper der kommunen har eierinteresser.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, jf. kommuneloven § 23-3 første ledd.

En forvaltningsrevisjon har som formål å gi de folkevalgte informasjon om administrasjonens oppfølging og resultat av vedtak foretatt i kommunestyret. En slik undersøkelse kan virke som en kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen, samtidig som den har betydning for læring i organisasjonen².

1.3 Hva er eierskapskontroll?

Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper mv.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4 første ledd.

1.4 Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i selskap

Som tidligere nevnt skal kontrollutvalget påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i selskaper der kommunen har eierinteresser, jf. kommuneloven § 23-2 c og d. Dette innebærer at undersøkelser i selskap enten kan utføres som forvaltningsrevisjon eller som eierskapskontroll, men disse kan også gjennomføres i kombinasjon;

¹ Kristiansand kommune, Møteprotokoll Kontrollutvalget 08.06.23, hentet fra <https://opengov.360online.com/Mee-tings/krsand/File/Details/3278082.PDF?fileName=Protokoll%20Kristiansand%20kontrollutvalg%2008.06.2023&fileSize=173701>

² NKRF, *Veileder i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll*, s.16. Hentet fra https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_forvaltningsrevisjon_og_eierskapskontroll_10_2023_FERDIG.pdf

- Det føres kontroll med at den som utøver eierinteressene gjør det i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll)
- Deretter ser man nærmere på utvalgte tema ved selskapets virksomhet gjennom forvaltningsrevisjon, for eksempel regeletterlevelse, selvkost eller lignende.

1.5 Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en **plan for forvaltningsrevisjon** og en **plan for eierskapskontroll**. Disse planene skal vise på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon og hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planene skal vedtas av kommunestyret, men kontrollutvalget kan få delegert myndighet til å gjøre endringer i planene, jf. kommuneloven § § 23-3 og 23-4.

1.6 Risiko- og vesentlighetsvurdering

Det fremgår av kommuneloven at plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll skal baseres en **risiko- og vesentlighetsvurdering**. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingene er å finne ut av **hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll**, jf. kommuneloven § § 23-3 og 23-4.

Det gis i lovverket ingen nærmere føringer for hva en slik risiko- og vesentlighetsvurdering er, hva den skal inneholde eller hvordan den skal gjennomføres. I prop. 46 L (2017-2018) utdypes det imidlertid hva som menes med begrepet «risiko- og vesentlighetsvurderinger» med hensyn til forvaltningsrevisjon:

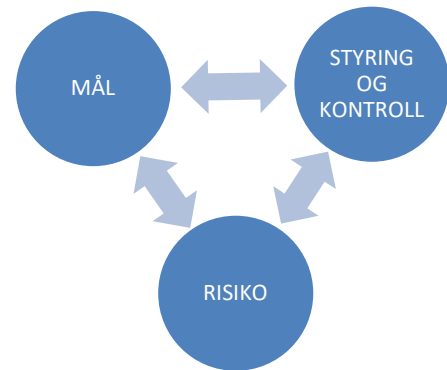
Risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere på hvilke områder av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, eller i hvilke selskaper, det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få³.

NKRF⁴ har videre utarbeidet en veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon. Her fremgår det at risiko må sees i forhold til forventningene om at kommunene skal nå sine målsettinger, ha en effektiv drift og etterleve regelverket.

³ Prop. 46. L (2017-2018), *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*, s. 404. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/f0964c05be1d4fefb54267e9255bb921/no/pdfs/prp201720180046000dddpdfs.pdf>

⁴ NKRF er en faglig interesseorganisasjon og et kompetanseorgan for kontroll og revisjon av kommunal/offentlig virksomhet.

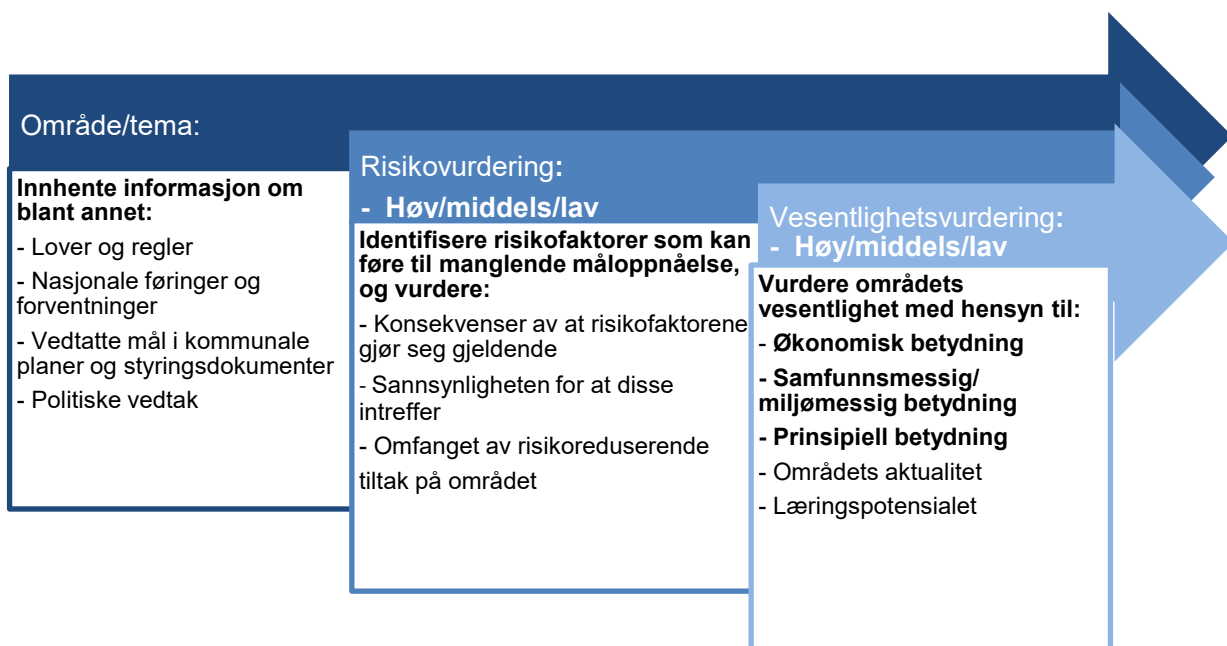
I risikovurderingen skal det foretas en vurdering av hvilke konsekvenser det kan få, dersom de enkelte risikofaktorer inntreffer, og sannsynligheten for at det vil skje. Når man har identifisert og vurdert de ulike risikofaktorene, og kjenner hvilke risikoreduserende styrings- og kontrolltiltak som er iverksatt, må det foretas en vurdering av hvor vesentlig de ulike risikofaktorene er i forhold til virksomhetens målsettinger⁵.

Generell risikomodel - hentet fra NKRFs
Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering

Kommunens virksomhet er omfattende, og vesentlighet kan derfor vurderes ut ifra ulike perspektiver; for eksempel om området eller selskapet er av stor økonomisk betydning, av samfunnsmessig/miljømessig betydning eller av mer prinsipiell betydning. I vurderingen av om området er av prinsipiell betydning, ser vi for eksempel på demokratihensyn, offentlighet i forvaltningen, rettsikkerhet, likebehandling, konsekvenser for enkeltindivider/brukere mv⁶.

Revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering kan oppsummeres med følgende figur:

Som vist i figuren over identifiseres grader av risiko og vesentlighet. Vi angir risiko og vesentlighet som lav (**L**), middels (**M**) eller høy (**H**), eller som en kombinasjon av disse - lav til middels (**L/M**) og middels til høy (**M/H**). Den samlede risiko- og vesentlighetsvurderingen (**RoV**) angir hvor aktuelt revisjonen vurderer det er å foreta forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll innenfor det aktuelle området eller selskapet.

⁵ NKRF, *Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering*, s.14. Hentet fra https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/ROV-veileder_oppdert-fastsatt_av-styret_3.12.2019.pdf

⁶ Riksrevisjonen, *Faglige retningslinjer for forvaltningsrevisjon*, hentet fra <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/om-riksrevisjonen/faglige-retningslinjer-for-forvaltningsrevisjon.pdf>

1.7 Sentrale føringer for risiko- og vesentlighetsvurderingen

I det følgende ser vi nærmere på noen sentrale føringer for risiko- og vesentlighetsvurderingen. Vi presenterer kommunelovens formålsparagraf og FNs bærekraftsmål, som anses å være styrende for alle kommuners arbeid.

1.7.1 Kommunelovens formålsparagraf

Av kommunelovens § 1-1 fremgår det følgende om lovens formål:

Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltagelse.

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunenes og fylkeskommunenes utøvelse av offentlig myndighet. Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillits- skapende og bærekraftige.

Med utgangspunkt i kommunelovens formålsparagraf, kan det ifølge NKRFs veileder⁷ være aktuelt å vurdere risiko og vesentlighet ut ifra sju perspektiver;

1. Fungerer det lokale folkestyret som forutsatt i kommuneloven?

Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil her kunne være knyttet til i hvor stor grad administrasjonen realiserer vedtak fattet av kommunestyret, om sakene som legges frem for folkevalgte organer er tilfredsstillende utredet og om kravene i forvaltningsloven og offentleglova overholdes.

2. Produserer kommunen de tjenestene innbyggerne har krav på?

Kravet til de kommunale tjenestene finnes nedfelt i ulike lover og forskrifter. Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil kunne være knyttet til om kommunens tjenestetilbud er forsvarlig og om innbyggerne får de tjenester de har krav på.

3. Driver kommunen samfunnsutvikling til beste for innbyggerne?

Dette perspektivet dreier seg om kommunens planverk, her vil det for eksempel være aktuelt å se på om kommunens planer bygger på et forsvarlig kunnskapsgrunnlag og hvorvidt innbyggerne blir involvert i planprosessene.

4. Utøver kommunen sin myndighet forsvarlig og i samsvar med loven?

Risiko- og vesentlighetsvurderingen kan her være knyttet til om kommunen forvalter sin myndighet på en god måte; følger kommunen saksbehandlingsreglene og har de en forsvarlig saksbehandling?

⁷ NKRF, *Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering*, hentet fra https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/ROV-veileder_oppdatert-fastsatt_av-styret_3.12.2019.pdf

5. Driver kommunen effektivt?

Dette perspektivet handler om å utnytte kommunens ressurser på en best mulig måte med best mulig måloppnåelse.

6. Er kommunen tillitsskape?

Risiko- og vesentlighetsvurderingen kan her være knyttet opp mot tiltak og systemer kommunen har for å sikre en høy etisk standard i organisasjonen. Dette kan for eksempel dreie seg om kommunen har etiske retningslinjer og om kommunen har satt i verk tiltak for å motvirke misbruk av kommunens midler og korrupsjon.

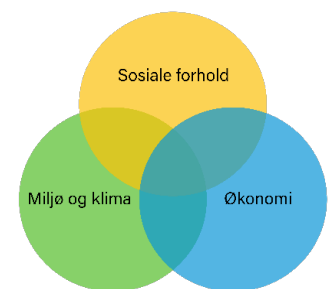
7. Er kommunens drift bærekraftig?

Fokuset i dette perspektivet vil være i hvilken grad kommunen har et fremtidsrettet utviklingsperspektiv. Beredskap i forhold til globale megatrender vil kunne stå sentralt. Globale megatrender er knyttet til klimaendringer, demografiske endringer, globalisering, urbanisering og digitalisering.

1.7.2 FNs bærekraftsmål

Kommunene skal i henhold til kommunelovens formålsparagraf være bærekraftige.

Ifølge FN er en kjent definisjon av bærekraftig utvikling; «*En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov*». ⁸ For å skape en bærekraftig samfunnsutvikling må man jobbe på tre områder 1) klima og miljø, 2) økonomi og 3) sosiale forhold.

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030⁹.

Målene ble laget gjennom innspill fra land over hele verden, og består av 17 mål og 169 delmål.

Bærekraftsmålene gjelder for alle land. Målene har betydning for norsk politikk – både på kommunalt- og nasjonalt nivå¹⁰.

⁸ FN-sambandet, *Bærekraftig utvikling*, hentet fra <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

⁹ FN-sambandet, *FNs bærekraftsmål*, hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

¹⁰ FN-sambandet, *FNs bærekraftsmål*, hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

1.8 Informasjonsgrunnlag og metode

Risiko- og vesentlighetsvurderingen bygger på informasjon om den enkelte kommune og kommunens selskap. I analysen har vi benyttet oss av følgende informasjon;

Informasjon fra kommunen

- Økonomiplan, årsrapporter, kommuneplan og andre relevante styringsdokumenter
- Kommunens kvalitetssystem (internkontrollsystem)
- Politiske saksdokumenter
- Informasjon om selskaper der kommunen har eierinteresser
- Innspill fra kommunen ved direktører m/ledergrupper
- Innspill fra kommunalsjef eierskap og rådgiver
- Innspill fra kommunedirektøren
- Analysen ble sendt på høring til kommunen i juni 2024, hvor kommunen fikk anledning til å komme med ytterligere innspill

Informasjon fra eksterne kilder

- Relevant regelverk og nasjonale føringer
- Statistikk og informasjon hentet fra Agdertall.no
- Offentlig statistikk, hentet fra bla KOSTRA, SSB, UngData mv.
- Tilsynsrapporter fra andre tilsynsetater, for eksempel Statsforvalteren, arbeids-tilsynet, arkivverket mv.
- Medieoppslag

Kontrollutvalgets- og revisors informasjon

- Innspill fra kontrollutvalget for perioden 2019-2023 og sittende kontrollutvalg
- Revisjonens kjennskap til kommunen gjennom løpende revisjon, tidligere forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller samt risiko- og vesentlighetsvurderingen fra forrige periode.

1.9 Avgrensning og analytiske betraktninger

Risiko- og vesentlighetsvurderingen er gjort på et overordnet nivå, og analysen har ikke som formål å beskrive alle forhold ved kommunen og kommunens selskaper. Omfanget er begrenset ut ifra hva som er formålet med analysen; å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, jf. kommuneloven §§ 23-3 og 23-4.

Analysen er strukturert med utgangspunkt i kommunens egen organisering. Det er imidlertid viktig å påpeke at analysen ikke har som hensikt å måle de ulike områdene/tjenestene opp mot hverandre. En vurdering av hva som er viktigst av for eksempel skole, eldreomsorg, vann og avløp, kultur mv., faller utenfor denne analysens formål.

Analysen tar for seg ulike områder og temaer som er aktuelle forvaltningsrevisjonsprosjekter. Noen av temaene som er beskrevet er relativt brede, mens andre tema er mer spisset. Ved bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjekter kan det være både nødvendig og hensiktsmessig at kontrollutvalget tydeliggjør og avgrenser hva de ønsker at revisjonen skal undersøke nærmere innenfor det aktuelle temaet.

Revisjonen vil understreke at de vurderinger som er gjort i analysearbeidet, er våre vurderinger. Dette innebærer at for eksempel politikere, ansatte og innbyggere vil kunne vurdere situasjonen annerledes. Det er ellers verdt å merke seg at risiko- og vesentlighetsvurderingen gir et «øyeblikksbilde», det vil si at nye utfordringer og risikoer kan oppstå underveis i planperioden.

1.10 Tidligere utførte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og andre undersøkelser

I forrige valgperiode ble det gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og andre undersøkelser i Kristiansand kommune:

Forvaltningsrevisjon:

- Dispensasjoner fra plan- og bygningsloven (Søgne kommune) (2019)
- Samfunnssikkerhet og beredskap (Songdalen kommune) (2019)
- Vedvarende lavinntekt i barnefamilier i nye Kristiansand kommune (2020)
- Boligsosialt arbeid i Kristiansand kommune (2021)
- Eiendomsforvaltning i Kristiansand kommune (2022)
- Habiliteringsfeltet i Kristiansand kommune (2022)
- Elevers psykososiale miljø og ansattes arbeidsmiljø (2024)

Eierskapskontroll:

- Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i Kristiansand Næringsselskap AS (2021)
- Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i Vest-Agder-museet IKS (2023)

Alle rapporter er lagt ut på vår hjemmeside: <https://agderkomrev.no/rapporter/>

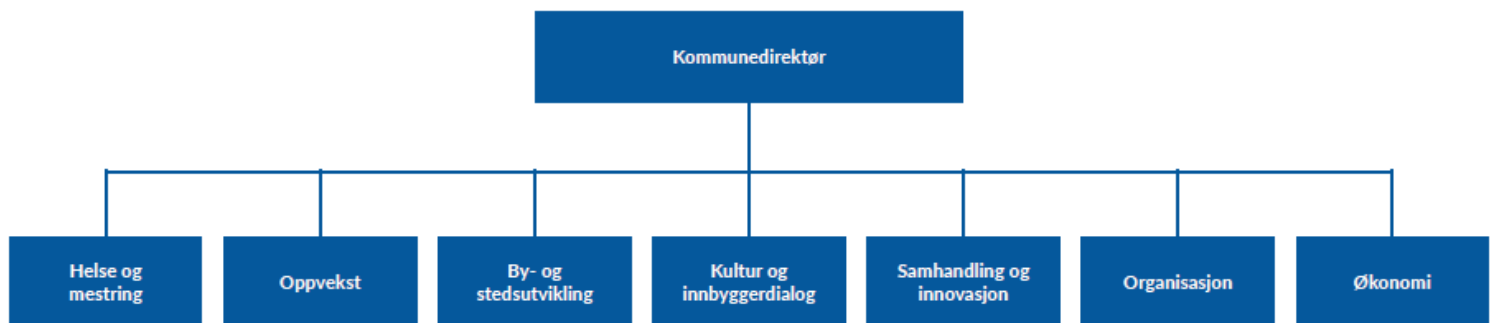
Revisjonen har i tillegg levert flere notater/utredninger til kontrollutvalget som ikke regnes som forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll, her kan blant annet følgende nevnes;

- Notat vedrørende Øvre Slettheia barnehage (2019)
- Notat vedrørende barnehagetilsyn (2019)
- Vurdering av ettergodtgjøring til avgått ordfører (2020)
- Risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll – valgperioden 2019-2023 (2020)
- Notat vedrørende status for enkeltsak – habiliteringsfeltet (2021)
- Ansettelsesprosessen av ny direktør for kultur og innbyggerdialog (2022)
- Notat Kjøkkenservice Industrier AS (2022)

2 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON AV KOMMUNENS VIRKSOMHET

Dette kapitlet utgjør den første analysedelen i risiko- og vesentlighetsvurderingen. Kapitlet tar for seg ulike tema hvor det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekter i Kristiansand kommune i denne valgperioden.

Vi har valgt å strukturere analysen med utgangspunkt i kommunens egen organisering:

2.1 ORGANISASJON

Området organisasjon består av kommunalsjefområdene **HR**, **IT** og **Politikk og administrasjon**. Kommuneadvokatkontoret er underlagt assisterende kommunedirektør (pt. organisasjonsdirektør) og beredskapssjefen rapporterer direkte til organisasjonsdirektøren. Det er også vedtatt at bedriftshelsetjenesten går inn i fast drift fra 01.09.23¹¹.

Åpenhet og innsyn (RoV = M)

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et velfungerende demokrati. Offentlighetsloven og kommunelovens regler om møteoffentlighet legger til rette for at kommunens virksomhet er åpen og transparent, og at omverden får mulighet til å se hvordan kommunen drives og hvordan beslutninger tas.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Uformelle møter uten kunngjøring og protokollførsel
- Reglene om lukking av møte praktiseres feil
- Kommunale dokumenter/informasjon er utilgjengelig/vanskelig tilgjengelig for offentligheten
- Begrenset kunnskap om hvilken informasjon som skal og ikke skal unntas offentligheten/utøver ikke meroffentlighet
- Ufullstendig postjournal
- Innsynsbegjæringer håndteres ikke i samsvar med offentlighetsloven

¹¹ Kristiansand kommune, Økonomiplan 2024-2027, hentet fra https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-kommunedirekt%C3%B8rens_forslag#/budsa/orgstructuremain/11

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan innebære brudd på grunnleggende rettssikkerhetshensyn og kontroll med den offentlige forvaltningen. Sannsynligheten for at nevnte risikofaktorer inntreffer vil blant annet avhenge av den etiske holdningen i kommunen og om det foreligger relevante rutiner og retningslinjer på område.

Det fremgår av kommunens etiske retningslinjer at «*Det skal være åpenhet og innsyn i forvaltningen, slik at innbyggere og media kan gjøre seg kjent med kommunens virksomhet og se hvordan kommunen skjøtter sine oppgaver*»¹². Kommunen har videre utarbeidet en kommunikasjonsstrategi, her fremgår det blant annet at «*Innbyggere, næringsliv og andre målgrupper skal oppleve å ha innsikt i kommunens tilbud og tjenester, og være informert om sine rettigheter*»¹³.

På kommunens hjemmeside er det et eget område kalt «innsyn og offentlig journal»¹⁴. Her gis det blant annet informasjon om offentlig journal og innsynsforespørsler, det er link til politisk agenda der innkalling til politiske møter og møteprotokoller publiseres og det er også link til kommunens web-tv der innbyggerne kan følge politiske møter live og i opptak.

Pressens offentlighetsutvalg og Kommunal Rapport har de tre siste årene undersøkt hvordan norske kommuner legger til rette for åpenhet, og hvordan dette etterleves i praksis. Opplysningene samles inn gjennom spørreskjema og konkrete innsynskrav til kommunene¹⁵. Kristiansand kommune får i 2023 en score på 20,5 poeng av 26 mulige. Kommunen ligger dermed på 75.plass av 355 kommuner. Dette er en oppgang fra fjorårets undersøkelse, da kommunen lå på plass nummer 110.¹⁶

Åpenhet i form av innsyn og etterprøvbarehet kan anses å være grunnlaget for en tillitskapende kommunal forvaltning, feltet har derfor høy vesentlighet. Revisjonen opplever at kommunen har fokus på dette området og har iverksatt ulike risikoreduserende tiltak. Lovverket som regulerer området er likevel omfattende og relativt komplisert, revisjonen vurderer derfor risiko og vesentlighet som middels.

Saksutredning og oppfølging av politiske vedtak (RoV = M)

Kommunedirektøren har ansvar for at saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet. Videre skal kommunedirektøren påse at vedtak som blir fattet av folkevalgte organ iverksettes uten ubegrunnet opphold, jf. kommuneloven § 13-1.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Tid og ressurser knyttet til utredning

¹² Kristiansand kommune, *Etiske retningslinjer for ansatte i Kristiansand kommune*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/2020314.PDF?fileName=Etiske%20retningslinjer%20for%20ansatte%20i%20Kristiansand%20kommune%20-%20forslag%20til%20behandling%20i%20KDL&fileSize=97987> og Kristiansand kommune, *Etiske retningslinjer for folkevalgte i Kristiansand kommune*, s. 2, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/a9d0fa4a6b1c46c0971987bf6dee0502/etiske-retningslinjer-for-folkevalgte-i-kristiansand-kommune---vedtatt-i-bystyret-16.02.22.pdf>

¹³ Kristiansand kommune, *Kommunikasjonsstrategi*, s. 4, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/ab79ee0668ed41e2a4ac639c07531475/kommunikasjonsstrategi-kristiansand-kommune-2020.pdf>

¹⁴ Se her: <https://www.kristiansand.kommune.no/navigasjon/politikk-og-organisasjon/innsyn-og-offentlig-journal/>

¹⁵ Les mer her for metoden som benyttes i undersøkelsen https://presse.no/wp-content/uploads/2023/09/Kommuneindeks_2023-15.pdf

¹⁶ Kommunal rapport, *Åpenhetsbarometeret: denne kommunen er på topp igjen*, hentet fra <https://www.kommunal-rapport.no/aapenhet/apenhetsbarometeret-denne-kommunen-er-pa-topp-igjen/154466/>

- Mangelfulle retningslinjer/rutiner for saksutredning
- Manglende etterlevelse av vedtatte retningslinjer/rutiner
- Uklare ansvarsforhold
- Manglende system som sikrer oppfølging av politiske vedtak (internkontroll)
- Mangelfull rapportering fra administrasjonen til politikerne om oppfølging av politiske vedtak

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Prinsippet om forsvarlig saksutredning er avgjørende for demokrati, styring, effektiv forvaltning og rettssikkerhet. Sakene må være så godt opplyst at politikerne kan ta informerte valg. Dersom saken ikke er forsvarlig utredet kan dette medføre at vedtak som treffes er feil, får uforutsette kostnader eller andre negative ringvirkninger. Det vil i tillegg kunne gi et negativt omdømme, samt bidra til at innbyggerne ikke opplever å ha tillit til kommunen. Videre kan et høyt antall politiske saker medføre risiko for at saker ikke blir fulgt opp av administrasjonen og/eller at det er mangelfull rapportering til politikerne om oppfølgingen.

Kommunen har utarbeidet et dokument som beskriver kommunens overordnede prinsipper for helhetlig virksomhetsstyring¹⁷. Her fremgår det at en viktig del av den helhetlige virksomhetsstyringen innebærer oppfølging av og rapportering på de mål og politiske vedtak som er fastsatt. I dokumentet beskrives det nærmere hva som skal rapporteres på når, i hvilken form og med hva slags innhold. Videre har kommunen utarbeidet rutiner og prosedyrer som gjelder for utredning og oppfølging av politiske saker.

Når det gjelder oppfølging av politiske vedtak, ble kontrollutvalget orientert om kommunens systemer for oppfølging av politiske vedtak i sak 49/22¹⁸. Av saksfremlegget til administrasjonen fremkom det blant annet at vedtaksoppfølgingsmodulen i P360 (saks- og arkivsystem) i liten grad var implementert i organisasjonen. Av kommunens *Egenvurdering av overordnet internkontroll* (2023) står det at det ble gjort forsøk på å benytte saksbehandlingssystemet til digital oppfølging av politiske vedtak, men at dette stanset opp på grunn av manglende eller dårlig funksjonalitet i systemet. Det presiseres imidlertid at det er manuelle kontroller på oversendelsesforslag, manuell oppfølging i linja at vedtak følges opp i tråd med fullført saksbehandling samt at enkelte vedtak følges opp i styringsdialogen; oppfølging av økonomiplan, verbalvedtak og planstrategi¹⁹. Kommunen har jobbet videre med dette, og i april 2024 ble det innført et nytt system for vedtaksoppfølging i P360. I første omgang skal dette gjelde for bystyret, formannskapet og kommunalutvalget, men vil etter hvert gjelde for alle politiske utvalg. Hensikten er at det skal bli enklere å finne status for oppfølging av ulike vedtak, både for saksbehandlere, ansatte og folkevalgte.

Revisjonen opplever at kommunen har fokus på området, og har ulike risikoreduserende tiltak og systemer. Revisjonen vurderer derfor samlet risiko- og vesentlighet som middels.

¹⁷ Kristiansand kommune, *Helhetlig virksomhetsstyring i Kristiansand kommune – policy*, hentet fra kvalitetssystemet

¹⁸ Kristiansand kommune, *Sak 49/22 i kontrollutvalget*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/239796?agendatemId=208967>

¹⁹ Kristiansand kommune, *Egenvurdering av overordnet internkontroll*, mottatt av kommunen

Arkiv og dokumentasjon (RoV = M/H)

Kommunen må følge arkivlovens regler om offentlige arkiv. Ifølge arkivlovens § 6 er alle offentlige virksomheter pliktige til å ha arkiv og sørge for at arkivet er en kvalitets-sikret informasjonskilde både for samtiden og ettertiden. Arkivet skal inneholde alle dokumenter som har betydning for saksbehandlingen til virksomheten, eller som har verdi som dokumentasjon.²⁰

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende kunnskap om arkiv og hva som er arkivverdig
- Mangelfulle retningslinjer/rutiner
- Etterlevelse av retningslinjer/rutiner
- Uklare ansvarsforhold
- Store mengder informasjon som skal arkiveres
- Feil oppbevaring av arkivverdig materiale (eks. brannsikring)
- Ressurssituasjonen i kommunen
- Mangelfull internkontroll

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Et fullstendig arkiv er av grunnleggende betydning for at man i ettertid skal kunne få kunnskap om historiske fakta og beslutninger. Informasjon fra arkivet skal ikke bare være tilgjengelig for kommunen selv, men også for kontroll fra tilsynsetater og folkevalgte, samt ved forespørsel om innsyn fra offentligheten. Et mangelfullt arkiv kan få negative konsekvenser for kommunens saksbehandling og oppfølging av vedtak, og i verste fall kan mangelfull dokumentasjon/arkivering forringe innbyggernes rettssikkerhet.

Ifølge arkivforskriften § 4 skal offentlige organ ha en oppdatert arkivplan. Kristiansand kommune har utarbeidet en arkivplan etter sammenslåingen som er tilgjengelig på arkivplan.no.²¹ Denne beskriver blant annet hvordan kommunen organiserer arkivfunksjonen og ivaretar arkivansvaret. Videre gis det oversikt over arkivsystemet og ulike regler og rutiner som gjelder for arkivarbeidet. I tillegg ligger det også ulike rutiner/prosedyrer i kommunens kvalitetssystem.

Generelt sett avdekker undersøkelser og tilsyn i kommuner og andre offentlige organer at det ofte er forbedringspotensial på dette fagområdet²². Før kommunen ble slått sammen, hadde de tre kommunene tilsyn med arkivet og det ble også gjennomført forvaltningsrevisjon på området. Det har ikke blitt ført tilsyn eller forvaltningsrevisjon med dette fagfeltet etter sammenslåingen. Nyere kommunikasjonsformer gjennom for eksempel sosiale medier, fører til at dette er et område som stadig er i endring og som det er nødvendig å ha høyt fokus på. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

Varsling (RoV = H)

Arbeidsmiljølovens kapittel 2A omhandler varsling. Arbeidstakere har rett til å varsle om *kritikkverdige forhold* på arbeidsplassen. Med kritikkverdige forhold menes forhold som er i strid med lover og regler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning om i samfunnet ellers.

²⁰ Arkivverket, *Veileder for dokumentasjon av arkivansvar*, hentet fra <https://www.arkivverket.no/veiledere-for-offentlig-sektor/veileder-for-dokumentasjon-av-arkivansvar/#step-innledning>

²¹Kristiansand kommune, *Arkivplan*, hentet fra <https://kristiansand.arkivplan.no/>

²² Arkivverket, *Tilsyn*, hentet fra <https://www.arkivverket.no/forvaltning-og-utvikling/tilsyn>

Varslingsregelverket skal bidra til et godt og konstruktivt ytringsklima der arbeidstakere skal kunne si ifra og ytre seg kritisk uten å risikere noen form for straff eller andre negative reaksjoner²³. Kommunen som arbeidsgiver har plikt til å utarbeide en intern varslingsrutine og undersøke innkomne varsler innen rimelig tid.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Mangelfull opplæring i etikk
- Etiske retningslinjer er ikke tilstrekkelig kjent og/eller implementert i organisasjonen
- Varslingsrutinen er ikke godt nok kjent i organisasjonen
- Forståelse av varsling vs avvik
- Det føles ikke trygt å varsle/risiko for gjengjeldelse
- Mangelfull oppfølging av varsler
- Nedgang i antall varslingssaker
- Mangelfull oppfølging av saker i linja

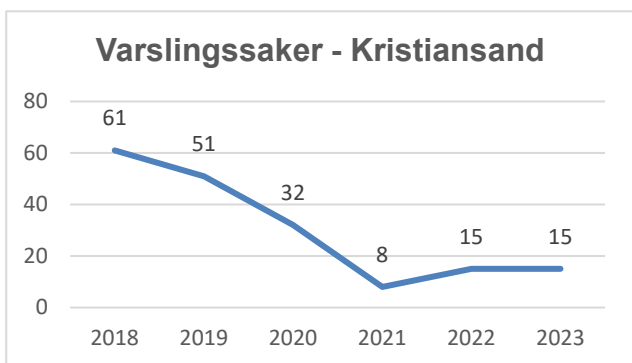
Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Dersom varslingssystemet ikke fungerer som forutsatt eller at ansatte ikke føler det er trygt å varsle, er det risiko for at kritikkverdige forhold vil kunne vedvare i organisasjonen. Dette vil igjen kunne medføre dårligere kvalitet i tjenestene, ha økonomiske konsekvenser, bidra til misnøye i organisasjonen samt kunne gå ut over de ansattes psykiske/fysiske helse. Videre vil dette kunne bidra til å svekke kommunens omdømme og tilliten både ansatte og innbyggere har til kommunen.

Kristiansand kommune har vedtatt etiske retningslinjer, reglement for varsling samt prosedyre for saksbehandling i varslingssaker. Høsten 2023 ble prosedyre for saksbehandling av varslingssaker revidert, og ny prosedyre er gjeldene fra og med januar 2024. Kommunen oppfordrer ansatte til å varsle om kritikkverdige forhold, og det er utarbeidet et elektronisk varslingssystem (Whistleblower).

Det fremgår av årsrapporten²⁴ til varslingsgruppa at det i 2023 ble meldt inn totalt 17 saker. To av sakene ble det varslet om to ganger, og det er dermed varslet om 15 ulike hendelser.

Figuren til høyre viser at det har vært en nedgang i antall varslingssaker over tid. I varslingsgruppas årsrapport for 2022 fremgikk det at varslingsgruppa kjente på en uro knyttet til nedgangen i antall varslingssaker. I 2022 var det derfor fokus på å gjennomgå rutiner og beskrivelser for å gjøre skillet tydeligere både mellom avvik og varsling, men også beskrive hvordan varslingsgruppa jobber. Dette har det også vært fokus på i 2023. Videre har det blitt arrangert kurs/fagdag i varsling og samtaleteknikk, der alle hovedtillitsvalgte, verneombud og nøkkelpersoner var invitert.

²³ Arbeidstilsynet, *Varsling*, hentet fra <https://www.arbeidstilsynet.no/tema/varsling/>

²⁴ Kristiansand kommune, *Årsrapport 2023, Kristiansand kommunes varslingsgruppe*. hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/301144.PDF?fileName=Årsrapport%202023&fileSize=2814007>

Kontrollutvalget har spilt inn kommunens arbeid med varslinger som tema til denne risiko- og vesentlighetsvurderingen. Varsling kan være avgjørende for at lovbrudd, korrupsjon og andre uakseptable forhold avdekkes og opphører. Området er således av høy vesentlighet både for ansatte, kommunen og for samfunnet som sådan. Revisjonen opplever at kommunen har gode systemer for å håndtere varsler og at dagens varslingssystem fungerer godt. Samtidig viser statistikken at det har vært nedgang i antall varslingssaker de senere årene, og det er bekymring knyttet til om varslingsgruppa får inn alle varsler. Dette bidrar til å aktualisere området ytterligere. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

Sykefravær (RoV = M/H)

Sammenlignet med andre land har Norge et relativt høyt sykefravær. Sykefraværet har tradisjonelt sett vært høyere i offentlig sektor enn i privat sektor.

I 2023 hadde Kristiansand kommune et samlet sykefravær på 9,8 %. Dette var over kommunens målsetting for det totale sykefraværet (7,6 %). Sykefraværet har imidlertid holdt seg relativt stabilt de siste årene, med 9,7 % i 2022 og 9,8 % i 2021.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Arbeidsoppgaver og organisering av tjenestene
- Arbeidsmiljø og ledelse
- Manglende tiltak for å forebygge og redusere sykefravær
- Mangelfulle rutiner/retningslinjer for oppfølging av sykefravær
- Begrenset kjennskap til rutiner og retningslinjer
- Lite oppfølging og tilrettelegging for sykmeldte ansatte
- Ressurssituasjonen i kommunen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av høyt sykefravær over tid er negativ både for kommunens tjenesteproduksjon, for den enkelte ansatte, for arbeidsmiljøet og for kommunens økonomi. Derfor har reduksjon av sykefravær lenge vært et sentralt mål for norske kommuner.

I 2021 ble nærværssatsingen vedtatt av bystyret, og det ble bevilget 2 millioner kroner til og med 2024. I denne forbindelse ble det etablert et operativt «innsatsteam IA» bestående av to HR-medarbeidere samt jordmor (BHT). Delmålene til innsatsteamet er å redusere antall sykmeldinger som kristiansand kommune mottar årlig og redusere gjennomsnittlig lengde på sykefravær. Det fremgår at dette har gitt gode resultater hittil, og at det forventes at den økte innsatsen betyr redusert fravær på sikt, eller at en unngår unødig økning i sykefraværet²⁵. I økonomiplan 2024-2027 halveres budsjettmidlene til denne satsingen²⁶.

Kommunen har i sitt kvalitetssystem laget en «sykefraværsoppfølgingsprosess», hensikten med prosessen er å sikre god forebygging og oppfølging av sykefravær. Prosessdokumentet beskriver roller og ansvar både i det forebyggende arbeidet og i selve

²⁵ Kristiansand kommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

²⁶ Kristiansand kommune, *Økonomiplan 2024-2027*, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/budsa/orgstructuremain/11>

sykefraværarbeidet. I tillegg er kommunens styringsportal sentral i arbeidet med nærværarbeid og sykefraværsoppfølging. Relevant statistikk og utvikling over tid, gjennomføring av arbeidsmiljøprosesser samt oppfølging av medarbeiderundersøkelser er blant annet tilgjengelig her. Dette skal bidra til at ledere og annet nøkkelpersonell får et helhetlig overblikk over situasjonen.

Revisjonen gjennomførte i 2018 et forvaltningsrevisjonsprosjekt med tema sykefravær i Kristiansand kommune²⁷. I denne rapporten så vi nærmere på hvordan kommunen arbeidet med å redusere sykefraværet, både gjennom forebygging og oppfølging av sykmeldte ansatte. Undersøkelsen tok i hovedsak for seg helse- og sosialsektoren og oppvekstsektoren, hvor vi så nærmere på sykefraværarbeidet i omsorgssentrene og barnehagene. Undersøkelsen viste at det ble gjort mye bra arbeid i kommunen, men at det også fantes noen forbedringsmuligheter. Blant annet viste undersøkelsen at det i enhetene var relativt store forskjeller i hvor høyt fokus lederne hadde på forebygging og hvor systematisk dette arbeidet var.

I årsrapporten for 2023 fremgår det at helse og mestring hadde et samlet sykefravær på 11 %, og at høyt sykefravær er en av de største utfordringene innenfor helse-, omsorg- og sosialfeltet. Videre fremgår det at:

Mulighetene lederne har hatt til å dreie innsatsen mot forebygging har vært spesielt utfordrende på grunn av stort lederspenn og stort arbeidspress på avdelingsledere i forbindelse med gjennomføring av driftstilpasninger. Stort lederspenn og manglende lederstøtte utfordrer ledelseskapasiteten. Ledere har også gjennom dette året måtte rette den største innsatsen mot oppfølging av sykmeldte. Til tross for at det har vært tilrettelagt for støtte og virkemidler har lederne i mindre grad enn ønskelig hatt kapasitet til å kunne jobbe godt med forebygging av sykefravær.²⁸

På bakgrunn av overstående vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Informasjonssikkerhet og personvern (RoV = M/H)

I 2018 fikk vi en ny personopplysningslov, loven består av nasjonale regler og EUs personvernforordning (også kalt GDPR – General Data Protection Regulation). Personopplysningsloven handler om behandling, altså innsamling og bruk, av personopplysninger. Kommunene behandler svært mange personopplysninger om både innbyggere og ansatte, mange av disse opplysningene er av sensitiv karakter.

Personvern er tett knyttet opp mot informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet handler om å sikre at opplysninger behandles med konfidensialitet (informasjonen blir ikke kjent for uvedkommende), integritet (informasjonen blir ikke endret av uvedkommende) og tilgjengelighet (informasjonen er tilgjengelig for dem som trenger den).²⁹

²⁷ Rapporten kan leses her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2018/01/Sykefravær-i-Kristiansand-kommune.pdf>

²⁸ Kristiansand kommune, Årsrapport 2023, s. 205, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

²⁹ Datatilsynet, Iverksette styringssystem for informasjonssikkerhet, hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjonssikkerhet-internkontroll/etablere-internkontroll/iverksette-styringssystem-for-informasjonssikkerhet/>

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende fokus i kommunen
- Mangelfulle retningslinjer og rutiner
- Lite kompetanse/opplæring blant de ansatte
- Begrensede ressurser avsatt til personvernarbeidet
- Uklare ansvarsforhold i kommunen
- Mangelfull internkontroll og avvikshåndtering
- Komplisert og omfattende regelverk

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Kommunen må dokumentere at personopplysninger behandles i tråd med personvernprinsippene. Det krever at det iverksettes egnede tiltak, både tekniske og organisatoriske, for å sikre at personopplysninger behandles i samsvar med regelverket. De nevnte risikofaktorene kan blant annet føre til at sensitiv informasjon kommer på avveie og at kommunen taper tillit og omdømme blant både innbyggere og ansatte.

På kommunens hjemmeside ligger kommunens personvernerklæring. Denne gir en overordnet beskrivelse av hvordan Kristiansand kommune samler inn og bruker personopplysninger. Siden kommunen leverer et bredt spekter av tjenester og behandler personopplysninger til ulike formål, underlagt ulike lovkrav, er det i tillegg utarbeidet mer detaljerte erklæringer for de ulike tjenesteområdene. Videre gis det også informasjon på hjemmesiden og intranettet om kommunens personvernombud.

Internt i kommunen er det laget en rekke dokumenter tilknyttet personvern og informasjonssikkerhet, blant annet er det utarbeidet en informasjonssikkerhetspolicy; Del 1 er en styrende del som bla. gjør rede for overordnede målsettinger, strategier og prinsipper samt hvilke funksjoner og oppgaver som finnes i sikkerhetsorganisasjonen. Del 2 omhandler gjennomføring og overordnede rutiner, og del 3 beskriver hvordan informasjonssikkerhetsarbeidet skal evalueres og kontrolleres.

Datatilsynet har nylig foretatt et omfattende tilsyn med personopplysningssikkerheten i norske kommuner. Funnene herfra viser blant annet at;

- *Det gjøres mye godt personvernarbeid, til tross for begrensede ressurser.*
- *Det er stor forståelse for at personvern og informasjonssikkerhet er viktige verdier som må ivaretas*
- *De fleste har etablert gode verktøy for styringssystem/internkontroll og behandlingsprotokoller.*
- *Det er innført tekniske tiltak for å ivareta informasjonssikkerheten.*
- *Mange mangler overordnede retningslinjer og praktiske rutiner/prosedyrer innenfor de fleste temaene vi kontrollerte.*
- *Det uttrykkes behov for mer, bedre og samlet veiledning, og det er ønske om tilgang på gode eksempler.³⁰*

Datatilsynets omfattende tilsyn i norske kommuner aktualiserer dette området ytterligere for forvaltningsrevisjon.

Godt personvern er av høy vesentlighet for tilliten til kommunen, for deres innbyggere og for de ansatte. Uvedkommende må ikke få tilgang til personopplysninger de ikke

³⁰ Datatilsynet, *Funn fra tilsyn i kommuner og fylkeskommuner*, hentet fra <https://www.datatilsynet.no/aktuelt/aktuelle-nyheter-2023/funn-fra-tilsyn-i-kommuner-og-fylkeskommuner/>

skal ha. Revisjonen opplever at kommunen har høyt fokus på området og har iverksatt ulike risikoreduserende tiltak, men som følge av at lovverket er relativt omfattende og komplisert vurderer revisjonen samlet risiko og vesentlighet som middels til høy.

Samfunnssikkerhet og beredskap (RoV = M)

Kommunenes generelle beredskapsplikt gir kommunene ansvar for å ivareta sikkerhet og trygghet blant innbyggere og virksomheter.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Ikke oppdatert risiko- og sårbarhetsanalyse
- Mangelfulle beredskapsplaner
- Beredskapsplaner er ikke kjent i organisasjonen
- Begrenset opplæring og kompetanse i beredskapsarbeidet
- Det gjennomføres ikke beredskapsøvelser
- Uklar rollefordeling
- Mangelfull evaluering av hendelser og planverk

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

I en situasjon hvor det oppstår uønskede hendelser er det viktig at kommunen har evne til å opprettholde egen virksomhet og sikre at tjenesteproduksjonen påvirkes i minst mulig grad. Dersom kommunen ikke takler krisesituasjoner på en god måte vil dette kunne få betydning både for kommunen og kommunens innbyggere, i verste tilfelle vil det kunne utgjøre fare for liv og helse.

I 2023 hadde Statsforvalteren i Agder tilsyn med kommunens beredskapsplanlegging. Statsforvalteren skriver blant annet følgende i tilsynsrapporten:

Kristiansand kommune ivaretar samfunnssikkerhet og beredskap på en god måte. Beredskapsbevisstheten er tverrsektorielt god, og det er etablert fora som ivaretar dette. Samfunnssikkerhet og beredskap er et gjennomgående tema i kommunens planstruktur. Kristiansand er en pådriver i det regionale og interkommunale beredskapsarbeidet. Kommunen har etablert beredskapsråd. Den er en bidragsyter i forskning og utvikling innen samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunen har gjennom hendelser vist god krisehåndteringsevne³¹.

Basert på funnene i tilsynet ble det ikke gitt avvik på kommunens oppfyllelse av bestemmelser i Sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt. I tilsynsrapporten ble det imidlertid gitt 5 merknader. Merknader er ikke i strid med lovverket, men er forhold der Statsforvalteren mener at det er mulighet for forbedring.

Som følge av at det nylig er gjennomført et tilsyn fra Statsforvalteren, vurderer revisjonen det som lite hensiktsmessig å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt på dette området på nåværende tidspunkt. Samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels.

³¹ Statsforvalteren i Agder, *Tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune*, hentet fra <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/api/supervision?supervisionReference=bce4e817-3bf9-4b2f-bfbf-abdb904caf16>

2.1.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Organisasjon

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Åpenhet og innsyn	Middels
Saksutredning og oppfølging av politiske vedtak	Middels
Arkiv og dokumentasjon	Middels/høy
Varsling	Høy
Sykefravær	Middels/høy
Informasjonssikkerhet og personvern	Middels/høy
Samfunnssikkerhet og beredskap	Middels

2.2 ØKONOMI

Økonomiområdet er en sentralisert stab – og støttetjeneste for de andre tjenesteområdene i kommunen. Økonomiområdet består av fem kommunalsjefområder: **Virk-somhetsstyring** (internkontroll og kvalitet), **Økonomistyring** (inkludert eierskap), **Innkjøp**, **Regnskap** og **Lønn**.

Overordnet internkontroll (RoV = M)

Etter kommunelovens § 25-1 er kommunen pålagt å ha internkontroll som skal sikre at lover og forskrifter følges i all administrativ virksomhet. Det er kommunedirektøren som er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold

Mulige risikofaktorer kan være:

- Internkontrollsystemet er ikke tilstrekkelig implementert i organisasjonen
- Mangelfull kunnskap om internkontroll blant kommunens ansatte
- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Rutiner og retningslinjer er ikke tilstrekkelig kjent i organisasjonen/følges ikke
- Avviksrapportering/avvikshåndtering uteblir
- Mangelfull evaluering/oppfølging av internkontrollen
- Uklar rolle-/ansvarfordeling

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Internkontroll er et grunnleggende prinsipp for forsvarlig styring av kommunen. Mangelfull internkontroll kan føre til at lover og regler ikke følges, samt påvirke kommunens måloppnåelse.

Kommunen har utarbeidet en internkontrollpolicy som gir overordnede føringer og prinsipper for arbeidet med å etablere, gjennomføre, følge opp og forbedre internkontrollen. Dokumentet gir en overordnet beskrivelse av roller og organisering av arbeidet med internkontrollen. Kommunen har videre ulike datasystemer som skal bidra til det systematiske arbeidet med internkontroll. Noen av systemene er felles og gjelder for alle ansatte, mens andre systemer er områdespesifikke. *Kvalitetssystemet* er felles for alle ansatte, dette skal bidra til å sikre dokumentstyring og avviksrapportering.

Høsten 2023 gjennomførte stabsområdene en egevaluering av kommunens overordnet internkontroll. Hensikten med gjennomgangen var å vurdere om og i tilfelle hvor kommunen har svakheter og mangler i den overordnede internkontrollen, samt å identifisere og prioritere forbedringstiltak. I sin oppsummering skriver kommunen følgende:

Hovedinntrykket er at internkontrollen er tilfredsstillende. Kristiansand kommune har etablert alle de styrende dokumentene og støttesystemene som er anbefalt i bl.a. KS sin veileder om «kommunedirektørens internkontroll». Når det er sagt har vi identifisert flere forbedringer som vi bør gjøre for å heve modenhetsnivået på internkontrollen.³²

³² Kristiansand kommune, *Egenvurdering av overordnet internkontroll*.

Forbedringspunkter som nevnes er blant annet knyttet til opplæring, tydeliggjøring av ansvar/rollefordeling, innarbeiding av risikostyring og implementering av ny praksis og løsninger. Dette vil bli fulgt opp i styringsdialogen og stabsområdenes virksomhetsplaner.³³

Revisjonen opplever at kommunen har høyt fokus på internkontroll, kommunens egen-evaluering av internkontrollen viser imidlertid at det finnes forbedringspunkter. Som følge av at kommunen nylig har evaluert egen internkontroll samt utarbeidet tiltak som skal følges opp i tiden fremover, vurderer revisjonen at det ikke vil være hensiktsmessig å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på dette området på nåværende tidspunkt. Det kan imidlertid være aktuelt å følge opp området mot slutten av valgperioden, samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels.

Overordnet økonomistyring (RoV = M)

Kommunen har ansvar for å ha god økonomistyring. Økonomistyring handler på kort sikt om å ha balanse mellom budsjett og drift. På lang sikt handler det om å ha en tjenesteyting som dekker befolkningens tjenestebehov uten å bruke for mye ressurser.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Overholdelse av finansielle måletall og handlingsregler
- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Manglende oppfølging av rutiner/retningslinjer
- Mangelfull samhandling mellom kommunalområdene og/eller politikerne
- Uklar rolle-/ ansvarsfordeling
- Ressurssituasjonen i kommunen
- Internkontroll

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Kommuner med sunn økonomi og handlingsrom vil kunne møte innstramminger eller uforutsette hendelser uten at dette får direkte konsekvenser for innbyggernes tjenestetilbud. Svake netto driftsresultat over tid vil gi et mindre politisk handlingsrom gjennom lavere fondsreserver, økt gjeld og eventuelle inndekningskrav.³⁴

En forutsetning for god økonomistyring er blant annet at det vedtas finansielle måltall for kommunen. Bystyret har vedtatt følgende måltall og handlingsregler for 2023:

Måltall for økonomistyring:

1. *Korrigert netto resultatgrad bør være minimum 2,5 prosent.*
2. *Sentralt disposisjonsfond bør utgjøre minimum 4 prosent av brutto driftsinntekter.*

Handlingsregler for økonomistyring:

1. *Korrigert netto lånegjeld skal være maksimalt 9 mrd. kroner nominelt.*
2. *Netto premieavvik skal hvert år avsettes til fond for dekning av premieavvik.*
3. *Energiverksfondet skal prisjusteres hvert år.*

³³ Kristiansand kommune, Årsrapport 2023, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

³⁴ Kommunal og regionaldepartementet, Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner, hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/komm/okonomiplanveileder_krd_nett.pdf

4. Utbytteinntekter skal kun benyttes til å finansiere varige driftsutgifter dersom utbyttet er stabilt over tid³⁵.

God økonomistyring henger videre tett sammen med kommunedirektørens internkontroll, jf. kommuneloven § 25-1. Herunder at det blant annet er etablert nødvendige rutiner og prosedyrer for økonomiarbeidet, at roller og ansvar i økonomiarbeidet er avklart og at det rapporteres om utviklingen i økonomien.

Årsregnskapet for 2023 viser et positivt korrigert netto driftsresultat på 7,7 mill. kr, noe som er vesentlig bedre enn budsjettet. Hovedårsaken til dette er økte skatteinntekter, økt tilskudd til integrering og at finans gjør det bedre enn budsjettet. Ifølge årsrapporten er det ett måltall og en handlingsregel som ikke ble oppfylt i 2023; Korrigert netto driftsresultatet målt opp mot driftsinntektene ble 0,1% som er lavere enn måltallet på 2,5%, samt at energiverksfondet ikke ble prisjustert i 2023. De øvrige måltall og handlingsregler er oppfylt i 2023.³⁶

I 2023 har en av de viktigste oppgavene til kommunen vært å få tilpasset driften til budsjettet. Den økonomiske situasjonen krevde stram styring, med innsparinger på en rekke områder. Det fremgår av årsrapporten for 2023 at Helse og mestring er det eneste område som hadde merforbruk i forhold til budsjett i 2023. Dette viser at det har vært god økonomisk styring i kommunen gjennom året, og det er viktig at dette opprettholdes for å tilpasse driften til budsjetttrammene videre i 2024.

God økonomistyring er vesentlig for at kommunen forvalter ressursene på best mulig måte. Revisjonen opplever at kommunen har høyt fokus på området, og risiko og vesentlighet anses som middels.

Offentlige anskaffelser (RoV = H)

Norske kommuner må følge lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Loven skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser og sikre at det offentlige opptrer med integritet, jf. anskaffelsesloven § 1. Videre skal reglene også bidra til å motvirke sosial dumping, ivareta miljøhensyn og motvirke brudd på menneskerettighetene.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Kompetanse og kjennskap til regelverket
- Mangelfulle retningslinjer og rutiner
- Mangelfull etterlevelse av retningslinjer og rutiner
- Ressurssituasjonen og tidsaspektet
- Utilstrekkelig planlegging
- Uklar ansvars-/rollefordeling
- Bruk av eksisterende innkjøpsavtaler/rammeavtaler
- Habilitet
- Mangelfull internkontroll
- Komplisert regelverk
- Omdømme

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Anskaffelsesregelverket er komplisert, dette krever at kommunen har god kompetanse og forståelse av regelverket. Konsekvensene av at regelverket ikke blir fulgt vil kunne

³⁵ Kristiansand kommune, årsrapport 2023, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

³⁶ Kristiansand kommune, årsrapport 2023,

være at kommunen ikke får varer og tjenester til gunstigst pris og på mest fordelaktige vilkår. Sannsynligheten for at slike situasjoner oppstår er avhengig av kommunens kompetanse og ressurser på innkjøpsfeltet.

Revisjonen opplever at kommunen har fokus på innkjøp og offentlige anskaffelser. Det er blant annet etablert en sentral innkjøpstjeneste som er ansvarlig for alle anskaffelser over 100 000 kr (med unntak for kommunalområdet by- og stedsutvikling). Dette skal bidra til å sikre kompetanse i anskaffelsene, i tillegg til at enheten også skal gi opplæring til bestillere utenfor innkjøp. Kommunen har videre utarbeidet en innkjøpspolicy som beskriver hvilke føringer og prinsipper som gjelder for kjøp av varer og tjenester, samt hvordan roller og ansvar er fordelt i dette arbeidet. I tillegg har kommunen utarbeidet rutiner knyttet til anskaffelsesprosessen, og holder på med å utarbeide en anskaffelsesstrategi som forventes klar til behandling høsten 2024.³⁷

Av kommunens årsrapport for 2023 fremgår det at kommunen har oppdaget flere forhold og tilfeller knyttet til avtalelojalitet der innkjøp ikke gjøres i henhold til regelverk og inngåtte avtaler. Det fremgår derfor at økt avtalelojalitet og bedre utnyttelse av innkjøpsavtaler vil være et sentralt fokusområde for kommunen fremover. Videre fremgår det at innkjøp er i prosess med å anskaffe et innkjøpsanalysesystem som skal bidra til ytterligere kontroll av kommunens innkjøp. Herunder kontroll over områder hvor kommunen må få på plass avtaledekning og eventuelt der det er brudd på avtalelojalitet³⁸.

Kontrollutvalget har spilt inn innkjøpsordninger i kommunen til denne RoV-analysen. Videre har også kontrollutvalget kommet med andre innspill som det kan være aktuelt å se nærmere på i tilknytning til innkjøp og offentlige anskaffelser:

- «Universell utforming av formålsbygg». Anskaffelsesloven § 5 sier at oppdragsgiveren skal stille krav til universell utforming i offentlige kontrakter i samsvar med regler som fastsettes i forskrift³⁹.
- Rammeavtaler, inngåelse og oppfølging

Revisjonen ser at kommunen har flere risikoreduserende tiltak på området, men vi vet av erfaring at dette generelt sett er et utfordrende område for kommunene. Kommunens etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser vil være vesentlig både av økonomiske hensyn, men også for å forebygge korrupsjon og sikre tillit og omdømme blant ansatte og innbyggere. Revisjonen har ikke gjennomført en full forvaltningsrevisjon på området siden 2010, og vurderer risiko og vesentlighet som høy.

Overordnet eierskapsstyring (RoV = M)

Flere kommuner velger å organisere deler av sin virksomhet i aksjeselskap eller interkommunale selskap. Selskapene er i mindre grad direkte underlagt kommunestyrets kontinuerlige overvåkning og beslutninger. En utfordring ved dette er at politikerne styring- og kontrollmuligheter begrenses.⁴⁰

³⁷ Kristiansand kommune, *Økonomiplan 2024-2027*, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/generic/summary/54451a8f-df6b-41b0-89cf-e030cacce55a-cn>

³⁸ Kristiansand kommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

³⁹ Revisjonen bemerker at administrasjonen har svart ut en sak vedrørende universell utforming i nærings- og eierskapsutvalget i 2023. Se sak 23/23 her <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/Meetings/Details/1690344?agendaltemld=211380>

⁴⁰ KS, *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*, hentet fra <https://www.ks.no/contentassets/6f9fb03dcfdd4b2691b742df971e3b36/Anbefalinger-om-eierskap-F41-web.pdf>

Mulige risikofaktorer kan være:

- Manglende innsyn i selskapene/ selskapene gir ikke informasjon
- Informasjon etterspørres ikke av politikerne
- Uklart hvor ansvaret for eieroppfølging er plassert
- Manglende kompetanse til å sitte i styre/mangelfull opplæring til styre-representanter
- Mangelfull bruk av virkemidler som for eksempel eiermøter
- Begrensede ressurser knyttet til oppfølging

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Risikofaktorene kan på sikt føre til svekket demokratisk styring og kontroll med den kommunale forvaltning og kommunale selskap. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet være avhengig av kommunens fokus på eierstyring.

Kristiansand har en egen kommunalsjef for eierskap som organisatorisk er plassert under kommunedirektøren. Ifølge kommuneloven § 26-1 skal kommunen minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Kristiansand kommune vedtok gjeldende eierskapsmelding i 2021. Det fremgår her at kommunens eierskap skal utøves innenfor rammen av norsk selskapslovgivning og basert på allment aksepterte eierstyringsprinsipper. Eierstyringsprinsippene angir hvordan kommunen skal opptre som eier og hvilke forventninger som stilles til selskapene. Formålet med prinsippene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet, ryddige beslutningsprinsipper, redusere risiko og fremme bærekraftig verdiskapning. Videre utarbeider kommunen hvert år en eierberetning, som skal bidra til å sikre god informasjonsflyt og eieroppfølging.

Kontrollutvalget har spilt inn styresammensetning som et tema til denne risiko- og vesentlighetsvurderingen. I kommunens eierstyringsprinsipper omhandler ett av prinsippene «målrettet kompetente styrer», herunder «styrets sammensetning kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold⁴¹». Dersom kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon av kommunens overordnede eierskapsstyring, kan dette være et tema som undersøkes nærmere.

Revisjonen opplever at kommunen har høyt fokus på eierstyring og vurderer risiko og vesentlighet som middels.

2.2.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Økonomi

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Overordnet internkontroll	Middels
Overordnet økonomistyring	Middels
Offentlige anskaffelser	Høy
Overordnet eierstyring	Middels

⁴¹ Kristiansand kommune, *Eierskapsmelding 2021*, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/65541a9f0ed2431e9ce8b94c9bea7d18/eierskapsmelding-for-kristiansand-kommune-2021.pdf>

2.3 SAMHANDLING OG INNOVASJON

Samhandling og innovasjon er ett av tre stabsområder. Området har et særlig ansvar for å koordinere oppgaver på vegne av kommunedirektøren, og å være rådgiver for resten av organisasjonen. Samhandling og innovasjon sørger også for at samarbeid med eksterne aktører og nettverk utvikles strategisk og profesjonelt på regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Samhandling og innovasjon er organisert i fire kommunalsjefområder; **Forskning og innovasjon, Business Region Kristiansand, Strategi og Digitalisering.**

Digitalisering (RoV = M/H)

Norske kommuner må utnytte mulighetene digitalisering gir for økt verdiskapning, innovasjon og bærekraftig utvikling.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle planer/strategier for digitaliseringsarbeidet
- Manglende oppfølging av vedtatte planer/strategier
- Mangelfull kunnskap/kompetanse/opplæring for ansatte
- Kultur: vilje til å ta i bruk nye verktøy/løsninger
- Mange nye systemer/løsninger samtidig
- Manglende tilgang til digital teknologi/infrastruktur
- Samhandling mellom digitalisering og IT
- Krevende å gi veiledning/opplæring til innbyggere/brukere
- Ressurser avsatt til digitalisering

Risiko – og vesentlighetsvurdering:

Formålet med digitaliseringen er blant annet forenkling og effektivisering, å gi bedre tjenester til innbyggerne samt fremme innovasjon og verdiskapning, men også tilrettelegge for åpenhet og innsyn.⁴² For at dette skal kunne være mulig, er det viktig at det settes av tilstrekkelige ressurser til arbeidet med digitalisering samt at alle ansatte får nødvendig opplæring til å ta i bruk nye digitale løsninger.

I kommuneplanens samfunnsdel fremgår det at Kristiansand kommune skal være en digital og innovativ organisasjon og at kommunen skal være ledende innen digitalisering og ta i bruk nye smarte løsninger.⁴³ For å oppnå kommuneplanens mål om å bli ledende innen digitalisering, er det utarbeidet en digitaliseringsstrategi. Digitaliseringsstrategien «sterkere sammen» er et overordnet og styrende dokument som favner all digitaliseringsvirksomhet i kommunen, den omfatter både samfunnet og Kristiansand kommune som organisasjon.

Det fremgår imidlertid av digitaliseringsstrategien at det er en klar avstand mellom der kommunen som helhet er i dag og hvor den ønsker å være. «Blant utfordringer er den digitale modenheten og mangelen på en helhetlig «digital grunnmur» som utgangspunkt for sømløse og sammenhengende tjenester. Kunnskap, kompetanse, samarbeid

⁴² Kommunal- og distriktsdepartementet, *Digitalisering i kommunal sektor*, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/digitalisering-i-kommunal-sektor/id2623342/>

⁴³ Kristiansand kommune, *Sterkere sammen – Kristiansand kommune mot 2030*, hentet fra <https://pub.framsikt.net/plan/kristiansand/plan-0b26d7ac-0399-4cfd-89c0-d65e2dc9328d-15880/#/>

og tilgang til riktig teknologi går igjen som forløsende faktorer».⁴⁴ Revisjonen har også i møte med administrasjonen fått innspill på at rammebetingelsene/ressursene avsatt til dette området ikke i tilstrekkelig grad samsvarer med kommunens målsettinger/ambisjonsnivå. Revisjonen vurderer samlet risiko og vesentlighet som middels til høy.

Bærekraftig utvikling (RoV = H)

Det fremgår av kommunelovens formålsparagraf at norske kommuner og fylkeskommuner skal være *bærekraftige*, jf. § 1-1. Ifølge FN er en kjent definisjon på *bærekraftig utvikling*; «En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov».⁴⁵ For å skape en bærekraftig samfunnsutvikling må man jobbe på tre områder 1) klima og miljø, 2) økonomi og 3) sosiale forhold.

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.⁴⁶ Bærekraftsmålene gjelder for alle land, og målene har betydning for norsk politikk – både på kommunalt og nasjonalt nivå.⁴⁷

Mulige risikofaktorer:

- Manglende fokus på bærekraftig utvikling administrativt og/eller politisk
- De tre bærekraftsdimensjonene, klima og miljø, økonomi og sosiale forhold, sees ikke i sammenheng
- Mangelfulle planer og strategier for å kunne oppnå bærekraftig utvikling
- Mangelfull oppfølging av vedtatte planer og strategier
- Mangelfull evaluering av tiltak
- Mangelfulle kriterier for å kunne måle måloppnåelse

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan medføre at kommunen ikke når sin målsetting om å være bærekraftig.

Kristiansand kommune har vedtatt kommuneplanens samfunnsdel «Sterkere sammen – Kristiansand mot 2030». FNs bærekraftsmål danner rammen for den strategiske utviklingen av kommunen. Bærekraftsmålene har vært filter for hvilke mål og strategier som er viktigst for Kristiansand, og hvor kommunen gjennom sin prioritering og utvikling kan bidra i det internasjonale arbeidet om å nå målene. I arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel ble de 17 målene og 169 delmålene gjennomgått og vurdert opp mot kommunens muligheter og utfordringer. Disse er omformet til lokale mål og strategier som inngår i satsingsområdene i kommuneplanen.

Samhandling og innovasjon skal være en pådriver for å følge opp FNs bærekraftsmål gjennom sosial, økologisk og økonomisk bærekraftig utvikling av kommunen. Selv om dette prosjektet er lagt inn under samhandling og innovasjon, vil en eventuell forvaltningsrevisjon på temaet også kunne inkludere de andre direktørområdene. Dette avhenger av hvordan et slikt forvaltningsrevisjonsprosjekt innrettes; det kan være mulig

⁴⁴ Kristiansand kommune, *Smartere sammen – Digitaliseringsstrategi for Kristiansand kommune 2022-2030*, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/6ba5acec23c0445aa1fe1ad1906fc280/digitaliseringsstrategi-20223.pdf>

⁴⁵ FN sambandet, *Bærekraftig utvikling*, hentet fra <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

⁴⁶ FN-sambandet, *FNs bærekraftsmål*, hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

⁴⁷ FN-sambandet, *FNs bærekraftsmål*, hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

å se på kommunens bærekraftsarbeid på et mer overordnet nivå, eller så kan en se nærmere på hvordan kommunen jobber med en av de tre bærekraftsdimensjonene.

Området er vesentlig, ikke bare for kommunen og kommunens innbyggere, men også i et nasjonalt- og globalt perspektiv. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

2.3.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Samhandling og innovasjon

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Digitalisering	Middels/høy
Bærekraftig utvikling	Høy

2.4 OPPVEKST

Oppvekst har ansvar for et helhetlig tjenestetilbud til barn og unge som skal sikre trygge oppvekstsvilkår og gode læringsarenaer for barn og ungdom. Området består av følgende kommunalsjefområder; **Direktørområde med stab, Barnehage, Skole og SFO** og **Barn- og familietjenester** (helsetjenester for barn og unge, forebyggende tjenester, barnevern og Pedagogisk-psykologisk tjeneste).

Nedenfor skisseres det mulige forvaltningsrevisjonsprosjekter som kan være aktuelle innenfor oppvekst i denne perioden. Revisjonen bemerker at det innenfor området Helse og mestring (kap 2.5) er beskrevet et prosjekt, «Rus og psykisk helsearbeid», som også er aktuell for oppvekst dersom det innrettes mot barn og unge. I tillegg ligger prosjektet «Vedvarende lavinntekt for barnefamilier» under Helse og mestring, men også dette prosjektet er av betydning for oppvekstfeltet.

Barnevernsreformen; tidlig innsats og forebyggende arbeid (RoV = H)

Barnevernsreformen, også kalt oppvekstreformen, trådte i kraft 01.01.2022. Et av målene med reformen er at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren. Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.⁴⁸

I kapittel 15 i ny barnevernslov tydeliggjøres det at det er kommunen som har ansvar for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer, jf. § 15-1. Videre fremgår det at kommunestyret skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid, denne skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen samt hvordan etatene skal samarbeide.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Begrenset fokus på tidlig innsats og forebygging
- Manglende mål og planer for det forebyggende arbeidet
- Mangelfull oppfølging av planer i praksis
- Uklar ansvarsfordeling/rollefordeling
- Begrenset samarbeid mellom ulike etater – både interne og eksterne
- Mangelfull styring/koordinering
- Ressurssituasjonen i kommunen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av at overstående risikofaktorer inntreffer kan medføre at barn, unge og deres foresatte ikke får den hjelpen og støtten de har behov for på et tidligst mulig tidspunkt. Dette kan medføre at vanskene blir unødvendige store, vedvarer over lang tid eller at det oppstår tilleggsvansker.

Det fremgår av årsrapporten (2023) at kommunen har jobbet med å samordne tjenestetilbudet for å bedre forebygge at barn og unge blir utsatt for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Å få til et enda bedre samarbeid på tvers i kommunen handler både

⁴⁸ Bufdir, *Hva er barnevernsreformen*, hentet fra <https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/barnevernsreformen/hva-er-barnevernsreformen/>

om å øke kompetansen der det er nødvendig og å endre måten det jobbes på. Kommunen skriver at de har kommet godt i gang med dette i 2023.⁴⁹

Kommunen jobber med å utarbeide en plan for kommunens forebyggende arbeid, jf. bvl. § 15-1 annet ledd. I denne forbindelse er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag og lokalt utfordringsbilde (som også gjelder for kommunens arbeid med plan for psykisk helse og plan for nullvisjon mot vold og seksuelle overgrep for barn og unge). Av kunnskapsgrunnlaget fremgår det blant annet følgende:

«Oppsummert opplever brukere og ansatte en rekke gode tjenester og tilbud til mange innbyggere hver dag. Imidlertid oppleves det at det satses for lite på forebygging og helsefremming, og reparasjon blir en stor del av arbeidet. Når det svikter er det særlig opplevelsen av at tjenestene, både i og utenfor kommunen, er fragmenterte, silobaserte og ikke tilpasset den enkeltes behov. Barn og familier opplever det er for lite blick på helheten og summen av utfordringene som kan være lavinntekt, utfordringer i de voksnes liv og barnas spesielle behov.»⁵⁰

«Handlingsplan for å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker» ble lagt frem for oppvekstutvalget i februar 2024, men planen ble sendt tilbake til administrasjonen for bearbeiding. I oppvekstutvalgets møte i mars 2024 ble det fra administrasjonen orientert om at kommunen jobber videre med planen, og at man antar at planen ville komme tilbake til politisk behandling tidlig høst⁵¹.

Hvordan kommunen arbeider med tidlig innsats og forebygging er av høy vesentlighet, og revisjonen vurderer at dette er et område som det kan være aktuelt å se nærmere på gjennom en forvaltningsrevisjon. Tematikken er imidlertid omfattende, dersom kontrollutvalget ønsker å bestille et slikt prosjekt vil det være behov for å konkretisere hva som eventuelt skal undersøkes nærmere. Videre er det i kommunen et pågående planarbeid på feltet, og revisjonen anbefaler derfor at en eventuell bestilling først gjøres mot slutten av perioden. Risiko og vesentlighet vurderes som høy.

Spesialpedagogisk hjelp i barnehager (RoV = M)

Barn under skolepliktig alder har rett til spesialpedagogisk hjelp fra kommunen dersom de har særlig behov for det jf. barnehageloven § 31. Formålet er å gi barnet tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring i for eksempel språklige og sosiale ferdigheter.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Begrenset kompetanse hos ansatte i barnehagene om hvem som kan ha behov for spesialpedagogisk hjelp
- Mangelfullt samarbeid med foresatte, PPT og evt. andre instanser
- Mangelfulle rutiner og retningslinjer
- Manglende oppfølging av rutiner/retningslinjer

⁴⁹ Kristiansand kommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

⁵⁰ Kristiansand kommune, *Saksfremlegg oppvekstutvalget, PS 10/24*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/Krsand/Meetings/Details/2188502?agendaltemId=213715>

⁵¹ Kristiansand kommune, *Protokoll oppvekstutvalget 19.03.24, Orienteringssaker*, hentet fra [https://opengov.360online.com/Meetings/Krsand/File/Details/3821645.PDF?fileName=Komplett%20innkalling_%20Oppvekstutvalget%20\(19.03.2024\)&fileSize=2338898](https://opengov.360online.com/Meetings/Krsand/File/Details/3821645.PDF?fileName=Komplett%20innkalling_%20Oppvekstutvalget%20(19.03.2024)&fileSize=2338898)

- Manglende vedtak og/eller oppfølging av vedtak
- Individ perspektiv fremfor systemperspektiv
- Presset ressursituasjon
- Økonomi/merforbruk

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene vil kunne være at barn ikke får den hjelpen og støtten de har behov for på et tidligst mulig tidspunkt. At barn får rett hjelp til rett tid, er av høy vesentlighet for å forebygge vansker på et senere tidspunkt. Dette innebærer at kommunen må ha fokus på at de som har krav på spesialpedagogisk hjelp får dette, samtidig som de jobber med å tilpasse det ordinære tilbudet for å sikre at flest mulig blir inkludert.

Kristiansand kommune har over flere år hatt et merforbruk knyttet til styrket tilbud for enkeltbarn (dette gjelder både vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne, jf. bhl §§ 31 og 37). Konsekvensene av at flere ressurser brukes på spesialpedagogiske tiltak er at det blir mindre ressurser til grunnbemanning og det ordinære pedagogiske tilbudet i barnehagene. Dette fører til en negativ spiral der behovet for spesialpedagogiske tiltak øker i takt med at det ordinære tilbudet svekkes.⁵² Som følge av dette, har kommunen over tid jobbet for å snu utviklingen og sørge for at flere barn kan få hjelp og tilrettelegging innenfor det ordinære tilbudet. Det fremgår av økonomiplanen for 2024-2027 at utviklingen i antall vedtak med tilhørende kostnader er stabilisert og noe redusert for første gang på svært mange år. Dette er imidlertid et område som kommunen vil ha kontinuerlig fokus og innsats på i tiden fremover.

Revisjonen opplever at kommunen har høy oppmerksomhet mot dette området, risiko og vesentlighet vurderes derfor som middels.

Psykososialt barnehagemiljø (RoV = M/H)

I 2021 ble det lovfestet at alle barn har rett til et godt og trygt barnehagemiljø. Det fremgår av barnehageloven § 41 at barnehagen ikke skal godta krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som jobber i barnehagen, skal gripe inn dersom et barn utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal videre forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å kontinuerlig arbeide for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna, jf barnehageloven § 41 annet ledd.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Lite fokus på psykososialt barnehagemiljø
- Manglende kartlegging av barnas barnehagemiljø
- Kompetanse og kjennskap til regelverket
- Mangelfulle retningslinjer/rutiner
- Manglende oppfølging av retningslinjer/rutiner
- Begrenset samarbeid med foresatte
- Ressurs- og bemanningssituasjon i kommunen/barnehagen
- Avvik og avvikshåndtering/internkontroll

⁵² Kristiansand kommune, Økonomiplan 2024-2027, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/budsajorgstructuremain/2>

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan potensielt bli alvorlige. At barn ikke opplever et godt og trygt barnehagemiljø, kan påvirke barns livskvalitet, helse, trivsel og læring. Konsekvensene av mobbing handler ikke bare om hvordan barn påvirkes i barnehagen, men også senere i livet⁵³.

Hvordan barnehagene jobber med forebygging og hvordan de undersøker og håndterer eventuelle saker, er av stor betydning. Kristiansand kommune har utarbeidet veilederen «trygt og godt barnehagemiljø i Kristiansand», som er forpliktende for alle kommunale barnehager. I veilederen er det utarbeidet et årshjul for barnehagenes forebyggende arbeid, og det ligger informasjon/rutiner for hvordan barnehagene skal jobbe for å overholde aktivitetsplikten. Det er videre utarbeidet ulike maler og sjekklistes.

Resultatet fra foreldreundersøkelsen for barnehager i 2023⁵⁴ viser at barns trivsel i kommunale barnehager er på 4,7 av 5, dette er likt som landsgjennomsnittet. Videre ligger scoren for relasjon mellom barn og voksen på landsgjennomsnittet (4,5 av 5), Revisjonen har ikke funnet annen statistikk/informasjon om barnas psykososiale miljø i barnehagen. Det fremgår imidlertid at det på landsbasis har vært en økning i saker som omhandler utestenging, vold og trakassering i barnehagene i 2022⁵⁵. Av økonomiplan 2024-2027 fremgår det at det barnehagene har en økning i antall saker hvor systematisk arbeid igangsettes, men at det er for tidlig å si noe om omfang og helhet i Kristiansand⁵⁶.

Barnehagenes arbeid med psykososialt barnehagemiljø krever kontinuerlig fokus og innsats. Revisjonen opplever at Kristiansand kommune har fokus på inkludering og forebygging av mobbing i barnehagene gjennom eget planverk og rutiner. Som følge av at konsekvensene for barn som opplever mobbing/krenking kan bli så alvorlige, vurderer revisjonen likevel risiko og vesentlighet på området som middels til høy.

Bekymringsmeldinger til barneverntjenesten (RoV = H)

Kommunen har som tidligere nevnt ansvar for å forebygge at barn og unge utsette for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer, samtidig har barneverntjenesten ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd, jf. barnevernloven § 15-3.

For at barnevernet skal få kjennskap til barn og familier som kan ha behov for hjelp fra barneverntjenesten, er tjenesten avhengig av at både privatpersoner og offentlige ansatte melder fra. Etter barnevernsloven § 13-2 har enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, i visse tilfeller plikt til å melde fra til barnevernet. Meldeplikten inntreffer først i de mer alvorlige tilfellene; når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet eller utsatt for andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker.

⁵³ Aaseth et al, *Mobbing i norske barnehager – en kunnskapsoversikt*, hentet fra <https://www.uis.no/sites/default/files/inline-images/i1L2vPIFizkg8npPwppVlriAja3B7imtEgo8KMktfZdV286gMd.pdf>

⁵⁴ Udir, *Foreldreundersøkelsen i barnehage – resultater*, hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/foreldreundersokelsen-i-barnehager-resultater/>

⁵⁵ Fvn, *Foreldreutvalget; økning i saker om mobbing i barnehagen*, hentet fra <https://www.fvn.no/norgeogverden/i/9z6pvW/foreldreutvalget-okning-i-saker-om-mobbing-i-barnehagen>

⁵⁶ Kristiansand kommune, *Økonomiplan 2024-2027*, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/generic/orgstructuremain/2/220>

Mulige risikofaktorer kan være:

- Begrenset kjennskap til lovverket/ og eller barneverntjenesten
- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Manglende oppfølging av vedtatte rutiner/retningslinjer
- Uklare ansvarsforhold/rollefordeling ved melding
- Terskelen for å melde kan være for høy
- For sterkt fokus på taushetsplikt vs. meldeplikt
- Mangelfullt samarbeid mellom barneverntjenesten og øvrige kommunale etater

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Dersom barneverntjenesten ikke mottar bekymringsmeldinger fra offentlige meldere kan dette medføre at barn, unge og deres familier ikke får rett hjelp til rett tid.

Det fremgår av tilstandsrapport for barneverntjenesten for 2022⁵⁷ at det den siste tiden har vært nedgang i antall bekymringsmeldinger til barneverntjenesten. Denne tendensen gjelder alle kommunene i samarbeidet (Kristiansand, Lillesand og Birkenes) og også på nasjonalt nivå⁵⁸. Tilstandsrapporten for 2023 er pt. ikke klar, men det fremgår av kommunens årsmelding for 2023 at barneverntjenesten opplever nedgang i antall bekymringsmeldinger.

Som følge av nedgangen i bekymringsmeldinger, ble det høsten 2022 foretatt en kartlegging av innkomne meldinger.

Tabell 2: Oversikt over instanser som sender bekymringsmelding

Instans	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barnevernstjenesten *	25 %	28 %	26 %	22 %	16 %	16 %	12 %
Skole	12 %	14 %	12 %	12 %	12 %	10 %	8 %
Politi	8 %	8 %	9 %	9 %	10 %	14 %	18 %
Lege/sykehus	7 %	8 %	8 %	10 %	15 %	12 %	13 %
Naboer/andre voksne	6 %	6 %	6 %	8 %	10 %	12 %	12 %
Foresatte	6 %	6 %	6 %	6 %	5 %	3 %	7 %
Barnehage	5 %	5 %	7 %	5 %	5 %	5 %	3 %
Helsestasjon	4 %	5 %	4 %	5 %	4 %	4 %	3 %
Andre	25 %	22 %	23 %	23 %	23 %	25 %	28 %
Totalt antall	1481	1506	1452	1528	1844	1877	1574

Kilde: Familia meldingsrapport

Det fremgår at det var 20 % nedgang i mottatte meldinger fra 2021 til 2022 (basert på tall fra det første halvåret i 2022). Kommunale meldere står for hoveddelen av nedgangen. Prosentandelen meldinger som går til undersøkelse går ned, og barneverntjenesten stiller spørsmål ved om det er de «rette» meldingene som har uteblitt, eller om det er familier som trenger hjelp av barneverntjenesten som de ikke «får tak i». Videre fremgår det at barneverntjenesten ikke vet hvorfor det er nedgang i antall meldinger, og barneverntjenesten er bekymret for om dette kan medføre at barn og familier som trenger hjelp, ikke får dette til rett tid.

⁵⁷ Tilstandsrapporten for barneverntjenesten er innlemmet i kvalitetsmeldingen for oppvekst, denne finnes her <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/3109265.PDF?fileName=Kvalitetsmeldingen%20for%20oppvekst%202022&fileSize=5736881>.

⁵⁸ Bufdir, *Bekymringsmeldinger til barneverntjenesten*, hentet 02.04.24 fra <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/barnevern/bekymringsmeldinger-til-barnevernet>

I tilstandsrapporten står det imidlertid at nedgang i bekymringsmeldinger kan henge sammen med fokus på taushetsplikt og meldeplikt⁵⁹. I 2022 var det fokus på meldeplikten, både i barneverntjenesten, i opplæringstilbudet og av andre aktører. Statsforvalteren i Agder hold blant annet et webinar om meldeplikten i starten av året. Dette, sammen med andre signaler, har medført at mange ansatte i og utenfor barneverntjenesten ble usikre på terskelen for når offentlige ansatte skal sende bekymringsmelding. Som følge av dette har barneverntjenesten i samarbeid med oppvekstsektoren revidert og tydeliggjort rutinen for meldeplikt, og det har blitt informert om denne på mange arenaer. Videre står det skrevet i tilstandsrapporten at barneverntjenesten erfarer at ansatte i andre instanser har en frykt for å bryte taushetsplikten, noe som gjør at det potensielt går for lang tid før saker blir meldt til barnevernet. Det kan medføre at barn ikke får rett hjelp til rett tid. Barnverntjenesten uttrykker særlig bekymring for nedgang i bekymringsmeldinger fra helsestasjon og barnehager, og om dette medfører at de ikke får kontakt med de minste barna som trenger hjelp fra barneverntjenesten.

I 2009 gjennomførte revisjonen en forvaltningsrevisjon av barnehager og helsestasjoners⁶⁰ formidling av bekymring til barnevernet. Formålet med prosjektet var å undersøke om melding av bekymring til barnevernet fungerte tilfredsstillende med tanke på Kristiansand kommunes mål om tidlig innsats. Oppsummert konkluderte revisjonen med at det tverretatlige samarbeidet i Kristiansand kommune burde gjennomgås og styrkes, og at kommunen burde styrke kompetansen i barnehagesektoren for å fange opp utsatte barn⁶¹. På bakgrunn av det overstående, vurderer revisjonen at det igjen kan være aktuelt å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt som har fokus på meldeplikten til barneverntjenesten. Risiko- og vesentlighet vurderes som høy.

Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:

I det følgende gjør revisjonen rede for et større forvaltningsrevisjonsprosjekt som nylig ble gjennomført innenfor oppvekst og skole. Dette er altså et område som allerede har fått en omfattende gjennomgang, men som fortsatt er svært sentralt for kommunen. Det er ikke slik at revisjonen mener at det bør gjennomføres en full forvaltningsrevisjon på dette området på nytt, men at deler av rapporten for eksempel følges opp gjennom en enklere oppfølgingsundersøkelse eller så kan kontrollutvalget følge opp rapporten på andre måter.

Elevers psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø (RoV = M)

Revisjonen leverte i begynnelsen av 2024 et omfattende forvaltningsrevisjonsprosjekt med tittelen «Elevers psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø»⁶². Formålet med prosjektet var å vurdere i hvilken grad kommunen oppfyller lovens plikter og jobber forebyggende med å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene og de an-

⁵⁹ Kristiansand kommune, *Kvalitetsmeldingen for oppvekst 2022*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Mee-tings/krsand/File/Details/3109265.PDF?fileName=Kvalitetsmeldingen%20for%20oppvekst%202022&fileSize=5736881>

⁶⁰ Bakgrunnen for at andre kommunale tjenester ikke var inkludert i undersøkelsen, skyldes at fylkesmannen i Vest-Agder på samme tid skulle gjennomføre et tilsyn som omfattet «samarbeid mellom barnevern, sosial – og helsetjenester om utsatte barn i skolepliktig alder (6-16)». Tilsynet tok for seg hvorvidt utsatte barn og unge med behov for samarbeid mellom tjenestene får iver tatt deres behov og rettigheter på en helhetlig måte. Revisjonen valgte dermed å fokusere sin undersøkelse på barn som ikke hadde nådd skolealder.

⁶¹ Kristiansand Revisjonsdistrikt IKS, *Barnehager og helsestasjoners formidling av bekymring til barnevernet*, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Forvaltningsrevisjon-Barnehager-og-helsetasjoners-formidling-av-bekymring-til-barnevernet.pdf>

⁶² Les rapporten her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2024/02/Forvaltningsrevisjon-2023-Psykososialt-miljo-for-barn-og-voksne-i-skolen-1.pdf>

satte. Revisjonen tok utgangspunkt i fire problemstillinger knyttet til elev-elevrelasjoner, aktivitetsplikten, vold og trusler mot ansatte, og håndtering og oppfølging av slike hendelser. Revisjonen fant at kommunen har et forbedringspotensial på alle de undersøkte problemstillingene, og det ble gitt til sammen 10 anbefalinger for kommunens videre arbeid med tematikken:

- 1. Kristiansand kommune bør fremover vektlegge å praktisere nulltoleranse for krenkelser i grunnskolen.*
- 2. Kristiansand kommune bør fremover vektlegge arbeidet med elev-elevrelasjoner og med å bygge fellesskap.*
- 3. Kristiansand kommune bør fremover jobbe med å styrke foreldresamarbeidet og foreldreinvolveringen.*
- 4. Kristiansand kommune bør vurdere å innføre felles retningslinjer for bruk av mobiltelefon i grunnskolen, hvor utgangspunktet er mobilfri skole.*
- 5. Kristiansand kommune bør vurdere å følge opp revisjonens innspill når det gjelder utviklings- og forbedringspotensial for SFO.*
- 6. For å sikre at elevenes rett iht. opplæringslovens kapittel 9A til å ha det trygt og godt på skolen oppfylles, bør Kristiansand kommune styrke arbeidet med å gjøre ansatte fortrolige med aktivitetsplikten samt arbeidet med at aktivitetspliktens delplikter oppfylles.*
- 7. Kristiansand kommune bør styrke kompetansen (herunder gjøre EQS-rutinene bedre kjent) på skolene når det gjelder bekymringsfullt skolefravær. Kommunen bør også vurdere om det vil være hensiktsmessig å iverksette tiltak som sikrer at skoleeier kommer tidlig inn og støtter skolene ifm. i saker som (blant annet) gjelder bekymringsfullt skolefravær.*
- 8. Kristiansand kommune bør styrke skoleeiers og skolenes kultur for å jobbe med å forebygge vold og trusler mot skoleansatte.*
- 9. Kristiansand kommune bør styrke skoleeiers og skolenes kultur for å jobbe med å håndtere og følge opp vold og trusler mot skoleansatte.*
- 10. Kristiansand kommune bør styrke skolenes kultur for å skrive og jobbe med avviksmeldinger ifm. vold og trusler mot skoleansatte.⁶³*

Bystyret fattet i sak 39/24 vedtak om at kommunedirektøren skal følge opp revisjonens anbefalinger og melde tilbake til kontrollutvalget om kommunens oppfølging innen 24.10.24. Rapporten er dermed fortsatt under oppfølging av kontrollutvalget. Avhengig av kontrollutvalgets videre oppfølging, kan det være hensiktsmessig å følge opp deler av rapportens funn gjennom en enklere oppfølgingsundersøkelse mot slutten av perioden. Samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels.

⁶³ Agder Kommunerevisjon IKS, *Elevers psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø*, <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2024/02/Forvaltningsrevisjon-2023-Psykososialt-miljo-for-barn-og-voksne-i-skolen-1.pdf>

2.4.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Oppvekst

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Barnevernsreformen; Tidlig innsats og forebyggende arbeid	Høy
Spesialpedagogisk hjelp i barnehager	Middels
Psykososialt barnehagemiljø	Middels/høy
Bekymringsmeldinger til barneverntjenesten	Høy
Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:	
Elevers psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø	Middels

2.5 HELSE OG MESTRING

Området Helse og Mestring har ansvar for å utvikle og levere tjenester til alle innbyggere innenfor helse-, omsorgs- og sosialfeltet. Området består av seks kommunalsjefområder; **Forvaltning og koordinering, Livsmestring, Helsefremming og inkludering, Hjemmetjenester og rehabilitering, Omsorgssentre og NAV**. I tillegg kommer helse - og mestrings stab.

Aldrende befolkning (RoV = H)

Håndtering av en stadig aldrende befolkning er en nasjonal utfordring. I tiårene fremover vil andelen eldre i den norske befolkningen øke kraftig. I 2023 har kristiansand kommune 4700 personer i aldersgruppen 80 år og eldre. Befolkningsframskrivninger viser at det i 2050 kan være ca 12 500 personer i denne aldersgruppen, dette utgjør en økning på 7300 personer over en 25 års periode⁶⁴.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Begrenset fokus i kommunen – administrativt/politisk
- Utfordringer knyttet til kommunens tjenestetilbud
- Manglende tilpassede boliger/ manglende investeringer i tilpassede boliger
- Omstilling, evne og ressurser til å ta i bruk nye teknologiske løsninger/ velferdsteknologi
- Bemanningsutfordringer/vanskelig å få tak i tilstrekkelig, kvalifisert arbeidskraft
- Økonomi

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Parallelt med utviklingen av økning i antall eldre, vil det samtidig bli færre personer i arbeidsfør alder. Dette medfører at samfunnets aldersbæreevne⁶⁵ reduseres. Kommunen skriver videre i utfordringsbildet for 2023, at også pårørendeomsorgen vil svekkes⁶⁶.

Aldringen i befolkningen vil bety en enda større forsørgerbyrde for pårørende og kommunen som tjenesteleverandør. Kommunale helse- og omsorgstjenester koster kommunene mer for hvert år, flere eldre i befolkningen gjør at behovet for kommunale helse- og omsorgstjenester vil øke. Dette, sett i sammenheng med at antall pårørende for hver eldre samtidig synker drastisk, gjør det lite realistisk at pårørende kan ta omsorgsoppgaver som det offentlige til nå har utført. Tvert imot er det en risiko for at oppgavene det offentlige må løse blir enda større enn hva den rene befolkningsveksten tilsier⁶⁷.

Konsekvensene av de demografiske endringene og den aldrende befolkningen må kunne anses å være store; økonomisk vil økt antall eldre i befolkningen gi lavere sysselsetting og svekke skattegrunnlagene, samt gi økte utgifter til pensjon. Dette vil med-

⁶⁴ Kristiansand kommune, *Kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde for Kristiansand kommune 2023*, hentet fra <https://pub.framsikt.net/plan/kristiansand/plan-fdbad0ce-18b6-4467-b89f-f645791590fd-28419/#/generic/summary/5f24706c-9410-40f8-a7ee-96426275d7db>

⁶⁵ Aldersbæreevne viser antall personer i yrkesaktiv alder (16-67 år) per antall eldre (67+).

⁶⁶ Dette er forholdet mellom antall personer i alderen 50-66 år og personer over 85 år.

⁶⁷ Kristiansand kommune, *Kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde for Kristiansand kommune 2023*, hentet fra <https://pub.framsikt.net/plan/kristiansand/plan-fdbad0ce-18b6-4467-b89f-f645791590fd-28419/#/generic/summary/5f24706c-9410-40f8-a7ee-96426275d7db>

føre utfordringer knyttet til finansieringen av det kommunale tjenestetilbudet. Tjenestemessig, vil økt antall eldre i befolkningen medføre økt behov for helse- og omsorgstjenester og legge ytterligere press på tjenestene. Færre personer i arbeidsfør alder vil i tillegg kunne skape utfordringer knyttet til bemanning og rekruttering til sektoren.

Til tross for at kommunen har hatt fokus på dette feltet over tid, vil Helse og mestring i perioden måtte utvikle og iverksette nye tiltak og metoder for å imøtekomme veksten. Dette er et komplekst og krevende felt for alle norske kommuner, og revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy. Temaet er omfattende, dersom kontrollutvalget velger å bestille et slikt prosjekt vil det være nødvendig å konkretisere hva som eventuelt skal undersøkes nærmere.

Rus- og psykisk helsearbeid (RoV = H)

Etter helse- og omsorgstjenesteloven skal kommunen sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester, herunder har kommunene ansvar for tjenester til personer med psykiske lidelser og rusproblemer. Helse- og omsorgstjenesteloven bygger i samsvar med kommunelovens prinsipper på at den enkelte kommune selv avgjør hvordan tjenesten skal organiseres ut fra lokale forhold og behov. Tjenestene kommunen gir kan omfatte rådgivning og veiledning, støtteopplegg, bolig og eventuelt oppfølging i bolig, oppsøkende arbeid, tiltak for sosial- og arbeidsrettet rehabilitering, arbeid med individuell plan mv.⁶⁸

Personer som står i fare for å utvikle eller har utviklet rusproblemer og/eller psykiske lidelser har ofte behov for sammensatte tjenester over tid. For å gi disse menneskene gode tilbud, er det nødvendig å ha tjenester som spenner fra forebygging, via primærhelsetjenester, sosialtjenester og omsorgstjenester, til spesialisthelsetjenester.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Etterlevelse av regelverket / tjenestetildeling
- Kunnskap og kompetanse i kommunorganisasjonen
- Uklar ansvars-/rollefordeling mellom kommunale tjenester
- Manglende samarbeid og koordinering mellom kommunale tjenester
- Manglende koordinering av ulike tiltak
- Mangelfull brukermedvirkning
- Utfordringer knyttet til samhandlingen med spesialisthelsetjenesten/eksterne aktører
- Økonomi/ressurssituasjonen i kommunen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen av å ikke ha et tilstrekkelig behandlings – og oppfølgingstilbud til denne gruppen kan bli store – både for enkeltpersoner, men det vil også kunne medføre negative samfunnsmessige konsekvenser. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet være avhengig av kommunens ressurser på feltet, organisering/samarbeid rundt tjenestene samt om det foreligger relevante planer og rutiner/retningslinjer på området.

I kommunens økonomiplan 2024-2027 fremgår det blant annet følgende om utfordringene på feltet:

⁶⁸ Helse- og omsorgsdepartementet, *Kommunalt rus og psykisk helsearbeid*, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/psykisk-helse/innsikt/kommunalt-rus-og-psykisk-helsearbeid/id2344815/>

Etterslepet på boligetableringer i forhold til behovet gir økte ventelister på bolig, press på nødboliger og utfordringer med å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset. Det er også en vedvarende bekymring for innbyggere som utgjør en trussel mot samfunnsvernet knyttet til at kommunen ikke har tilstrekkelig differensiert og tilrettelagte boliger og tjenestetilbud. Kommunen har heller ikke juridiske rammer til å håndtere en del av disse innbyggernes behov på en forsvarlig måte.⁶⁹

Videre er det også beskrevet utfordringer knyttet til ungdom:

Når det gjelder ungdomssituasjonen er det et økt behov for tjenester til ungdom som har sammensatte problemer når det gjelder psykisk helse, rusutfordringer, adferdsproblematikk og utfordringer med kognitiv funksjonsnedsettelse. Det er også bekymring for at en ikke kommer i kontakt med ungdom som er i ferd med å utvikle problemer, tidlig nok. Dette handler om å ha tilstrekkelige tilbud med lav terskel og oppsøkende virksomhet.⁷⁰

Konsekvenser av mangelfull oppfølging på området kan handle om individers helse og livskvalitet, men også om livssituasjonen til de pårørende. For kommunen har manglende oppfølging av området negative samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser over tid. Både direktør for Helse og mestring og direktør for oppvekst fremhever at dette er et område som utfordrer kommunen, og revisjonen vurderer at dette er et aktuelt område for forvaltningsrevisjon. Kristiansand kommune er imidlertid i gang med å utarbeide en temaplan for psykisk helse, temaplanen skal blant annet beskrive kommunens utfordringer på feltet samt sette mål og tiltak for arbeidet. Det er ventet at denne planen kommer til politisk behandling før sommeren 2024. Som følge av dette vil revisjonen anbefale at en eventuell forvaltningsrevisjon på dette området ikke bestilles før senere i perioden. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

Tjenestetildeling (RoV = H)

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1.

Ifølge pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a har pasient og bruker rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester fra kommunen. Av lovforarbeidene fremgår det at begrepet «nødvendige helse- og omsorgstjenester» skal tolkes slik at det gir rett på nødvendig hjelp med en forsvarlig standard, basert på en individuell helsefaglig og/eller sosialfaglig vurdering av behov. Omfang og nivå på hjelpen må derfor foretas etter en konkret vurdering⁷¹.

⁶⁹ Kristiansand kommune, Økonomiplan 2024-2027, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/budsa/orgstructuremain/3>

⁷⁰ Kristiansand kommune, Økonomiplan 2024-2027, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/generic/orgstructuremain/3/320?scrollto=t-21&search=etterslep%20p%C3%A5%20boligetablering>

⁷¹ Prop.91 L (2020-2022), Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m (helse-og omsorgstjenesteloven), S. 345, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-91-l-20102011/id638731/?ch=1>

Mulige risikofaktorer kan være:

- Etterlevelse av regelverket
- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Oppfølging av rutiner/retningslinjer
- Mangelfulle vedtak – saksutredning / kartlegging mv.
- Mangelfull brukermedvirkning
- Begrenset samhandling internt i kommunen
- Økonomi/ressurssituasjonen i kommunen
- Fremtidig press på kommunale tjenester

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan medføre at kommunens innbyggere ikke får de tjenester de har krav på. Dette kan få betydning både for den enkelte og for deres pårørende.

I Kristiansand kommune er det kommunalsjefområdet forvaltning og koordinering som har ansvaret for å tildele individuelle helse- og omsorgstjenester. Det fattes enkeltvedtak for tildeling for flere tjenester, blant annet helsetjenester i hjemmet, praktisk bistand og opplæring, støttekontakt, plass i institusjon, avlastningstak, omsorgsstønad og brukerstyrt personlig assistanse (BPA).

Helse og mestring har i 2023 arbeidet med å få tilpasset drift til budsjett, og vil videre i 2024 ha fortsatt fokus på dette. I økonomiplan 2024- 2027 fremgår det blant annet at de store driftsutfordringene vil gjøre det nødvendig å initiere tiltak på flere områder for å redusere aktiviteten. Det vil bety omprioritering mellom tjenester og det vil være nødvendig å redusere nivå på tjenester. Videre fremgår det at det også vil være nødvendig å vurdere om det er tjenester eller aktiviteter området skal slutte å levere eller om det er andre aktører som kan levere tjenestene⁷².

Kontrollutvalget har spilt inn tjenestetildeling innenfor helse og mestring som et tema til denne RoV-analysen. Bakgrunnen for innspillet er blant annet knyttet til kommunens økonomiske situasjon og medieoppslag der blant annet tjenestetildeling har vært et tema.

Kommunedirektøren opplyser i møte med revisjonen at når det gjelder tjenestetildeling til barn og unge med store og sammensatte behov, er det en utfordring at det er to forvaltningskontorer i kommunen; ett som fatter vedtak etter helselovgivningen og ett som fatter vedtak etter opplæringsloven. For barn, unge og familier som trenger omfattende kommunal bistand, kan det være krevende å måtte forholde seg til to kommunale instanser som fatter vedtak. Videre opplyses det om at det er utfordringer knyttet til samhandlingen mellom de to forvaltningsenhetene. Selv om dette prosjektet i utgangspunktet er lagt inn under helse og mestring, vil det også kunne være aktuelt å se nærmere på tjenestetildeling innenfor oppvekst.

Dersom kontrollutvalget velger å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt der en ser nærmere på tjenestetildeling i kommunen, vil det være behov for at kontrollutvalget konkretiseres hvilke tjenester som eventuelt undersøkes nærmere. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

⁷² Kristiansand kommune, Økonomiplan 2024-2027, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/budsa/orgstructuremain/3>

Vold og trusler mot ansatte (RoV = M/H)

Ifølge arbeidstilsynet utsettes mange arbeidstakere for vold og trusler i forbindelse med jobben sin. Det fremgår at dette ikke er et individuelt problem, men et arbeidsmiljøproblem som angår hele arbeidsplassen. Arbeidsgiver har ansvar for å både forbygge vold og trusler samt ha en plan for å følge opp arbeidstakere som blir utsatt for dette, jf. forskrift om utførelse av arbeid kapittel 23 A.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Begrenset fokus på forebygging
- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Mangelfulle kartlegginger og risikovurderinger
- Begrenset kompetanse, opplæring og øving for ansatte
- Ressurssituasjonen/bemanningssituasjonen
- Avviksrapportering og oppfølging av avvik

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene anses å være høy; det vil kunne gå utover beboere/brukere og ansattes sikkerhet, det vil kunne påvirke tjenestetilbudet og vil også ha betydning for de ansattes arbeidsmiljø. Videre vil dette kunne medføre et høyere sykefravær og på lang sikt kunne påvirke rekrutteringen til tjenestene.

Det fremgår av årsrapporten for 2023 at helse og mestring behandlet 5481 uønskede HMS-hendelser i løpet av året. Om lag 60 % av hendelsene var knyttet til vold og trusler om vold registrert i tjenesteområdene omsorgssenter og livsmestring. Det står at dette i hovedsak er hendelser som omhandler utagerende atferd i form av slag, spark, klor, spyting og lignende samt verbale trusler. Videre står det at under kategorien «annet» er det registrert flere hendelser knyttet til psykososiale arbeidsforhold og vold og trusler.⁷³

I møte med direktør for helse og mestring, oppgis det at dette er et område som kommunen har sterkt fokus på og som det jobbes aktivt med i kommunen generelt. I 2022 har for eksempel Hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU) etablert et kommuneovergripende prosjekt med mål om å skape læring på tvers av områdene, og bedre tilretteleggingen av prosessen med å forebygge og lage gode rutiner for håndtering av hendelser med vold og trusler. I kommunens kvalitetssystem er det utarbeidet prosedyre for vold og trusler – forebygging, håndtering og oppfølging.

Arbeidstilsynet gjennomførte i 2022 tilsyn med forebygging av vold og trusler på fem skoler, disse tilsynene har også helse- og mestringsområdet tatt lærdom av. I tillegg har revisjonen nylig gjennomført en stor forvaltningsrevisjon av «Elevers psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø», som også kan ha overføringsverdi til helse og mestring.

Revisjonen vurderer at det kan være aktuelt å undersøke hvordan kommunen arbeider for å forhindre vold og trusler i Helse og mestring. Risiko og vesentlighet anses som middels til høy.

⁷³ Kristiansand kommune, Årsrapport 2023, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

Fastlegesituasjonen (RoV = M)

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. For å oppfylle dette ansvaret skal kommunen blant annet tilby fastlegeordning.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Brukere får ikke oppfylt lovfestede rettigheter
- Aldrende befolkning/flere eldre
- Økt press på legetjenesten som følge av flyktningsituasjonen
- Ressurssituasjonen i tjenesten
- Rekrutteringsutfordringer
- Finansiering/økonomi

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Nasjonale medier har over flere år rapportert om en fastlegekrise. Problematikken er sammensatt, men omhandler blant annet økende arbeidsmengde og krav for fastlegene, samt rekrutteringsutfordringer med at erfarne fastleger ser seg nødt til å slutte i jobben samt at nye, yngre leger ikke ønsker å gå inn i ordningen⁷⁴. På landsbasis har dette medført at innbyggere har stått uten fastlege samt at det har vært lang ventetid på legetjenester.

Kristiansand kommune har som andre kommuner opplevd store utfordringer på feltet, og har iverksatt tiltak for å stabilisere fastlegesituasjonen. Dette er oppnådd ved at kommunen har brukt betydelige midler for å kompensere for manglende tiltak og finansiering av staten. I vedtatt budsjett videreføres ordning med kommunalt basistilskudd med mål om gradvis nedskalering av den kommunale andelen i løpet av økonomiplanperioden. Det kommunale basistilskuddet blir justert ned dersom staten legger inn en styrkning i forbindelse med behandling av statsbudsjett i perioden⁷⁵.

Potensielle konsekvenser av mangelfulle legetjenester er alvorlige. Dette handler om innbyggernes liv og helse, og kan også få konsekvenser for kommunens omdømme og økonomi. Området er således av høy vesentlighet for kommunen og innbyggerne. Kommunen har iverksatt tiltak for å forbedre situasjonen og opplever pt. at fastlegesituasjonen i kommunen er stabilisert. Revisjonen vurderer på denne bakgrunn risiko og vesentlighet som middels.

Bosetting og integrering av flyktninger (RoV = M)

Flyktninger som har fått innvilget opphold i Norge, skal få tilbud om bosted i en kommune. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) samarbeider med kommunene om bosetting, og den enkelte kommune må selv fatte vedtak om hvor mange de vil bosette per år.

Bosetting og integrering av flyktninger er en kommunal oppgave, og kommuner som bosetter flyktninger mottar tilskudd fra staten. Lov om integrering gjennom opplæring,

⁷⁴ Helse og omsorgsdepartementet, *Oppretter flere utdanningsstillinger for å løse fastlegekrisen*, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/oppretter-flere-utdanningsstillinger-for-a-lose-fastlegekrisen/id2996395/>

⁷⁵ Kristiansand kommune, *Økonomiplan 2024-2027*, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/budsja/orgstructuremain/3?scrollto=t-13&search=fastlegene%20en%20forutsigbar%20%C3%B8konomisk%20situasjon%20i%20perioden>

utdanning og arbeid (integreringsloven) med tilhørende forskrifter regulerer kommunens ansvar for tjenester til innvandrere med oppholdstillatelse etter 1.januar 2021.⁷⁶ Av lovens formålsparagraf fremgår det følgende:

Formålet med loven er at innvandrere tidlig integreres i det norske samfunnet og blir økonomisk selvstendige. Loven skal bidra til at innvandrere får gode norskkunnskaper, kunnskap om norsk samfunnsliv, formelle kvalifikasjoner og en varig tilknytning til arbeidslivet, jf. integreringsloven § 1.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Lite forutsigbart felt (mtp. planlegging og budsjettering – antall som bosettes i kommunen)
- Variert målgruppe vs. individuell tilpasning
- Manglende målsettinger/strategier/retningslinjer på feltet
- Ikke tilstrekkelig egnede boliger
- Berører flere av kommunens tjenestetilbud
- Mangelfullt samarbeid/koordinering mellom kommunale etater og/eller med frivilligheten
- Mangelfull informasjon fra mottak og IMDi/UDI

Risiko og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av at risikofaktorene inntreffer vil kunne være dårligere integrering, lavere deltakelse i arbeidsliv og sosiale utfordringer med tilhørende økonomiske konsekvenser for den enkelte og for kommunen.

Kristiansand kommune bosatte 454 flyktninger i 2022 og 543 flyktninger i 2023. Kommunen har videre vedtatt å bosette inntil 595 flyktninger i 2024. I møte i april fikk kontrollutvalget en orientering om kommunens tjenestetilbud til flyktninger og asylsøkere. Overordnet fremgår det at:

Kommunen har opparbeidet seg stor kapasitet til å bosette og kvalifisere flyktninger. Det er inngått en egen samarbeidsavtale mellom integreringsenheten, oppvekst og NAV om kvalifisering av flyktninger. Kommunens strategi innen bosetting innebærer en utstrakt bruk av private boliger. Dette har vært med på å sikre en spredt bosetting i kommunen. Dette styrker integreringen på en bærekraftig måte og reduserer trykket som kan oppstå i spesifikke områder.⁷⁷

Samtidig presiseres det at kommunen også opplever press på enkelte områder og tjenester som følge av det høye antallet flyktninger som har blitt bosatt de senere årene, dette knytter seg blant annet til tilgang på boliger og press på helse- og omsorgstjenestene.

Statsforvalteren i Agder gjennomførte i 2023 et tilsyn med kommunens forvaltning av integreringsloven. Temaet for tilsynet var avgrenset til kravene etter integreringsloven §§ 13 og 31, om sluttmaal og varighet i introduksjonsprogrammet og i norskopplæringen. I tillegg ble det sett på om kommunen følger saksbehandlingsreglene for enkeltvedtak i forvaltningsloven. I tilsynet fant Statsforvalteren at kommunen ikke over-

⁷⁶ For personer som har fått oppholdstillatelse før 1. januar 2021 gjelder introduksjonsloven fra 2003.

⁷⁷ Kristiansand kommune, Sak 13/24 orientering om tjenestetilbud til flyktninger og asylsøkere, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/262514?agendaItemId=211945>

holder regelverket på alle området som ble undersøkt i tilsynet; «Kommunen dokumenterer ikke en opplæring i et omfang og med en varighet som gjør at deltakeren oppnår sitt norskmål» og «Enkeltvedtakene inneholder en begrunnelse som viser til reglene vedtaket bygger på, men viser ikke til hvilke faktiske forhold som er lagt til grunn»⁷⁸. Kommunen har nå rettet opp i dette, og statsforvalteren har avsluttet tilsynet.

Bosetting og integrering av flyktninger er av høy vesentlighet for kommunen. Statsforvalteren i Agder har nylig gjennomført tilsyn med integreringsloven, og kontrollutvalget har også fått informasjon om kommunens arbeid med bosetting av flyktninger. Revisjonen opplever at kommunen har høyt fokus på området, samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels.

Økonomisk sosialhjelp (RoV = M)

Kommunene har ansvar for å fremme sosial og økonomisk trygghet, bedre levekårene til vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling samt forebygge sosiale problemer, jf. sosialtjenesteloven § 1.

De som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk stønad.

Stønadens bør ta sikte på å gjøre vedkommende selvhjulpen, Jf. sotsl § 18

Økonomisk stønad (sosialhjelp) skal sikre at alle har tilstrekkelig midler til livsopphold. Retten til sosialhjelp utløses først når alle andre muligheter for forsørgelse er vurdert, for eksempel gjennom arbeid, andre økonomiske rettigheter eller egne midler.⁷⁹

Mulig risikofaktorer kan være:

- Ansattes kjennskap til regelverket
- Ressurs- og bemanningssituasjonen
- Mangelfulle rutiner og praksis for søknadsbehandling og vedtak
- Mangelfull kartlegging
- Mangelfulle individuelle vurderinger /dokumentasjon av individuelle vurderinger
- Mangelfull brukermedvirkning
- Internkontroll

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen av risikofaktorene kan være at brukere ikke får de tjenester som de har krav på, samtidig som det medfører risiko for at det reelle behovet ikke blir avdekket. Videre vil en høy andel sosialhjelpsmottakere påvirke økonomien i kommunen. Økonomisk sosialhjelp skal være en midlertidig løsning, og det er en utfordring dersom personer har økonomisk sosialhjelp som viktigste inntektskilde over tid.

⁷⁸ Statsforvalteren i Agder, *Tilsynsrapport; Differensiering av introduksjonsprogram og opplæring i norsk*, hentet fra <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/api/supervision?supervisionReference=aec6b639-8048-4706-924a-0213980e93b0>

⁷⁹ Rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV, hentet fra https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00#KAPITTEL_5-2

Tall hentet fra ASSS samarbeidet viser følgende vedrørende sosiale tjenester:

	Kristiansand			Snittet for ASSS
	2021	2022	2023	2023
Andel sosialhjelpsmottakere 18-67 år av innbyggere 18-67 år (prosent)	3,39 %	3,55 %	3,99 %	4,00 %
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år av innbyggere 18-24 år (prosent)	4,65 %	4,57 %	4,72 %	4,79 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 25-67 år av innbyggere 25-67 år (prosent)	3,16 %	3,37 %	3,85 %	3,87 %
Antall mottakere av kvalifiseringsstønad per 1000 innbyggere 18-66 år	4,24	3,92	4,94	4,06

Kilde ASSS: Sosiale tjenester

Tabellen viser at Kristiansand kommune i 2023 er sammenlignbar med snittet for ASSS kommunene på alle parameter, men ligger noe høyere på antall mottakere av kvalifiseringsstønad. Kommunen har det siste året hatt en økning i antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet, dette har gitt gode resultater og bidratt til en nedgang i antall sosialhjelpsmottakere⁸⁰. Kommunen har tidligere ligget høyt på antall unge (18-24 år) som mottar økonomisk sosialhjelp, men det har de senere årene vært en betydelig reduksjon⁸¹. Dette skyldes ulike tiltak og satsinger som er rettet spesielt mot å få en høyere andel unge under 30 år ut i arbeid.

En større gruppe på sosialhjelp er flyktninger som bosettes i kommunen, som mottar sosialhjelp ved bosetting og frem til oppstart i introduksjonsprogrammet. En del flyktninger vil også ha behov for sosialhjelp i perioder frem til de kommer i arbeid, utdanning eller andre trygdeytelser. Det fremgår av årsrapporten for 2023 at økningen i økonomisk sosialhjelp blant annet skyldes flyktningsituasjonen.

Statsforvalteren i Agder gjennomførte i 2023 et tilsyn med Kristiansand kommune/NAV Kristiansand. Temaet for tilsynet var å undersøke om kommunen ivaretar barns behov i saker om økonomisk stønad. I tilsynet konkluderte statsforvalteren med følgende:

- *Kristiansand kommune/Nav Kristiansand gjør ikke en systematisk kartlegging av barns behov når familier søker om økonomisk stønad*
- *Det mangler individuell vurdering om barns behov i stønadsvedtaket som gjelder familien*⁸².

Dette er brudd på forvaltningsloven § 17, Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § § 18,19, jf § 4 og kommuneloven § 25-1 (om internkontroll). Kommunen må rette opp i bruddene, og det fremgår av årsrapporten for 2023 at kommunen i løpet av våren 2024 må si om tiltakene for å rette opp lovbruddene har virket eller ikke.

⁸⁰ Kristiansand kommune, Årsrapport 2023, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

⁸¹ Kristiansand kommune, Kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde, hentet fra <https://pub.framsikt.net/plan/kristiansand/plan-fdbad0ce-18b6-4467-b89f-f645791590fd-28419/#/generic/summary/5f24706c-9410-40f8-a7ee-96426275d7db>

⁸² Statsforvalteren i Agder, Rapport fra tilsyn med Kristiansand kommune/Nav Kristiansand. Tema for tilsynet var Nav-kontoret ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad 2023, hentet fra <https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynsrapporter/agder/2023/kristiansand-kommune-tilsyn-nav-kontorets-ansvar-for-aa-ivareta-barns-behov-naar-familien-soeker-oekonomisk-stoenad-2023/>

Selv om statsforvalteren har undersøkt saker med hovedfokus på kartlegging og vurdering av barn og unges behov, antas det at funnene også kan gjør seg gjeldene i andre saker der søker ikke har barn. Som følge av at det nylig er gjennomført et tilsyn med NAV, vurderer revisjonen at det er mindre aktuelt å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på nåværende tidspunkt. Revisjonen mener likevel at det kan være aktuelt å gjennomføre en oppfølgingsundersøkelse knyttet til økonomisk sosialhjelp mot slutten av perioden for å sikre at det foretas konkrete og individuelle vurderinger i den enkelte sak. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:

I det følgende gjør revisjonen rede for noen større forvaltningsrevisjonsprosjekter som har blitt gjennomført innenfor Helse og mestring de senere årene. Dette er altså områder og tjenester som har fått en omfattende gjennomgang tidligere, men som fortsatt er svært sentrale for kommunen. Det er ikke nødvendigvis slik at revisjonen mener at det bør gjennomføres en full forvaltningsrevisjon på disse områdene på nytt, men deler av rapportene kan for eksempel følges opp gjennom enklere oppfølgingsundersøkelser eller så kan kontrollutvalgene følge opp rapportene på andre måter.

Vedvarende lavinntekt i barnefamilier (RoV = M)

Revisjonen gjennomførte i 2019/2020 en stor forvaltningsrevisjon av kommunens arbeid med vedvarende lavinntekt i barnefamilier. Oppsummert skriver vi i rapporten at det gjøres mye godt arbeid på mange områder i kommunen med å motvirke lavinntekt i barnefamilier i Kristiansand kommune, og at fokuset på denne problematikken synes å ha økt de senere årene. Det ble i rapporten gitt fire anbefalinger⁸³ for kommunens videre arbeid med denne tematikken.

I bystyrets behandling av rapporten ble det fattet følgende vedtak:

1. Bystyret tar forvaltningsrevisjonsrapport – Vedvarende lavinntekt i barnefamilier i nye Kristiansand kommune til etterretning og ber kommunedirektøren følge opp revisjonens anbefalinger.
2. Bystyret ber kommunedirektøren om å gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen 01.12.20 for de tiltak som er satt i gang for å følge opp vedtaket og rapportens anbefalinger. (Enst.)
3. Rapporten sendes videre til orientering i følgende utvalg: Arbeid og inkludering, helse og mestring, oppvekst og by- og stedsutviklingsutvalget.
4. Bystyret ber kommunedirektøren følge opp revisjonsrapportens anbefalinger og forventer at det så snart som mulig kommer en sak om en plan for arbeidet med barnefattigdom hvor hovedmålet med arbeidet defineres og tiltak prioriteres. (Enst.)⁸⁴

⁸³ Agder Kommunerevisjon IKS, Vedvarende lavinntekt i barnefamilier i nye Kristiansand kommune, s. 3, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2020/06/Forvaltningsrevisjon-2019-20-Vedvarende-lavinntekt-i-barnefamilier-i-Nye-Kristiansand.pdf>

⁸⁴ Kristiansand kommune, Saksprotokoll bystyret sak 159/20, hentet fra <https://opengov.360online.com/Mee-tings/krSand/File/Details/826785.PDF?fileName=Vedtak%20bysty%2C%2014102020%2C%20Sak%20159%2F20%2C%20Forvaltningsrevisjon%20-%20Vedvarende%20lavinntekt%20i%20barnefamilier%20i%20Nye%20Kristiansand%20kommune&fileSize=130816>

Kommunedirektøren ga i tråd med bystyrets vedtak tilbakemelding til kontrollutvalget i desember 2020⁸⁵. Av tilbakemeldingen gikk det frem at kommunen hadde fulgt opp punkt 3 i bystyrets vedtak, men at punkt 1 og punkt 4 i vedtaket ville kreve mer tid å få fulgt opp. I tilbakemeldingen ble det videre beskrevet at kommunedirektøren ville fremme en sak til bystyret i 2021 om oppfølgingen av rapporten. Kontrollutvalget vedtok derfor å ta tilbakemeldingen til foreløpig orientering, og ønsket å få en ny tilbakemelding etter at oppfølgingssaken hadde vært oppe i bystyret.

I bystyrets møte 09.11.22⁸⁶, sak 231/22, ga kommunedirektøren status for oppfølgingen av revisjonsrapporten, og foreslo mål for arbeidet og aktuelle indikatorer som verktøy for å følge utvikling og prioritere tiltak. Vedrørende anbefaling 1 (om å lage en plan for arbeidet med lavinntekt) går det av saksfremlegget frem at det ikke anbefales å utarbeide en egen plan, men at målformuleringen er gjennomgående i kommunens ulike planer og følges tett opp i årsrapport, utfordringsbildet og økonomiplan. Bystyret vedtok imidlertid at «det utvikles en egen plan for arbeidet med barnefamilier med vedvarende lavinntekt»⁸⁷.

I vedtatt økonomiplan 2024-2027, under planstrategi, ligger planen med oppstart i 2024 der det fremgår følgende:

Oppfølging av bystyrets vedtak 9.1.2022 om sak Vedvarende lavinntekt i barnefamilier i nye kristiansand kommune, med følgende vedtak: Det utvikles en egen plan for arbeidet med barnefamilier med vedvarende lavinntekt. Oppvekst og Helse og mestring har felles ansvar for utarbeidelse av planen. Det bør vurderes om en egen handlingsplan er det mest egnede verktøyet for å lykkes bedre med det forebyggende arbeidet»⁸⁸.

Revisjonsrapporten vedrørende barnefattigdom er fortsatt under oppfølging i kommunen. Revisjonen vurderer derfor at det ikke er hensiktsmessig med en ny gjennomgang på dette feltet nå, men samtidig bør kontrollutvalget følge med på at bystyrets vedtak i saken blir fulgt opp av administrasjonen. Samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels.

Boligsosialt arbeid (RoV = M)

Revisjonen gjennomførte i 2020/2021 en større forvaltningsrevisjon av det boligsosiale arbeidet i Kristiansand kommune. Det ble i rapporten gitt totalt 7 anbefalinger⁸⁹, og kommunen har jobbet for å følge opp anbefalingene. Av kommunens tilbakemelding til kontrollutvalget fremgår det at flere av anbefalingene ville bli utført i forbindelse med utarbeiding av boligsosial handlingsplan. Planen skulle opprinnelig vært slutført i

⁸⁵ Kristiansand kommune, Sak 69/20 i kontrollutvalget - Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/223158?agendaltemId=204972>

⁸⁶ Det fremgår av saksfremlegget at grunnet endrede arbeidsoppgaver og økt belastning på tjenester og administrasjon som følge av Covid-19 pandemien, hadde denne saken blitt utsatt. Det understrekes at arbeidet med lavinntekt og barnefattigdom har vært pågående gjennom hele 2021, og at nye tiltak er iverksatt som følge av revisjonsrapportens anbefalinger.

⁸⁷ Kristiansand kommune, Saksprotokoll PS 231/22, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/2774601.PDF?fileName=Vedtak%20byst%2C%2009112022%2C%20Sak%20231%2F22%2C%20Status%20og%20oppf%C3%B8lg%20av%20forvaltningsrapport%3A%20Vedvarende%20lavinntekt%20i%20barnefamilier%20i%20nye%20Kristiansand%20kommune&fileSize=239312>

⁸⁸ Kristiansand kommune, Økonomiplan 2024-2027, hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/generic/summary/54451a8f-df6b-41b0-89cf-e030cacce55a-cn>

⁸⁹ Agder Kommunerevisjon IKS, Boligsosialt arbeid i Kristiansand kommune, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2021/06/Forvaltningsrevisjon-2020-21-Boligsosialt-arbeid-i-Kristiansand-08.06.21.pdf>

2022, men som følge av blant annet Covid-19 ble planarbeidet utsatt. Kommunen har jobbet med planen i 2023 og planen skal til politisk behandling før sommeren 2024.⁹⁰

Det boligsosiale feltet er et omfattende og viktig område for kommunen. Som følge av at revisjonen har gjennomført en større forvaltningsrevisjon på feltet og at det skal vedtas en boligsosial handlingsplan med tiltak, vurderer revisjonen det som lite hensiktsmessig å gjennomføre en full forvaltningsrevisjon på dette området nå. Kontrollutvalget bør imidlertid følge opp at revisjonens anbefalinger og bystyrets vedtak er blitt fulgt opp av administrasjonen. Risiko og vesentlighet vurderes som middels.

Habiliteringsfeltet (RoV = M)

I begynnelsen av april 2021 publiserte fedrelandsvennen.⁹¹ en rekke artikler som omhandlet forhold på habiliteringsfeltet i kristiansand kommune. Artikkelserien skapte reaksjoner blant politikere, og kontrollutvalget bestilte en forvaltningsrevisjon på området. Formålet med forvaltningsrevisjonen var å foreta en helhetlig gjennomgang av utfordringene som hadde kommet frem på habiliteringsfeltet med utgangspunkt i et systemperspektiv. Målet med gjennomgangen var å bidra til at innbyggerne i kristiansand kommune i størst mulig grad får trygge og faglige gode habiliteringstjenester tilpasset brukernes behov.

I rapporten ble det gitt til sammen 9 anbefalinger.⁹² som bidrag til kommunens kontinuerlige utviklings- og forbedringsarbeid. Kommunen har gitt tilbakemelding til kontrollutvalget om oppfølgingen av anbefalingene to ganger, PS 57/22 og PS 47/23, og kontrollutvalget har som følge av dette avsluttet saken.

Helse- og mestringsområdet i kommunen står ovenfor utfordringer knyttet til å få tilpasset driften til vedtatte driftsrammer. Innenfor habiliteringsfeltet har det de siste årene vært et økende merforbruk. Av årsrapporten for 2023 fremgår det at det har blitt satt inn flere tiltak for å redusere merforbruket, bla. reduksjon av overtid, reduksjon i fag- og kompetansehevende tiltak, endring av tjenestetilbud mv. Det presiseres samtidig at reduksjon i fag- og kompetansetiltak ikke vil kunne videreføres over tid uten at det vil påvirke forsvarligheten i tilbudet.⁹³ Sett i lys av dagens situasjon, kan det være aktuelt å gjennomføre en oppfølgingsundersøkelse på feltet i løpet av perioden. Samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels.

⁹⁰ Kristiansand kommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

⁹¹ Se artiklene «Fem helseansatte sparket» 6. april (<https://www.fvn.no/nyheter/i/56R9AX/fem-helseansatte-fikksparken>), «Fortalte om voldtekter i bofellesskapet – ble ikke trodd av kommunen.» 7. april (<https://www.fvn.no/nyheter/i/kRmqEB/Han-har-fortsatt-mareritt-om-det-som-skal-ha-skjedd>), «Overgrep mot voksne utviklingshemmede: Det er store mørketall» 8. april (<https://www.fvn.no/nyheter/i/Blk76e/Hvis-ingensier-ifra-saa-fortsetter-det-bare>), «Den største bekymringen er hvordan deres barn blir tatt vare på når de selv er borte» 9. april 2021 (<https://www.fvn.no/nyheter/i/qWpo99/Hvordan-skal-det-gaa-naar-jeg-ikke-er-mer>). Se også «Må ryddes i omsorgssektoren» 9. april (<https://www.fvn.no/mening/leder/i/dleykX/maa-ryddes-i-omsorgssektoren>).

⁹² Agder Kommunerevisjon IKS, *Habiliteringsfeltet i Kristiansand kommune*, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2022/05/Forvaltningsrevisjon-2022-Habiliteringsfeltet-i-Kristiansand.pdf>

⁹³ Kristiansand kommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

2.5.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Helse og mestring

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Aldrende befolkning	Høy
Rus- og psykisk helsearbeid	Høy
Tjenestetildeling	Høy
Vold og trusler mot ansatte	Middels/høy
Fastlegesituasjonen	Middels
Bosetting og integrering av flyktninger	Middels
Økonomisk sosialhjelp	Middels
Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:	
Vedvarende lavinntekt i barnefamilier	Middels
Boligsosialt arbeid	Middels
Habiliteringsfeltet	Middels

2.6 KULTUR OG INNBYGGERDIALOG

Kultur og innbyggerdialog består av kulturtjenester, idrett og fritid, tjenester for dialog med befolkningen og samarbeid med aktører som sammen skaper et rikt kulturliv, idrettsliv, frivillige og dialog i Kristiansand. Området består av fire kommunalsjefområder: **Kulturstab, kultur og fritid, kommunikasjon og innbyggerdialog og idrett og fysisk aktivitet.**

I det følgende beskriver vi aktuelle forvaltningsrevisjonsprosjekter for området kultur og innbyggerdialog. Revisjonen vil imidlertid bemerke at området også vil kunne inngå i andre prosjekter som er beskrevet i denne risiko- og vesentlighetsvurderingen, for eksempel «Barnevernsreformen - tidlig innsats og forebyggende arbeid» i kapittel 2.4 og «Vedvarende lavinntekt i barnefamilier» i kapittel 2.5.

Lovpålagte råd og medvirkning (RoV = M/H)

Det fremgår av kommuneloven at kommunen skal ha eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom, og arbeidsutvalg for disse, jf. kommuneloven § 5-2 e. Av forskrift om medvirkningsordninger går det frem at de respektive gruppene skal sikres en «bred, åpen og tilgjengelig medvirkning» gjennom rådene. Rådene skal være rådgivende organer for kommunen, og har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder dem.

Bystyret har ansvar for at rådene fungerer etter hensikten. Dette inkluderer blant annet sekretariatshjelp og prosedyrer for saksbehandling, for eksempel at det skal etableres rutiner som sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen at uttalelsen fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken.⁹⁴

Mulige risikofaktorer kan være:

- Lite informasjon og kunnskap om rådenes oppgaver/arbeid
- Begrenset opplæring for rådene
- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Manglende oppfølging av rutiner og retningslinjer
- Involvering av rådene skjer ikke på et tidlig tidspunkt
- Manglende medvirkning/involvering

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av overstående risikofaktorer medfører risiko for at rådene ikke fungerer etter hensikten i lovverket.

Kristiansand kommune har følgende lovpålagte medvirkningsorgan; eldrerådet, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdommens bystyre. Det er vedtatt egne reglementer for de tre organene, i tillegg gjelder kristiansand kommunes reglement for saksbehandling i folkevalgte organer.

I statsforvalterens kunnskapsgrunnlag (2023) fremgår det at enkelte politikere mener at dagens lovpålagte råd ikke blir hørt i tilstrekkelig grad, og at de kommer for sent inn i beslutningsprosessen. Andre opplever derimot at rådene har reell påvirkningskraft og

⁹⁴ KS, *Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning*, hentet fra <https://www.ks.no/contentassets/26def46810e84efb85b29b4dcae192a2/Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>

at rådene blir lyttet til⁹⁵. Administrasjonen opplyser til revisjonen at de har fått innspill på tilfeller hvor medvirkningsorganene ikke har blitt involvert eller at de har blitt involvert for sent i prosessen. Også i lokale medier har det vært eksempler på saker hvor medvirkningsorganene ikke har blitt sikret medvirkning i tilstrekkelig grad⁹⁶.

Revisjonen ser at kommunen har utarbeidet rutiner/retningslinjer som skal ivareta rådene, men vurderer at det kan være aktuelt å undersøke hvordan disse følges opp i praksis for å sikre tilstrekkelig medvirkning. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

2.5.2 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Kultur og innbyggerdialog

Tema	Risiko – og vesentlighetsvurdering
Lovpålagte råd og medvirkning	Middels/Høy

⁹⁵ Statsforvalteren i Agder, *Kunnskapsgrunnlag om konsekvensene av en deling av Kristiansand kommune til to eller tre nye kommuner (fullstendig rapport)*, s.213, hentet fra <https://kunnskapsgrunnlag.no/wp-content/uploads/2023/01/Fullstendig-rapport-271-sider.pdf>

⁹⁶ Fvn, *Det er uansvarlig. Det går ikke an*. Hentet fra <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/QMo3j8/det-er-uansvarlig-det-gaar-ikke-an>

2.7 BY- OG STEDSUTVIKLING

By- og stedsutvikling har ansvar for bolig-, areal- og transportplanlegging, klima og miljø, eiendomsutvikling, boligpolitikk, bygge- og anleggsprosjekter, plan- og byggesaker, geodata og eiendomsdata, landbruk, friluftsliv, park- og skjærgårdsforvaltning, småbåthavner, vann og avløp, vei, parkering, drift og vedlikehold av kommunale formålsbygg og boliger⁹⁷. By- og stedsutvikling består av fem kommunalsjefområder; **Ingeniørvesenet, Parkvesenet, Plan og bygg, Eiendom, Klima og arealutvikling**. I tillegg er det to stabsområder; **Utbygging og Prosjekt**.

Planlegging og styring av investeringsprosjekt (RoV = H)

Kommunene står relativt fritt til å organisere gjennomføringen av investeringsprosjekter på den måten de selv ønsker. Det finnes et begrenset regelverk for kommuners styring og kontroll med egne investeringsprosjekt. Kommuneleien har imidlertid bestemmelser om at saker som legges frem for folkevalgte organ skal være forsvarlig utredet, jf. § 13-1 tredje ledd samt bestemmelser om internkontroll etter § 25-1.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle rutiner/retningslinjer
- Mangelfull etterlevelse av rutiner/retningslinjer
- Uklare ansvarsforhold
- Ikke tilstrekkelig oppfølging og internkontroll
- Mangelfull kostnadskontroll
- Begrenset rapportering til politiske organ
- Komplisert fagfelt

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan være forsinkelser, at vedtatte budsjetter overskrides og at kommunens ressurser ikke forvaltes på best mulig måte. Dette vil igjen kunne påvirke kommunens tjenestetilbud og innbyggernes tillit til forvaltningen. Gode retningslinjer/rutiner for investeringsprosjekter vil bidra til å sikre en enhetlig og forsvarlig behandling av de enkelte prosjektene samt sikre god styring og kontroll underveis.

Kristiansand kommunen har vedtatt en investeringsinstruks, instruksjonen gjelder for hele kommunen. Instruksjonen gir retningslinjer som skal sikre enhetlig behandling og styring av investeringer i kommunen. Den regulerer de ulike aktørenes roller, myndighet og ansvar, og skal også bidra til å sikre innsyn og åpenhet i investeringene. Investeringsinstruksjonen skal, sammen med prosessbeskrivelser og dokumenter i kommunens kvalitetssystem, legge til rette for en kvalitetssikret prosess i forkant, under og etter gjennomført investering.

I møte med direktørområdet fikk revisjonen innspill på at dette var et tema som det kunne være aktuelt å se nærmere på gjennom et forvaltningsrevisjonsprosjekt. Det er to forskjellige kommunalsjefområder som har ansvar for investeringsprosjekter; eiendom og ingeniørvesenet, og det kunne vært interessant å sammenligne disse to. I utgangspunktet skal det være likt, men det oppgis at det kan være litt ulik prosjektkultur

⁹⁷ Kristiansand kommune, Økonomiplan 2024-2027, hentet fra https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-kommunedirekt%C3%B8rens_forslag#/budsa/orgstructuremain/5

innenfor de to områdene. Det påpekes at et eventuelt prosjekt på dette området ville være mest aktuelt i tidlig-fasen av prosjektene.

Kontrollutvalget har videre spilt inn ulike forhold som knytter seg til ingeniørvesenet i kommunen, herunder blant annet anskaffelser og prosjekt- og kontraktsoppfølging.

Kristiansand kommune har mange kompliserte investeringsprosjekt, og kontrollutvalget har tidligere fulgt opp flere saker i tilknytning til investeringsprosjekter. I inneværende periode er det det lagt opp til flere større og mindre investeringer. Planlegging og styring av investeringsprosjekter er et komplekst område, revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

Klimatilpasning (RoV = H)

Det er et nasjonalt mål at samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringene.

Klimatilpasning innebærer å forstå konsekvensene av at klimaet endrer seg og iverksette tiltak for å på den ene siden å hindre eller redusere skade, og på den andre siden utnytte mulighetene som endringene kan innebære.⁹⁸

Ifølge forskrift om statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning skal kommunene gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Videre fremkommer det at planleggingen også skal bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning). Tilpasning til virkningene av klimaendringene angår grunnleggende samfunnsstrukturer og skal hensyntas til i alle ledd av samfunnsplanleggingen.⁹⁹

Mulige risikofaktorer:

- Begrenset fokus i forvaltning og politikk
- Ikke oppdatert kunnskapsgrunnlag
- Mangelfulle planer og strategier på feltet
- Mangelfull oppfølging av vedtatte mål/planer/strategier
- Uklar ansvars-/rollefordeling
- Mangelfull samhandling med eksterne aktører

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Norge vil frem mot år 2100 få et varmere klima med mer nedbør, kortere snøsesong, minkende isbreer, endret flommønster og stigende havnivå.¹⁰⁰ Disse endringene vil kunne gi påkjenninger på samfunn og natur. Hvor store konsekvensene blir vil blant annet avhenge av hvor godt forberedt samfunnet er. God og helhetlig planlegging som tar hensyn til dagens og fremtidens klimaendringer, står sentralt for å kunne oppnå et klimatilpasset samfunn.

⁹⁸ Miljødirektoratet, *Klimatilpasning*, hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/klimatilpasning/>

⁹⁹ Miljødirektoratet, *Veiledning til statlige planretningslinjer for klimatilpasning*, hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/>

¹⁰⁰ Miljødirektoratet, *Dagens og fremtidens klima for Norge*, hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/klimatilpasning-krever-kunnskap/dagens-og-fremtidens-klima/>

I kommuneplanens samfunnsdel fremgår følgende målsetting; «Kristiansand er rustet til å møte konsekvensene av klimaendringer og andre uønskede hendelser.¹⁰¹». Kommunen har vedtatt en klimatilpasningsstrategi, hvor det fremgår at «Kristiansand kommune skal være forberedt og tilpasset for å begrense negative konsekvenser som følge av klimaendringene.¹⁰²». For å nå dette målet er det vedtatt fem overordnede strategier;

1. *Kommunen skal tilegne seg relevant kunnskap, og forvalte, tilgjengeliggjøre og formidle kunnskapen på tvers av sektorer i kommunen og utad.*
2. *Kommunens klimatilpasningsarbeid skal preges av god innbyggerdialog*
3. *Klimatilpasning skal integreres i kommunens planer og virksomhet.*
4. *Kommunen skal være en pådriver for et tett og godt samarbeid med relevante offentlige og private aktører*
5. *klimatilpasningsarbeidet i kommunen skal legge samfunnsøkonomiske prinsipper til grunn.¹⁰³*

Strategien blir fulgt opp gjennom en egen handlingsplan. Det fremgår av økonomiplan 2024-2027 at det er behov for å revidere handlingsplanen.

Kristiansand kommune er en del av miljødirektoratets storbynettverk for klimatilpasning, I-front-nettverket. Nettverket består av mange kommuner og skal bidra til fokus og kunnskapsdeling om utfordringene med klimatilpasning. Videre signerte Ordfører i 2022 en intensjonserklæring (EU-oppdrag) for å støtte opp om arbeidet med klimatilpasning. Ved å bli en del av dette nettverket kan kommunen dele erfaringer med og lære av andre regioner og lokalsamfunn i Europa. Videre fremgår det av årsrapporten (2023) at kommunen også arbeider med klimatilpasning på flere andre områder, blant annet gjennom arbeid knyttet til behandling av reguleringsplaner og byggesaker, oppfølging av entreprenører og utbyggere, separering av overvann og avløp, dimensjonering av avløpsanlegg mv..¹⁰⁴

Revisjonen gjennomførte i 2011 et forvaltningsrevisjonsprosjekt med tittelen «Klimatilpasning i Kristiansand kommune».¹⁰⁵ Revisjonen vurderer at det igjen kan være aktuelt å se nærmere på hvordan Kristiansand kommune arbeider med klimatilpasning. Arbeidet med klimatilpasning krever kontinuerlig oppfølging og fokus, samlet risiko og vesentlighet vurderes som høy.

Byggesaksbehandling (RoV = M/H)

Kommunens byggesaksbehandling skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Sentralt lovverk for behandling av byggesaker er plan- og bygningsloven og forvaltningsloven.

¹⁰¹ Kristiansand kommune, *Sterkere sammen – Kristiansand mot 2030*, hentet fra https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/a24ef3a9861b4fdab0d2f208d3d7bceb/15.10.20_kristiansand-kommune---rev.-rapp.-samfunnsdel-komm.plan_06.10.20.pdf

¹⁰² Kristiansand kommune, *Klimatilpasningsstrategi*, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/6ba5acec23c0445aa1fe1ad1906fc280/klimatilpasningsstrategi-i-nye-kristiansand.pdf>

¹⁰³ Kristiansand kommune, *Klimatilpasningsstrategi*, s. 1, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/6ba5acec23c0445aa1fe1ad1906fc280/klimatilpasningsstrategi-i-nye-kristiansand.pdf>

¹⁰⁴ Kristiansand kommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

¹⁰⁵ Agder Kommunerevisjon IKS, *Klimatilpasning i Kristiansand kommune*, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Forvaltningsrevisjon-2011-Klimatilpasning-i-Kristiansand-kommune.pdf>

Mulige risikofaktorer kan være:

- Uforutsigbarhet felt mtp. antall saker
- Mangelfulle rutiner/prosedyrer
- Mangelfull oppfølging av rutiner/prosedyrer
- Utdatert planverk/eldre planer
- Mangelfull internkontroll
- Påvirkning fra eksterne
- Uklar rolleforståelse – skillet mellom politikk og administrasjon
- Habilitet
- Ressurssituasjonen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Dersom risikofaktorene inntreffer vil dette kunne medføre at behandlingen av byggesaker ikke skjer i henhold til lov, forskrift og vedtatte retningslinjer. Dette vil kunne få betydning for den enkelte innbygger, men vil samtidig kunne skape mistillit til den kommunale forvaltningen. Videre vil feil i saksbehandlingen også kunne medføre økonomiske konsekvenser både for kommunen og kommunens innbyggere. Risikoreduserende tiltak vil blant annet være å ha gode rutiner og internkontroll som sikrer en korrekt og effektiv saksbehandling. Det er i tillegg viktig å ha oppdatert kartverk og informasjon om eiendommer og boliger i kommunen.

I kommunens kvalitetssystem er det utarbeidet ulike prosedyrer knyttet til mottak og veiledning, saksbehandling og klagebehandling av byggesaker. Kommunen skriver i økonomiplan (2024-2027) at den største utfordringen innenfor kommunalsjefområdet plan og bygg, vil være å håndtere uforutsigbarhet med hensyn til tilgang på saker.

I 2019 gjennomførte revisjonen en forvaltningsrevisjon av Søgne kommunes behandling av dispensasjoner fra plan – og bygningsloven.¹⁰⁶ I rapportens oppsummering skriver vi følgende:

(...) konkluderer revisjonen med at Søgne kommune i hovedsak har en forsvarlig saksbehandling av dispensasjonssaker. Vi vurderer imidlertid at det foreligger et forbedringspotensial innenfor ulike deler av dispensasjonsbehandlingen, samt at det foreligger et potensial for forbedring i systemene som kommunen har tilgjengelig for å sikre enhetlig praksis og likebehandling i dispensasjonssakene.

Det ble i rapporten gitt 10 anbefalinger som på bakgrunn av kommunesammenslåingen ble fulgt opp av nye kristiansand kommune.

Saksbehandling av byggesaker er av høy vesentlighet for kommunen, da feil i byggesaksbehandlingen både kan få økonomiske konsekvenser for kommunen samt påvirke kommunens omdømme. Revisjonens erfaring gjennom forvaltningsrevisjonsprosjekter på byggesak er at dette er et område hvor det generelt sett foreligger forbedringspotensialet. Kontrollutvalget har i denne og forrige periode fått henvendelser fra innbyggere vedrørende byggesaksfeltet. Revisjonen vurderer derfor at det kan være aktuelt å undersøke byggesaksbehandlingen i kommunen nærmere, samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels til høy.

¹⁰⁶ Rapporten kan leses på vår hjemmeside: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2019/12/Dispensasjoner-fra-plan-og-bygningsloven-i-S%C3%B8gne-kommune.pdf>

Vann og avløp (RoV = M/H)

Kommunene har ansvar for å sikre en tilstrekkelig og sikker vannforsyning, og en miljømessig riktig avløpshåndtering. Vann- og avløpssektoren nasjonalt står ovenfor store utfordringer med å få byttet ut gamle rør og dårlige ledninger for både vann og avløp. Utviklingen med økt nedbør, og særlig mer intense nedbørsepisoder, vil også kreve oppgradering av eksisterende ledningsnett og andre overvannstiltak som bidrar til at overvann ikke ledes til ledningsnettet.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Manglende vedlikehold/utskiftning
- Ikke oppdaterte beredskapsplaner
- Mangelfulle ROS-analyser
- Klimaendringer
- Selvkostregelverket
- Mangelfullt kvalitetssystem/internkontroll
- Ressurssituasjonen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av et dårlig fungerende vann- og avløpsnett må anses som betydelige, både for den enkelte innbyggers helse, miljø og trivsel, så vel som for kommunen som helhet. Vedlikehold og oppgradering er kostbart, krevende og tar lang tid, men dersom det ikke gjennomføres forebyggende tiltak kan dette føre til store skader på infrastruktur for vann og avløp, privat eiendom og få konsekvenser for helse og miljø¹⁰⁷. Kommunen skal også følge selvkostregelverket, som er et komplisert regelverk.

Det fremgår av økonomiplanen 2024-2027 at kommunen i årene fremover vil måtte bruke betydelige ressurser for å få ferdigstilt arbeidet med oppgradering/samkjøring av renseanleggene for avløp. Samtidig må kommunen opprettholde aktiviteten på utskifting av gamle rør og fjerning av fremmedvann (for eksempel regnvann, grunnvann m.m) fra avløpssystemet for å redusere overløpsutslipp. Videre står også vannforsyningen ovenfor store investeringer, samtidig som det vil være stor aktivitet med å bytte gamle rør og redusere lekkasjeandelen i eksisterende vannledningsnett.

Kommunen arbeider med å lage nye hovedplaner for vann og avløp. Arbeidet ble opprinnelig påbegynt høsten 2021, men ble utsatt for å samordne planene med kommuneplanens arealdel. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt av bystyret 28.februar 2024, og det ventes at hovedplaner for vann og avløp vedtas høsten 2024. Hovedplan for vann og avløp skal avklare de store grepene innen vann- og avløpsforsyning i kommunen, og sikre at vann og avløp håndteres på en miljømessig forsvarlig måte. I dette ligger både å sikre tilstrekkelig kapasitet for en ønsket utbygging og sørge for forsvarlig behandling¹⁰⁸.

Revisjonen opplever at kommunen har høy oppmerksomhet mot området, samlet risiko- og vesentlighet vurderes som middels til høy.

¹⁰⁷ Miljødirektoratet, *Klimatilpasning i vann- og avløpssektoren*, hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomra-der/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/klimatilpasning-i-sektorer/vann-og-avlop/>

¹⁰⁸ Kristiansand kommune, *Økonomiplan 2024-2027*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:

I det følgende gjør revisjonen rede for noen større forvaltningsrevisjonsprosjekter som har blitt gjennomført innenfor by- og stedsutvikling de senere årene. Dette er altså områder og tjenester som har fått en omfattende gjennomgang tidligere, men som fortsatt er viktige for kommunen. Det er ikke nødvendigvis slik at revisjonen mener at det bør gjennomføres en full forvaltningsrevisjon på disse områdene på nytt, men deler av rapportene kan for eksempel følges opp gjennom enklere oppfølgingsundersøkelser eller så kan kontrollutvalgene følge opp rapportene på andre måter.

Eiendomsforvaltning (RoV = M)

I slutten av 2022 leverte revisjonen en forvaltningsrevisjonsrapport om eiendomsforvaltningen i Kristiansand kommune. Formålet med prosjektet var å gjennomgå eiendomsforvaltningen av kommunens tjeneste- og formålsbygg samt av boligene som kommunen eier eller disponerer. I rapporten ble det gitt seks anbefalinger¹⁰⁹ for kommunens videre arbeid med eiendomsforvaltning. Kommunen har jobbet med å følge opp anbefalingene, og ga tilbakemelding til kontrollutvalget i PS 31/23. Kontrollutvalget tok tilbakemeldingen til foreløpig orientering, og ønsket å få en ny tilbakemelding våren 2024. Rapporten er dermed fortsatt under oppfølging av kontrollutvalget, og revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

Tilsyn med byggesaker og ulovlighetsoppfølging (RoV = M)

I 2019 gjennomførte revisjonen forvaltningsrevisjonsrapporten «Kommunens tilsyn med byggesaker og ulovlighetsoppfølging¹¹⁰». I rapporten så vi nærmere på kommunens tilsyn med byggesaker og arbeidet med ulovlighetsoppfølging, i tillegg til at vi så på kommunens rutiner for forebygging og håndtering av korrupsjon og misligheter. I rapporten ble det gitt 7 anbefalinger for kommunens videre arbeid. Kommunen har meldt tilbake til kontrollutvalget om hvordan anbefalingene har blitt fulgt opp, og revisjonen har inntrykk av at kommunen nå har stor oppmerksomhet på feltet. Kontrollutvalget har denne perioden mottatt en henvendelse vedrørende kommunens praksis på området, og kontrollutvalget fikk som følge av dette en orientering om kommunens rutiner for befarig og ulovlighetsoppfølging. Revisjonen vurderer samlet risiko og vesentlighet som middels.

2.7.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – By- og stedsutvikling

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Planlegging og styring av investeringsprosjekt	Høy
Klimatilpasning	Høy
Byggesaksbehandling	Middels/høy
Vann og avløp	Middels/høy
Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:	
Eiendomsforvaltning	Middels
Tilsyn med byggesaker og ulovlighetsoppfølging	Middels

¹⁰⁹ Agder Kommunerevisjon IKS, Eiendomsforvaltning i Kristiansand kommune, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2022/12/Forvaltningsrevisjon-Eiendomsforvaltning-i-Kristiansand-kommune-desember-2022.pdf.pdf>

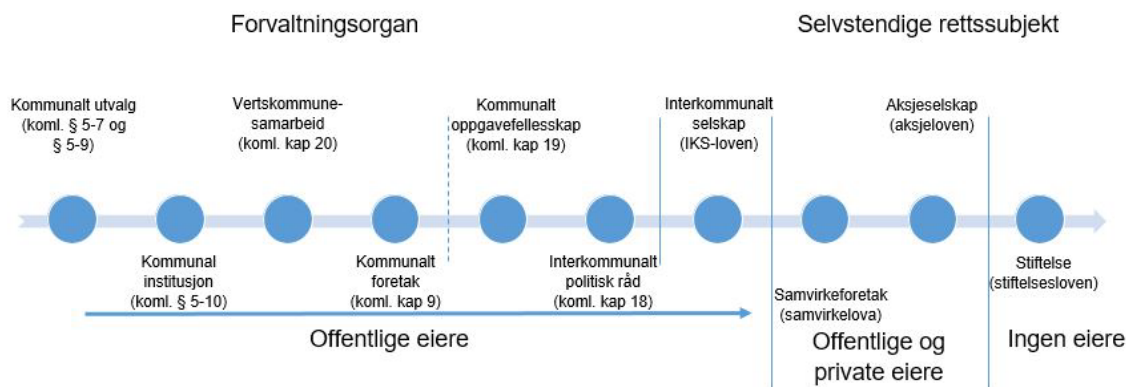
¹¹⁰ Agder Kommunerevisjon IKS, Kommunens tilsyn med byggesaker og ulovlighetsoppfølging, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2019/04/Kommunens-tilsyn-med-byggesaker-og-ulovlighetsoppfølging.pdf>

3 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - EIERSKAPSKONTROLL OG FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP

Dette kapitlet utgjør den andre analysedelen i risiko- og vesentlighetsvurderingen. Kapitlet tar for seg ulike selskap hvor det kan være aktuelt å gjennomføre eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i denne valgperioden.

3.1 Om eierskap

Norske kommuner har stor grad av frihet til å organisere tjenestene sine, nedenfor vises mulige organisasjons- og eierformer for kommunal virksomhet:

Når kommunen velger å organisere tjenesteproduksjonen innenfor kommunen gjelder styringssystemene som følger av kommuneloven, og kommunestyret har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet. Dersom deler av kommunens virksomhet legges i egne rettssubjekt, for eksempel aksjeselskap eller interkommunale selskap, må styringssystemene følge den aktuelle lovgivningen. Dette medfører at kommunestyrets styring av selskapet må skje gjennom selskapets eierorgan.¹¹¹

Kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom interkommunale samarbeid. Et interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til, jf. kommuneloven § 17-1.

Uavhengig av organisasjons- eller eierform er det kommunestyret som har det overordnede ansvaret for kommunens samlede virksomhet. Figuren over viser at organisasjons- eller eierformens selvstendighet i forhold til kommunestyret øker dess lengre ut mot høyre man kommer. Kommunestyrets mulighet for innsyn og kontroll reduseres tilsvarende. I lang tid har kommunene brukt fristilte organisasjonsmodeller, både for tjenesteproduksjon og andre formål.¹¹² Dette har ført til en mer kompleks og fragmentert organisering av den kommunale virksomheten som gir utfordringer med hensyn til folkevalgt styring og kontroll.

¹¹¹ KS, *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*, s. 3. Hentet fra <https://www.ks.no/contentassets/6f9fb03dcfdd4b2691b742df971e3b36/Anbefalinger-om-eierskap-F41-web.pdf>

¹¹² NKRF, *Veileder i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, selskapskontroll*, s. 9. Hentet fra https://www.nkrf.no/assets/documents/Publikasjoner/Veileder_i_selskapskontroll_-_fastsatt_av_styret_22.10.2018.pdf

Forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll er aktuelt i aksjeselskap (fortrinnsvis AS som i sin helhet eies av kommuner og fylkeskommuner og heleide døtre av disse¹¹³), interkommunale selskap (IKS) og interkommunale samarbeid som er egne rettssubjekt. Utenfor rekkevidden av forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll er kommunale foretak (KF) og kommunale oppgavefellesskap som ikke er egne rettssubjekt, dette fordi disse inngår i kommunen som rettssubjekt. En stiftelse har ingen eier, den eies av seg selv – og omfattes derfor ikke av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

3.2 Eierstyring i Kristiansand kommune

Kristiansand kommune vedtok gjeldende eierskapsmelding i 2021. Det fremgår her at kommunens eierskap skal utøves innenfor rammen av norsk selskapslovgivning og basert på allment aksepterte eierstyringsprinsipper. Eierstyringsprinsippene skal angi hvordan kommunen skal opptre som eier og hvilke forventninger som stilles til selskapene. Formålet med prinsippene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet, ryddige beslutningsprinsipper, redusere risiko og fremme bærekraftig verdiskapning.

Nedenfor følger kommunens prinsipper for god eierstyring¹¹⁴:

1. Ansvarlig eierskap og bærekraftig verdiskapning

- 1.1 Kommunens eierskap bidrar til bærekraftig verdiskapning.*
- 1.2 Kommunen er en ansvarlig eier der rollen som eier skilles fra kommunens øvrige roller.*
- 1.3 Det er åpenhet og kontroll knyttet til kommunens eierskap.*

2. Aktiv eieroppfølging

- 2.1 Kommunen setter klare mål og resultatkrav til selskapene.*
- 2.2 Kommunen utøver eierskapet i samsvar med selskapslovgivningens ansvars- og rollefordeling og allment anerkjente eierstyringsprinsipper og standarder.*
- 2.3 For å sikre habilitet og ryddig rollefordeling bør ledende ansatte og politikere ikke velges til styrer for selskaper der kommunen har eierskap.*

3. Måltrettet kompetente styrever

- 3.1 Styrets sammensetning kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold.*
- 3.2 Styret har ansvaret for å forvalte selskapet i tråd eiers målsetting for eierskapet.*
- 3.3 Godtgjørelsen til styret skal reflektere styrets ansvar og risiko, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet¹¹⁵.*

¹¹³ Kontrollutvalget har ikke innsyn i selskaper med delvis statlig og/eller private eierinteresser med mindre det foreligger avtale eller kontrakt om dette

¹¹⁴ I eierskapsmeldingen er de enkelte prinsippene utdypet, se side 6-12.

¹¹⁵ Kristiansand kommune, *Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2021*, s.6, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/65541a9f0ed2431e9ce8b94c9bea7d18/eierskapsmelding-for-kristiansand-kommune-2021.pdf>

3.3 Analyse

Revisjonen har gjennomført en overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering innenfor kommunens selskaper. Den følgende analysen tar ikke for seg alle selskapene kommunen har eierinteresser i, men en fullstendig oversikt fremgår av **vedlegg 1**. Analysen er hovedsakelig foretatt med utgangspunkt i årene 2021-2022, da årsrapporter/regnskap for 2023 ikke var tilgjengelig på det tidspunktet revisjonen gjennomførte analysen.

Vi har valgt å strukturere analysen på følgende måte:

- Heleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)
- Deleide aksjeselskap
- Interkommunale selskap (IKS)

3.3.1 Heleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)

Et aksjeselskap (AS) kan eies av en kommune alene, eller sammen med andre kommuner og private rettssubjekter. Selskapets øverste myndighet er generalforsamlingen, og det er gjennom generalforsamlingen eierne utøver eierstyring. Generalforsamlingen velger styre og fastsetter rammer og gir nærmere regler for styret og daglig leder. Selskapet ledes av styret og en daglig leder, og det er styret som har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eierens formål og i tråd med gjeldende lover og regler.¹¹⁶

Kristiansand kommune står som eneste eier i flere selskap, en fullstendig oversikt over disse fremgår av vedlegg 1.

Kristiansand Næringsselskap AS (KNAS) (m/datterselskap og tilknyttede selskap) (RoV = H)

Eierandel	Opplysninger om selskapet		
Kristiansand Næringsselskap AS (KNAS) m/datterselskap og tilknyttede selskap Org.nr 924 799 064	100 %	Stiftet: 28.02.1978 Formål: Bidra til vekst og verdiskapning gjennom eiendomsutvikling. Målsettingen for selskapet er å utvikle fremtidsrettede og bærekraftige løsninger for lokal og regional virksomhet ved å eie og forvalte eiendomsmasse.	
		Tall i 1000 kroner (konsern)	2021
		Inntekter	49 750
		Resultat	67 254
		Langsiktig gjeld	386 405
		Egenkapital	412 396
		Antall ansatte	4
			2022
			42 394
			50 395
			504 109
			430 793
			4

Mulige risikofaktorer:

- Betydelige aksjeposter i hel- og deleide aksjeselskap
- Høy lånegjeld inkl. ansvarlig lån
- Lån til selskap i samme konsern
- Selskapet skal operere og drive etter markedsmessige betingelser, og i et konkurranseutsatt marked
- Miljømessig- og bærekraftige løsninger, samt det grønne skifte ift. næringsutvikling

¹¹⁶ KS, *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*, s. 4 Hentet fra [https://www.ks.no/content-assets/6f9fb03dcfdd4b2691b742df971e3b36/Anbefalinger-om-eierskap-F41-web.pdf](https://www.ks.no/contentassets/6f9fb03dcfdd4b2691b742df971e3b36/Anbefalinger-om-eierskap-F41-web.pdf)

- Økt inflasjon og renter
- Energikrise
- Samarbeid med andre

- Tilgang kapital og private fordeler fra leverandører

Betydning for kommunen:

- Betydelige økonomiske verdier
- Selskapet skal skape mulighet for vekst og verdiskaping, og være et tillitsverdig instrument for kommunens næringsutvikling
- Selskapet har innflytelse på byens utvikling
- Ansvarlig lån til selskapet og utbytte fra selskapet
- Bystyret har bedt om at det legges frem en sak for bystyret der en drøfter uavklarte spenninger mellom de bedriftsøkonomiske og politiske målsettingene for KNAS

Det ble gjennomført eierskapskontroll i KNAS i 2009¹¹⁷ og eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i 2021¹¹⁸.

Basert på overstående risikofaktorer og selskapets betydning for kommunen, vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som høy. Det kan også i denne valgperioden være aktuelt å gjennomføre eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i selskapet.

Kanalbyen Utvikling AS (RoV = H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet	
Kanalbyen Utvikling AS Org.nr 996 288 668 Styring og oppfølging av selskapet er delegert til Kristiansand Havn KF. Havnestyret er generalforsamling.	100 %	Stiftet: 07.12.2010 Formål: Delta i byutvikling i havneområdet gjennom utvikling, utleie, forvaltning, kjøp og salg av fast eiendom i området og virksomhet som står i forbindelse med dette, samt inneha eierinteresser i selskap som driver tilsvarende virksomhet.	
		Tall i 1000 kroner	2021
		Inntekter (finansinntekter)	11 141
		Resultat	10 405
		Langsiktig gjeld	0
		Egenkapital	133 757
		Ant ansatte (innleid daglig leder)	1

Mulige risikofaktorer:

- Styringsstruktur og partnermodell
- Investeringsstruktur og partnermodell
- Investeringsstruktur og partnermodell
- Optimaliserer verdier (utbytte til eier)
- Utbytte til Kristiansand Havn KF
- Miljømessige- og bærekraftige løsninger i utbygging av Kanalbyen, utbygging skjer i regi av Kanalbyen Eiendom AS
- Praktisering av offentliglova

Betydning for kommunen:

- Betydelige økonomiske verdier
- Utbytte fra Kanalbyen Utvikling AS skal gå til investering og fremtidig havneutvikling
- Utbygging og salg av leiligheter på Odderøya skjer gjennom selskapet Kanalbyen Eiendom AS (tidsperspektiv på 10-15 år)

¹¹⁷ Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Selskapskontroll-av-Kristiansand-N%C3%A6ringsselskap-AS.pdf>

¹¹⁸ Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2021/09/Eierskapskontroll-Kristiansand-Naeringsselskap-AS-1.pdf>

- Omdømme

I 2019 utførte vi eierskapskontroll av Kanalbyen Utvikling AS¹¹⁹. Her ble det blant annet foretatt en juridisk vurdering av om offentliglova og lov om offentlige anskaffelser gjelder for selskapet. I rapporten ble det gitt 8 anbefalinger. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy, det kan være aktuelt å gjennomføre en oppfølgingskontroll med selskapet i denne valgperioden.

Kristiansand Kino Holding AS (RoV = M)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Kristiansand Kino Holding AS Org.nr 983 403 891 Datterselskap: Kristiansand Kino Eiendom AS, Kinosør AS (51 %)	100 %	Stiftet: 22.05.2001 Formål: Utøve eierskap i Kristiansand Kino Eiendom AS og Kinosør AS og alt som står i den forbindelse, samt å eventuelt opprette nye datterselskaper og utøve eierskap i disse.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter (finansinnt.)	3 153	3 506
		Resultat	2 237	2 392
		Langsiktig gjeld	0	0
		Egenkapital	14 555	13 447
		Antall ansatte	0	0

Mulige risikofaktorer:

- Kristiansand kommunes kulturpolitiske målsetting for kinodrift ikke følges godt nok opp - gjennom eierskapet i Kinosør AS (51 %)
- Investeringer i datterselskap
- Høyere grad av konkurranse, bl.a. fra streaming-tjenester og TV-kanaler

Betydning for kommunen:

- Ansvarlig lån på kr 15 mill
- Konsernet fikk offentlige tilskudd i 2021
- Gjennom eierskapet i Kinosør AS bidra til å realisere kommunens kulturpolitiske målsettinger for kinodrift
- Omdømme

Gjennom Kristiansand Kino Holding AS eier kommunen 51 % av aksjene i Kinosør AS, Nordisk Film AS eier de resterende 49 %. Det er vedtatt å selge eiendomsselskapet Kristiansand Kino Eiendom AS. Det skal nå lages en egen sak hvor det vurderes hvorvidt aksjeposten i Kinosør AS skal selges eller ikke¹²⁰.

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels, og at det kan være aktuelt med eierskapskontroll i selskapet.

¹¹⁹ Rapporten ligger på vår hjemmeside: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2019/06/Selskapskontroll-Kanalbyen-Utvikling-AS.pdf>

¹²⁰ Kristiansand kommune, Kommunalutvalget, PS 14/24 Vurdering av kommunens eierposisjoner, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/3773154.PDF?fileName=Vurdering%20av%20kommunens%20eierposisjoner&fileSize=229760>

Songvaar Vekst AS (RoV = M)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Songvaar Vekst AS Org.nr 965 987 010	100 %	Stiftet: 17.12.1992 Formål: Drive praktisk opplæring gjennom produksjon, handel og annen tjenesteytende arbeid, som bidrar til å utvikle ressurser hos arbeidstakeren gjennom kvalifisering og tilrettelagte arbeidsoppgaver. Arbeidsoppgavene skal være tilpasset den enkelte arbeidstaker, og bidra til utvikling, mestring, sosial trygghet og personlig vekst. Gjennom arbeid skal en søke å sette i gang en lærings- og utviklingsprosess hos den enkelte slik at han/hun i størst mulig grad når fram mot det mål å kunne utføre arbeid på det ordinære arbeidsmarked.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	11 366	11 639
		Resultat	326	98
		Langsiktig gjeld	3 225	3 075
		Egenkapital	4 820	4 839
		Antall ansatte	7	7

Mulige risikofaktorer:

- Selskapet virksomhet er sysselsetting av yrkeshemmede, arbeidsrelaterte kurs samt trening og attføring
- Selskapet er godkjent av NAV som tiltaksarrangør for alle NAVs arbeidstiltak, og har samarbeidsavtale med NAV Agder
- Kandidatene følges opp og ivaretas økonomisk, ref. anbefaling ifm. KSV-prosjektet (samarbeid mellom vekst bedriftene)
- Selskapet har miljømessig- og bærekraftige løsninger
- Rutiner for varsling av kritikkverdige forhold
- Anskaffelser og kontrakt

Betydning for kommunen:

- Samfunnsnyttig funksjon; selskapet skal gjennom arbeid bidra til lærings- og utviklingsprosess hos den enkelte, hvor målet er å kunne utføre arbeid på det ordinære arbeidsmarkedet
- For de svakeste fungerende kan selskapet gi varig vernet arbeid
- Årlig tilskudd fra NAV og kommunen
- Omdømme

På bakgrunn av det overstående vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som midt, det kan være aktuelt med eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon.

3.3.2 Deleide aksjeselskap

Kristiansand kommune er også deleier i flere aksjeselskap. Dette innebærer at kommunen eier en andel av aksjene i selskapet, og kommunens rettigheter avhenger av hvor stor eierandel de har.

Kommunen har eierandeler i selskaper som har andre offentlige eiere og selskaper som også har private eierinteresser. Kontrollutvalget har ikke innsyn i selskaper med delvis statlig eierskap eller private eierinteresser med mindre det foreligger avtale eller kontrakt om dette. Ny kommunelov åpner imidlertid opp for at kontrollutvalget har innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser i andre virksomheter som utfører oppgaver

på vegne av kommunen. Det presiseres at innsynet og undersøkelsen kun skal omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontakten blir oppfylt, jf. § 23-6 femte ledd.

I vedtektene til Varodd AS er kommunens kontrollutvalg og revisor sikret innsyn i selskapet, ref. § 16 i vedtektene. En fullstendig oversikt over kommunens eierskap i del-eide aksjeselskap fremgår av vedlegg 1.

Avfall Sør Holding AS (RoV = H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Avfall Sør Holding AS Org.nr 986 296 042 Heleide datterselskap: -Avfall Sør AS - Avfall Sør Næring AS - Avfall Sør Eiendom AS	87,9 %	Stiftet: 20.11.2003 Formål: Å drive renovasjonsvirksomhet, herunder avfallsinnsamling og avfallsbehandling, enten selv eller gjennom hel- eller deleide selskaper. Selskapet skal, helt eller delvis, utføre eierkommunenes forpliktelser iht. Forurensningsloven §§ 29 og 30.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
	Andre eiere: Ven-nesla kommune	Inntekter	0	20 658
		Resultat	3 468	2 028
		Langsiktig gjeld	23 251	27 913
		Egenkapital	80 210	78 049
		Antall ansatte	19	19

Mulige risikofaktorer:

- Betydelige aksjeposter i hel- og del-eide aksjeselskap
- Aksjepost i og ansvarlig lån til Returkraft AS
- Selvkostregelverket
- Virksomhetene innen konsernet skal drives på en økonomisk, ressurs- og bærekraftig måte
- Energikrise med høye strømpriser og generelt økende kostnadsnivå

Betydning for kommunen:

- Betydelige økonomiske verdier
- Samfunnskritiske tjenester innen renovasjon
- Selskapet har aksjepost i Returkraft AS som kommunen har gitt lånegaranti til
- Omdømme

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy, og det kan være aktuelt å gjennomføre både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet.

Avfall Sør AS (RoV = H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Avfall Sør AS Org.nr 995 646 137	Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene	Stiftet: 28.05.2010 Formål: Å drive innsamling av husholdningsavfall og avløpsslam og alt som står i forbindelse med dette. Selskapet skal - helt eller delvis - utføre de bakenforliggende eierkommunenes forpliktelser iht. Forurensningsloven §§ 29 og 30. Selskapet er av allmennyttig karakter og skal ikke dele ut utbytte. De ressurser som genereres gjennom virksomheten skal anvendes til realisering av selskapets formål.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	248 379	257 681
		Resultat	126	-2 903
		Langsiktig gjeld	219 956	256 418
		Egenkapital	2 690	2 786

	Antall ansatte	89	89
--	----------------	----	----

Mulige risikofaktorer:

- Tildelt enerett for renovasjon av husholdningsavfall fra eierkommunene
- Selvkost/næringsvirksomhet og krysssubsidiering, herunder forskrift for beregning av avfallsgebyr
- Pris på levering av restavfall til Returkraft AS
- Avsetning til og etterdrift av deponiet på Støleheia*, pr 31.12.22 er det avsatt 25,58 MNOK
- Miljømessige og bærekraftige løsninger
- Avfallsinnsamling husholdninger er operativt
- Høy lånegjeld 175 MNOK pr. 31.12.22
- Høyt rentenivå gir økte rentekostnader
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til eiendeler kan føre til risiko for misligheter

* Tillatelse fra Statsforvalter til videre deponidrift til 2034

Betydning for kommunen:

- Samfunnskritisk tjeneste ved avfallsinnsamling og drift av gjenvinningsstasjoner
- Kommunene vedtar avfallsplaner, og fastsetter renovasjonsvedtekter og avfallsgebyr
- Leverer lovpålagte tjenester for kommunene til innbyggerne, tjenesten skal leveres til selvkost
- Inngått avtale med eierkommunene om innsamling, mottak og behandling av kommunalt næringsavfall (følger regelverket for utvidet egenregi)
- Betydelige økonomiske verdier
- Kommunale lånegaranti
- Omdømme

Revisjonen gjennomførte eierskapskontrollen «Selvkost og krysssubsidiering i RKR AS og konsern»¹²¹ i 2009. Revisjonen vurderer at det i denne valgperioden kan være aktuelt å gjennomføre både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet, risiko og vesentlighet anses som høy.

Avfall Sør Næring AS (RoV = M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet	
Avfall Sør Næring AS Org.nr 921 837 410	Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene	Stiftet: 28.09.2018 Formål: Å drive mottak av næringsavfall til deponi, og alt som står i forbindelse med dette.	
		Tall i 1000 kroner	2021
		Inntekter	18 550
		Resultat	4 055
		Langsiktig gjeld	3 867
		Egenkapital	9 968
		Antall ansatte	0

Mulige risikofaktorer:

- Selvkost/næringsvirksomhet, krysssubsidiering
- Prisfastsettelse for leie av deponi
- Daglig leder leies inn fra Avfall Sør Holding AS
- Miljø og bærekraft

¹²¹ Kristiansand revisjonsdistrikt, *Selvkostr og krysssubsidiering i RKR AS (Renovasj onsselskapet for kristiansandsregionen) og konsern*, hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Forvaltningsrevisjon-RKR-AS-2009-Kristiansand.pdf>

Betydning for kommunen:

- Selskapet driver konkurranseutsatt avfallsbehandling, salg av jordprodukter og lignende
- Virksomheten er lokalisert ved Støleheia Avfallsanlegg
- Omdømme

På bakgrunn av overstående anser revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy, og det kan være aktuelt med eierskapskontroll kombinert med forvaltningsrevisjon i selskapet.

Avfall Sør Eiendom AS (RoV = M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Avfall Sør Eiendom AS Org.nr 995 695 111	Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene	Stiftet: 15.04.2010 Formål: Investering i fast eiendom, utleie og deltagelse i andre virksomheter.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	5 658	6 302
		Resultat	3 205	2 787
		Langsiktig gjeld	27 149	25 982
		Egenkapital	35 160	36 647
		Antall ansatte	0	0

Mulige risikofaktorer:

- Eier, drifter, leier ut og videreutvikler eiendommer
- Bortfall av leiekontrakter
- Ingen ansatte
- Daglig leder leies inn fra Avfall Sør Holding AS

Betydning for kommunen:

- Selskapet administrerer, forvalter og videreutvikler konsernets eiendommer
- Omdømme

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy, det kan være aktuelt med eierskapskontroll i selskapet.

Returkraft AS (RoV = H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Returkraft AS Org.nr 991 590 463 De bakenforliggende eierkommuner har møte- og talerett på generalforsamlingen, jf. § 7 i vedtektene.	Avfall Sør Holding AS, Agder Renovasjon IKS, Risør Tvedestrandens Regionens Avfallsselskap AS, Lillesand og Birkenes Interkommunale Renovasjonsselskap LI-BIR IKS, Setesdal Miljø og Gjenvinning IKS og Hægebostad	Stiftet: 05.07.2007 Formål: Mottak og behandling av husholdningsavfall basert på tildelt enerett i samsvar med selvkostprinsippet. Selskapets virksomhet er drift av avfallsforbrenningsanlegg for produksjon og salg av fornybar energi i form av elektrisk kraft og fjernvarme.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	212 911	260 373
		Resultat	24 510	14 478
		Langsiktig gjeld	1 042 856	970 902

	og Åsral Renova- sjonsselskap-HÅR IKS	Egenkapital	124 780	139 257
		Antall ansatte	41	41

Mulige risikofaktorer:

- Tildelt enerett iht. forskriftens §2-3 fra kommunale renovasjonsselskaper på Agder
- Kommunale lånegarantier
- Selvkost/næringsvirksomhet og krysssubsidiert, herunder forskrift for beregning av avfallsgebyr
- Meget høy lånegjeld, rentebytteavtaler
- Kapasitetsutnyttelse forbrenningsanlegget
- Kraftpriser
- Økte kostnader til vedlikehold og oppgraderinger
- Sikkerhet på anlegg og ansatte
- Forsikring anlegg og ansatte er tilfredsstillende
- Det grønne skiftet, miljø-aspektet, klimagassutslipp og bærekraftige løsninger
- Karbonfangst
- Anskaffelser og kontrakter

Betydning for kommunen:

- Betydelige økonomiske verdier
- Utfører lovpålagte oppgave basert på selvkost (husholdning) og næringsvirksomhet
- Den lovpålagte tjenesten skal leveres til selvkost
- Betydelig kommunal lånegaranti fra Kristiansand og Arendal kommuner
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll og utvidet kontroll av om betingelsene for virksomheten er ivarettatt og om selskapets innkjøp foretas i henhold til regelverket for offentlige anskaffelser i 2011.¹²² I etterkant av denne undersøkelsen har kontrollutvalg og revisjonen fulgt opp selskapet.

Risiko og vesentlighet vurderes som høy, og det vil kunne være hensiktsmessig med både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet i denne valgperioden.

Agder Kollektivtrafikk AS (AKT) (RoV = M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Agder Kollektivtrafikk AS (AKT) Org.nr 991 776 524	20,48 % Andre eiere: Agder fylkeskommune	Stiftet: 14.09.2007 Formål: Å tilby kollektiv persontransport, gi informasjon til befolkningen om tilbudet og yte tjenester relatert til dette. Selskapet skal primært ikke selv utføre rutetrafikk, men kjøpe slike tjenester fra eksterne tjenesteleverandører. Selskapet er ikke opprettet med sikte på å gi økonomisk overskudd til eierne og det skal ikke utbetales utbytte til eierne.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	887 398	926 464
		Resultat	-22 386	-23 937
		Langsiktig gjeld	8 230	9 540
		Egenkapital	120 739	96 802
		Antall ansatte	43	43

¹²² Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Selskapskontroll-av-Returkraft-AS.pdf>

Mulige risikofaktorer:

- De statlige belønningsmidler, som gjelder for 2020 – 2023, benyttes iht. kriterier/avtale
- Uten statlig finansiering vil det bli en betydelig reduksjon i busstilbudet, vil mangle 65-68 MNOK for å opprettholde ruteproduksjon
- Kjøp av transporttjenester fra eksterne tjenesteleverandører
- Leverandører ikke oppfyller sine kontraktsforpliktelser
- Avtale med to el-sparkesykkeloperatører
- Ny teknologi og løsninger
- Miljø og utslipp
- Anskaffelser og kontrakter

Betydning for kommunen:

- Arbeidet med å få på plass en Byvekstavtale for Kristiansands-regionen
- Gi innbyggerne et velfungerende og kostnadseffektivt kollektivtilbud, lov-pålagt skoleskyss, spesialskyss og rutetilbud båt
- Prøveprosjektet AKT Svipp forbedre transporttilbudet (samkjørings-tjeneste / forhåndsbestilles)
- Selskapet skal bidra til miljøvennlig trafikkutvikling
- Årlig tilskudd fra kommunen
- Nullvekstmålet
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i Agder Kollektivtrafikk AS for Kristiansand og de to fylkene i 2018. I rapporten ble det gitt 7 anbefalinger¹²³, som ble fulgt opp godt av selskapet. Som følges av selskapets betydning for innbyggerne og kommunen, vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy. Det kan være aktuelt med eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i selskapet.

Varodd AS m/datterselskap (RoV= M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Varodd AS	69,53 %	Stiftet: 21.08.1961 Formål: Å bidra til økt arbeidsdeltakelse og arbeidsinkludering av personer som står utenfor arbeidslivet i kommuner på Agder. Selskapets formål ivaretas også gjennom eierskap i andre selskap. Kommunens kontrollutvalg og revisor er sikret innsyn i selskapet, ref. § 16 i vedtekter for Varodd AS		
Org.nr 929 051 378		Tall i 1000 kroner		
<i>Datterselskap (100%):</i> A3 Ressurs Holding AS, Varodd Arbeid og Inkludering AS, Varodd Utvikling AS, Varodd Velferdsteknologi AS, Varodd Eiendom AS, Kjøkkenservice Industrier Eiendom AS, Kjøkkenservice Industrier AS, Via Partner AS og A3 Ressurs Vennesla AS	Agder fylkeskommune, Vennesla kommune, Lindsnes kommune, Sparebanken Sør	Inntekter	2021	2022
		Resultat	7 905	8 821
		Langsiktig gjeld	1 981	2 132
		Egenkapital	2 833	2 919
		Antall ansatte	223 362	282 895
			10	10

Identifiserte risikoområder:

- Stor og kompleks organisasjon
- Driften skjer i samsvar med NAV sine retningslinjer og gjeldende forskrift

¹²³ Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2018/01/Selskapskontroll-i-Agder-Kollektivtrafikk-AS.pdf>

- Tiltak må legges ut på anbud etter forskriftendring
- Næringsvirksomhet
- Datterselskap i Danmark
- Samarbeid med UiA og Norsk forskningsråd
- Bærekraft og miljø
- Digitale løsninger
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til eiendeler og midler

Betydning for kommunen:

- Betydelig eierposisjon i selskapet
- Samfunnsnyttig funksjon; leverandør av attføringstjenester, arbeidsforberedende trening (AFT) og varig tilrettelagt arbeid (VTA)
- Varige tilrettelagte arbeid for målgruppen innen psykiatri og for deltakere med varig uføretrygd
- Arbeidsforberedende trening for personer med bistandsbehov, slik at de får mulighet til læring og lykkes i arbeidslivet
- Driftstilskudd (Via Partner AS og Kjøkkenservice industrier AS)
- Omdømme

Varodd AS er et selskap som både har offentlige og private eierinteresser. Selskapet har gitt kommunens kontrollutvalg og revisor innsyn i selskapet, ref. § 16 i vedtektenes.

På bakgrunn av overstående risikofaktorer og selskapets betydning for kommunen og kommunens innbyggere, vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy. Det kan være aktuelt med eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i selskapet.

3.3.3 Interkommunale selskap (IKS)

Et interkommunalt selskap (IKS) kan opprettes av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskap, jf. IKS-loven. Selskapets øverste organ er representantskapet der deltakerkommunene utøver sin eierstyring gjennom valgte representanter.

Selskapet ledes av et styre som velges av representantskapet. Representantskapet kan utøve eierstyring overfor styret på flere måter; de bestemmer sammensetningen av styret, de kan instruere styret og omgjøre styrets beslutninger og det kan gjennom selskapsavtalen bestemmes at utvalgte saker må godkjennes i representantskapet¹²⁴. Kristiansand kommune er deltaker i flere interkommunale selskap. En oversikt over alle disse fremgår av vedlegg 1.

Kristiansand Havn IKS (RoV = H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet
Kristiansand Havn IKS	80 %	Stiftet: 18.11.2020 Formål: Selskapets formål er å sørge for effektiv, rasjonell og konkurransedyktig drift av kommunenes havneanlegg. Selskapet skal være et miljøvennlig havne- og transportknutepunkt for det sørlige Norge og legge til rette for å flytte mer transport av godt fra vei til sjø. Selskapet skal utøve den myndighet og ivareta de oppgaver som er tillagt kommunene etter havne- og farvannsloven, havne-reglement for Kristiansand og Lindesnes havnedistrikt og annen
Org.nr 926 180 711	Andre eiere: Lindesnes kommune	

¹²⁴ KS, *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*, s. 8. Hentet fra <https://www.ks.no/contentassets/6f9fb03dcfdd4b2691b742df971e3b36/Anbefalinger-om-eierskap-F41-web.pdf>

		særlovgivning. Selskapet kan inngå samarbeid med andre kommuner, andre selskap og andre virksomheter og kan delta på eiersiden i andre selskap når dette ligger innenfor selskapets formål	
	Tall i 1000 kroner	2021	2022
	Driftsinntekter	127 837	146 586
	Netto driftsresultat	7 792	24 992
	Langsiktig gjeld inkl. pensjon	94 229	173 267
	Egenkapital	8 747	32 667
	Antall ansatte	33	33

Mulige risikofaktorer:

- Utvikling av havna for ferje, cruise, gods, offshore og fiskeri
- Flytting av havnen til Kongs-
gård/Vige
- Selvkost farvannsavgifter iht.
havne- og farvannsloven
- Miljø og klimautslipp
- Sårbar kapasitet/kompetanse på økonomiområdet
- Internkontroll/selskapsavtale

Betydning for kommunen:

- Kristiansand Havn er en av landets viktigste havner og har en sentral plass i det nasjonale transportnettet
- Velfungerende og bærekraftig havn for transport, gods, cruise, offshore og fiskeri som bidrar til vekst og utvikling for Kristiansandsregionen
- Fiskebryggen er et utstillingsvindu for byen med restauranter, særlig populært på sommeren
- Betydelige økonomiske verdier
- Omdømme

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy. Det kan være aktuelt med både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet.

Kilden Teater og Konserthus IKS (RoV = M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Kilden Teater og konsert- hus IKS Org.nr 986 471 839	60 %	Stiftet: 03.11.2003 Formål: Å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden teater- og konserthus IKS (Kilden) som: en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturvirksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.		
	Andre eiere: Agder fylkeskommune Fylkeskommunen overtok eierandelen på 3% til Grimstad kommune fra 01.01.2023.	Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Driftsinntekter	254 935	271 929
		Netto driftsresultat	5 038	-8 806
		Langsiktig gjeld inkl. pensjon	92 915	95 490
		Egenkapital	1 420 193	1 367 383
		Antall ansatte	229	229

Mulige risikofaktorer:

- Statlige og regionale tilskudd
- Opprettholde Kildens gode tilbud til innbyggere og være et foretrukket valg for kurs og konferanser
- Egne driftsinntekter
- Stram økonomisk situasjon pga. lønns- og prisvekst, underkompensasjon fra staten, strømpriser og pensjonskostnader
- Over 200 fast ansatte i selskapet (noe nedbemanning i 2023)

- Midler til vedlikehold av Kilden og utstyr, nivået er anslått til 10 MNOK per år
- Samfunnsansvar mht. fremme integrering og sosial verdiskapning
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgjengelighet til eiendeler

Betydning for kommunen:

- Kilden bidrar til å gjøre Kristiansand til en attraktiv kulturby, godt sted å bo og jobbe
- Samfunnsperspektiv; teater, orkester, opera, kulturdrift og samfunnsrelaterte kulturtiltak for regionens innbyggere
- Betydelige økonomiske verdier
- Årlig driftstilskudd
- Omdømme

Det ble gjennomført en eierskapskontroll av selskapet i 2007. Revisjonen anser risiko og vesentlighet som middels til høy, og vurderer at det vil kunne være aktuelt med både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i denne valgperioden.

Kristiansandsregionen brann og redning IKS (RoV = M)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Kristiansandsregionen brann og redning IKS Org.nr 993 470 244	78,1 % Andre eiere: Birkenes, Lillesand og Venesla	Stiftet 12.03.2008 Formål: Ivareta deltakerkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende og kontrollerende oppgaver, samt andre tiltak som hører naturlig inn under dette formål.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Driftsinntekter	130 200	138 454
		Netto driftsresultat	3 087	-4 269
		Langsiktig gjeld inkl. pensjon	219 761	255 462
		Egenkapital	6 583	-2 274
		Antall ansatte	181	183

Mulige risikofaktorer:

- Etterlevelse av aktuelle rettsregler, herunder selvkost
- Brannforebyggende arbeid blir mer komplekst og vil i fremtiden kreve mer (risiko-basert arbeidsoppgaver)
- Underdekning på pensjonsmidler, 27 MNOK pr. 31.12.22
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til eiendeler

Betydning for kommunen:

- Leverer lovpålagte tjenester for kommunene
- Bidrar til å sikre kulturhistoriske verdier og bevaringsverdig trehusbygging
- Kontakt med barnehager, skoler, hjemmetjenesten og serviceboliger mht brannverninformasjon
- Årlig driftstilskudd fra eierkommunene
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i selskapet og forvaltningsrevisjon av feiervese-net i 2017.¹²⁵ Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

110 Agder IKS (RoV = M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
110 Agder IKS Org.nr 830 301 402 110-sentralen for Agder er stasjonert i Arendal	Andre eiere: Kristiansands-regionens brann og redning IKS, Setesdal Brannvesen IKS, Brannvesenet Sør IKS og kommuner på Agder (unntatt Sirdal)	Stiftet: 10.02.2022 Formål: Utføre deltakernes plikter knyttet til Brann- og eksplosjonsvernlovens § 16 Nødalarmingsentral, med plikt om tilknytning til en sentral for mottak av meldinger om branner og andre ulykker innenfor en fastsatt region. Kommunene i regionen plikter å knytte seg til nødalarmingsentralen og å bære sin andel av kostnadene ved etablering og drift av sentralen jfr. Brann- og eksplosjonsvernloven § 16.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	-	0
		Resultat	-	0
		Langsiktig gjeld inkl. pensjon	-	0
		Egenkapital	-	0
		Antall ansatte	-	0

Mulige risikofaktorer:

- Selskapet har ansvaret for den lovpålagte nød-meldetjenesten i regionen iht. Lov om brannvern § 16
- Nød alarmsystemet er operativt til enhver tid
- Beredskap og bemanning av 110-sentralen
- Anskaffelser og kontrakter
- Nytt selskap – internkontroll
- Administrative ressurser

Betydning for kommunen:

- Leverer den lovpålagte nød-meldetjenesten iht. Lov om brannvern § 16
- Årlig driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer samlet risiko og vesentlighet som middels til høy. Dersom kontrollutvalget ønsker en eierskapskontroll av selskapet, bør dette først gjennomføres mot slutten av planperioden da selskapet er relativt nytt (første driftsår var 2023).

Vest-Agder Museet IKS (RoV = M)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Vest-Agder-Museet IKS Org.nr 989 072 048	22 %	Stiftet: 14.09.2005		
	Andre eiere:	Formål: Organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorie for Vest-Agder. Har også ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som eies av de museer som etter avtale er med i Vest-Agder-museet.		
	Agder fylkeskommune, Flekkefjord, Farsund, Mandal, Vennesla	Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Omsetning	83 245	86 394
		Netto driftsresultat	3 638	8 368
		Langsiktig gjeld (pensjon)	49 602	55 373

¹²⁵ Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Selskapskontroll-av-Kristiansandsregionen-brann-og-redning-IKS.pdf>

Utredning av arkiv- og museumsstrukturen i Agder er initiert av Agder fylkeskommune.	og andre kommuner i fylket	Egenkapital	94 025	100 649
		Antall ansatte	59	59

Mulige risikofaktorer:

- Statlige og regionale tilskudd
- Det økonomiske handlingsrommet er en utfordring for museet, særlig knyttet til vedlikehold
- Drift og bevaring av museumsbygg/antikvariske bygg
- Arbeid med registrering av museets gjenstander og fotografier
- Museumsbygg: dagens krav til klima, sikkerhet og arbeidsmiljø
- Innsekter og skadedyr i magasiner og utstillingslokaler
- Universell utforming
- Anskaffelser og kontrakter

Betydning for kommunen:

- Samfunnsperspektiv; bevare kulturhistoriske verdier for fremtiden
- Museumstilbudet for innbyggere
- Tilbud for barnehagebarn og skoleelever
- Kommunene yter årlig driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen gjennomførte en eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon¹²⁶ i 2023. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels.

Konsesjonskraft IKS (RoV = H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Konsesjonskraft IKS Org.nr 971 330 937	0,06 %	Stiftet: 25.08.2003 Formål: Konsesjonskraft IKS skal være en ledende nasjonal forvalter av konsesjonskraft. Konsesjonskraft IKS skal omsette kommunenes og fylkeskommunens konsesjonskraft, gjennom å ta imot og formidle videre den pengeytninga som oppstår gjennom forvaltninga av konsesjonskraftrettighetene og delta i virksomhet som har naturlig sammenheng med dette.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
	Andre eiere: Agder fylkeskommune og kommunene på Agder	Inntekter	454 038	882 365
		Resultat	144 469	422 062
		Langsiktig gjeld	0	0
		Egenkapital	257 154	679 217
		Antall ansatte	4	4

Mulige risikofaktorer:

- Fremtidige endringer i rammevilkår; tolkning av regelverket og klimaforhold
- Den internasjonale økonomiske utviklingen
- Kraftpriser og valuta
- Komplekst marked
- Finansforvaltning
- Utskiftning av personell
- Daglig leder slutter som toppsjef ved utgangen av mai 2024, kort tid etter han tiltrådte

¹²⁶ Rapporten kan leses her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2023/01/Kristiansand-Rapport-Vest-Agder-museet-IKS.pdf>

- Anskaffelser og kontrakter
- Åpenhet og innsyn
- Ny strategiprosess 2024

Betydning for kommunen:

- Konesjonskraftsinntekter
- Det er foreslått at 10% av kommunenes konesjons-kraftinntekter skal gå inn i den generelle inntektsutjevning (NOU 2022:10)
- Det er vedtatt 1-årig trekk i rammetilskuddet i 2023 pga. høye konesjonskraftsinntekter i 2022
- Samarbeid med Universitet i Agder (UiA)
- Grønne skifte: bærekraftige samfunn bygd på fornybare ressurser

Aust-Agder revisjon IKS gjennomførte eierskapskontroll med selskapet i 2019, i rapporten ble det ikke gitt noen anbefalinger. På bakgrunn av overstående risikofaktorer og selskapets betydning for kommunene, vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som høy. Det kan være aktuelt å gjennomføre eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon.

Etablerersenteret Agder IKS (RoV = M)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
Etablerersenteret Agder IKS Org.nr 995 233 762 * Daglig ledelse og rådgivning ifm. gründer-prosjekter ivaretas gjennom konsulentavtaler	12 %	Stiftet: 08.12.2009 Formål: Å yte bistand i forbindelse med idéutvikling og etablering av nye lønnsomme og konkurransedyktige bedrifter i hele Vest-Agder samt Lillesand, Birkenes og Iveland kommuner i Knutepunkt Sørlandet, det som naturlig hører sammen med dette samt samarbeid med andre virksomheter med lignende formål.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
	Andre eiere: Agder fylkeskommune og 21 av 25 kommuner på agder	Inntekter	2 497	2 461
		Resultat	-285	173
		Langsiktig gjeld (pensjon)	2 066	1 583
		Egenkapital	1 923	2 422
		Antall ansatte	1	0*

Mulige risikofaktorer:

- Om selskapet lykkes å styrke veksten av nyetableringer og skape økt sysselsetting og verdiskapning i Agder
- Samarbeid med NAV om etablererkurs

Betydning for kommunen:

- Bidra til etablering av nye levedyktige bedrifter som skal skape sysselsetting og verdiskapning
- Årlig driftstilskudd
- Grønne skifte
- Omdømme

Samlet risiko og vesentlighet vurderes som middels. Det kan være aktuelt med eierskapskontroll av selskapet.

OFA IKS (RoV = M)

Eierandel		Opplysninger om selskapet		
OFA IKS Org.nr 931 832 336	11 % Andre eiere: Agder fylkeskommune og andre kommuner	Stiftet: 24.05.2023 Formål: Gjennomføre konkurranser, inngå og forvalte vare- og tjenesteavtaler på vegne av selskapets deltakere. Selskapets virksomhet vil også omfatte rådgivning i denne forbindelse, samt det som naturlig står i forbindelse med dette. Det overordnede formålet til selskapet er å inngå avtaler som representerer økonomiske gevinster eller andre fordeler for deltakerne og som kommer alle deltakerne til gode. OFA kan inngå samarbeid med andre selskaper.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	-	-
		Resultat	-	-
		Langsiktig gjeld	-	-
		Egenkapital	-	-
		Antall ansatte	-	-

Mulige risikofaktorer:

- Anskaffelsesregelverket (komplisert regelverk)
- Klima og miljøvennlige anskaffelser

Betydning for kommunen:

- OFA inngår og vedlikeholder en portefølje av rammeavtaler og kontrakter på vegne av eierne
- Legges til rette for lokale leverandører ved felles anskaffelser
- Grønne og innovative offentlige anskaffelser
- Årlig driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer samlet risiko og vesentlighet som middels. Som følge av at selskapet er relativt nyoppstartet, anbefales det et at en eventuell eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon først bestilles mot slutten av valgperioden.

4 OPPSUMMERING

Agder Kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra kontrollutvalget i Kristiansand kommune gjennomført en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Hensikten med analysen er å gi kontrollutvalget et godt grunnlag for å kunne utarbeide plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll for valgperioden 2023-2027.

I analysen har vi vurdert risiko og vesentlighet på følgende områder og selskaper:

Organisasjon

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Åpenhet og innsyn	Middels
Saksutredning og oppfølging av politiske vedtak	Middels
Arkiv og dokumentasjon	Middels/høy
Varsling	Høy
Sykefravær	Middels/høy
Informasjonssikkerhet og personvern	Middels/høy
Samfunnssikkerhet og beredskap	Middels

Økonomi

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Overordnet internkontroll	Middels
Overordnet økonomistyring	Middels
Offentlige anskaffelser	Høy
Overordnet eierstyring	Middels

Samhandling og innovasjon

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Digitalisering	Middels/høy
Bærekraftig utvikling	Høy

Oppvekst

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Barnevernsreformen; Tidlig innsats og forebyggende arbeid	Høy
Spesialpedagogisk hjelp i barnehager	Middels
Psykososialt barnehagemiljø	Middels/høy
Bekymringsmeldinger til barneverntjenesten	Høy
Oppfølging av tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter:	
Elevers psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø	Middels

Helse og mestring

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Aldrende befolkning	Høy
Rus- og psykisk helsearbeid	Høy
Tjenestetildeling	Høy
Vold og trusler mot ansatte	Middels/høy
Fastlegesituasjonen	Middels
Bosetting og integrering av flyktninger	Middels
Økonomisk sosialhjelp	Middels
Oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjonsrapporter:	
Vedvarende lavinntekt i barnefamilier	Middels
Boligsosialt arbeid	Middels
Habiliteringsfeltet	Middels

Kultur og innbyggerdialog

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Lovpålagte råd og medvirkning	Middels/høy

By- og stedsutvikling

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Planlegging og styring av investeringsprosjekt	Høy
Klimatilpasning	Høy
Byggesaksbehandling	Middels/høy
Vann og avløp	Middels/høy
Oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjonsrapporter:	
Eiendomsforvaltning	Middels
Tilsyn med byggesaker og ulovlighetsoppfølging	Middels

Heleide aksjeselskap (AS)

Selskap	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Kristiansand Næringsselskap AS (KNAS)	Høy
Kanalbyen utvikling AS	Høy
Kristiansand Kino Holding AS	Middels
Songvaar Vekst AS	Middels

Deleide aksjeselskap (AS)

Selskap	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Avfall Sør Holding AS	Høy
Avfall Sør AS	Høy
Avfall Sør Næring AS	Middels/høy
Avfall Sør Eiendom AS	Middels/høy
Returkraft AS	Høy
Agder Kollektivtrafikk AS	Middels/høy
Varodd AS m/datterselskap	Middels/høy

Interkommunale selskap (IKS)

Selskap	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Kristiansand Havn IKS	Høy
Kilden teater og konserthus IKS	Middels/høy
Kristiansandsregionen brann og redning IKS	Middels
110 Agder IKS	Middels/høy
Vest-Agder Museet IKS	Middels
Konsesjonskraft IKS	Høy
Etablerersenteret Agder IKS	Middels
OFA IKS	Middels

5 LITTERATURLISTE

Lover, forskrifter, forarbeider mv.

Lov 10 februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>

Lov 04 desember 1992 nr.126 om arkiv (arkivlova). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-126>

Lov 17 juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>

Lov 17 juni 2005 nr.64 om barnehager (barnehageloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Lov 19 mai 2006 nr 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) av 1. januar 2009. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2006-05-19-16>

Lov 27 juni 2008 nr.71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

Lov 18 desember 2009 nr 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131>

Lov 25 juni 2010 nr.45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2010-06-25-45>

Lov 24 juni 2011 nr.30 om kommunale helse og omsorgstjenester m.m (helse og omsorgstjenesteloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>

Lov 17 juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2016-06-17-73>

Lov 15 juni 2018 nr.28 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>

Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83>

Lov 6 november 2020 nr 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-11-06-127>

Lov 18 juni 2021 nr 97 om barnevern (barnevernloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97>

Forskrift 15 desember 2017 nr 2105 om offentlege arkiv. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-12-15-2105>

Forskrift 06 desember 2011 nr 1357 om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-06-1357>

Forskrift 17 juni 2019 nr 727 om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-727>

Forskrift 28 september 2018 nr 1469 om statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469>

Prop. 46. L (2017-2018), *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/content-assets/f0964c05be1d4febf54267e9255bb921/no/pdfs/prp201720180046000dddpdfs.pdf>

NAV – Arbeids- og velferdsetaten (2022). Rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV. Hentet fra https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00#KAPITTEL_5-2

Andre kilder:

Aaseth, H.M.S., Elvethon, E., Løkken, I.M., Nilsen, T.R., Moser, T. (2021). *Mobbing i norske barnehager – en kunnskapsoversikt*. Hentet fra <https://www.uis.no/sites/default/files/inline-images/i1L2vPIFizkg8npWppVlriAja3B7imtEgo8KMktfZdV286gMd.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2024). *Elevers psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2024/02/Forvaltningsrevisjon-2023-Psykososialt-miljo-for-barn-og-voksne-i-skolen-1.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2022). *Boligsosialt arbeid i Kristiansand kommune*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2021/06/Forvaltningsrevisjon-2020-21-Boligsosialt-arbeid-i-Kristiansand-08.06.21.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2022). *Habiliteringsfeltet i Kristiansand kommune*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2022/05/Forvaltningsrevisjon-2022-Habiliteringsfeltet-i-Kristiansand.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2022). *Eiendomsforvaltning i Kristiansand kommune*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2022/12/Forvaltningsrevisjon-Eiendomsforvaltning-i-Kristiansand-kommune-desember-2022.pdf.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2019). Dispensasjoner fra plan- og bygningsloven i Søgne kommune. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2019/12/Dispensasjoner-fra-plan-og-bygningsloven-i-Søgne-kommune.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2020). *Vedvarende lavinntekt i barnefamilier i nye Kristiansand kommune*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2020/06/Forvaltningsrevisjon-2019-20-Vedvarende-lavinntekt-i-barnefamilier-i-Nye-Kristiansand.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2018). *Sykefravær i Kristiansand kommune*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2018/01/Sykefravær-i-Kristiansand-kommune.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2011). *Klimatilpasning i Kristiansand kommune*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Forvaltningsrevisjon-2011-Klimatilpasning-i-Kristiansand-kommune.pdf>

Agder Kommunerevisjon IKS (2009). *Barnehager og helsestasjoners formidling av bekymring til barnevernet*. Hentet fra <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Forvaltningsrevisjon-Barnehager-og-helsetasjoners-formidling-av-bekymring-til-barnevernet.pdf>

Arbeidstilsynet. *Varsling*. Hentet fra <https://www.arbeidstilsynet.no/tema/varsling/>

Arkivverket (2020). *Veileder for dokumentasjon av arkivansvar*. Hentet fra <https://www.arkivverket.no/veiledere-for-offentlig-sektor/veileder-for-dokumentasjon-av-arkivansvar#!#step-innledning>

Arkivverket. *Tilsyn*. Hentet fra <https://www.arkivverket.no/forvaltning-og-utvikling/tilsyn>

Bufdir. *Hva er barnevernsreformen*. Hentet fra <https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/barnevernsreformen/hva-er-barnevernsreformen/>

Bufdir (2023) *Bekymringsmeldinger til barneverntjenesten*. Hentet fra <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/barnevern/bekymringsmeldinger-til-barnevernet> lastet 02.04.24

Datatilsynet (2018). *Iverksette styringssystem for informasjonssikkerhet*. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjonssikkerhet-internkontroll/etablere-internkontroll/iverksette-styringssystem-for-informasjonssikkerhet/>

Datatilsynet (2023). *Funn fra tilsyn i kommuner og fylkeskommuner*. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/aktuelt/aktuelle-nyheter-2023/funn-fra-tilsyn-i-kommuner-og-fylkeskommuner/>

Fedrelandsvennen (2023). *Foreldreutvalget; økning i saker om mobbing i barnehagen*. Hentet fra <https://www.fvn.no/norgeogverden/i/9z6pvW/foreldreutvalget-oekning-i-saker-om-mobbing-i-barnehagen>

FN-sambandet (2023). *FNs bærekraftsmål*. Hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

FN sambandet(2023). *Bærekraftig utvikling*. Hentet fra <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

Helse- og omsorgsdepartementet (2023). *Oppretter flere utdanningsstillinger for å løse fastlegekrisen*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/opprettet-flere-utdanningsstillinger-for-a-lose-fastlegekrisen/id2996395/>

Helse- og omsorgsdepartementet (2023). *Kommunalt rus og psykisk helsearbeid*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/psykisk-helse/innsikt/kommunalt-rus-og-psykisk-helsearbeid/id2344815/>

Kommunal- og distriktdepartementet (2018) *Digitalisering i kommunal sektor*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/digitalisering-i-kommunal-sektor/id2623342/>

Kommunal rapport (2023). *Åpenhetsbarometeret: denne kommunen er på topp igjen*. Hentet fra <https://www.kommunal-rapport.no/aapenhet/apenhetsbarometeret-denne-kommunen-er-pa-topp-igjen/154466/>. Lastet 02.04.24.

Kommunal- og regionaldepartementet (2013). *Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/komm/okonomiplanveileder_krd_nett.pdf

KS (2022). *Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning*. Hentet fra <https://www.ks.no/contentassets/26def46810e84efb85b29b4dcae192a2/Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>

KS (2020). *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*. Hentet fra <https://www.ks.no/contentassets/6f9fb03dcfdd4b2691b742df971e3b36/Anbefalinger-om-eier-skap-F41-web.pdf>

Miljødirektoratet. *Dagens og fremtidens klima for Norge*. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/klimatilpasning-krever-kunnskap/dagens-og-framtidens-klima/>

Miljødirektoratet (2023). *Veiledning til statlige planretningslinjer for klimatilpasning*. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/>

Miljødirektoratet (2022). *Klimatilpasning i vann- og avløpssektoren*. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/klimatilpasning-i-sektorer/vann-og-avlop/>

NIBR rapport (2015). *Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap*. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5883/2015-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

NKRF (2019). *Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering*. Hentet fra <https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/ROV-veileder oppdatert-fastsatt av-styret 3.12.2019.pdf>

NKRF (2023). *Veileder i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll*. Hentet fra <https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 10 2023 FERDIG.pdf>

Pressens offentlighetsutvalg (2023). *Åpenhetsbarometeret 2023*. Hentet fra <https://presse.no/offentlighet-nyhet/apenhetsbarometeret-2023/>

Riksrevisjonen (2023). *Faglige retningslinjer for forvaltningsrevisjon*. Hentet fra <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/om-riksrevisjonen/faglige-retningslinjer-for-forvaltningsrevisjon.pdf>

Statsforvalteren i Agder (2023). *Tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune*. Hentet fra <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/api/supervision?supervisionReference=bce4e817-3bf9-4b2f-bfbf-abdb904caf16>

Statsforvalteren i Agder (2023). *Rapport fra tilsyn med Kristiansand kommune/Nav Kristiansand. Tema for tilsynet var Nav-kontoret ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad 2023*. Hentet fra <https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynsrapporter/agder/2023/kristiansand-kommune-tilsyn-nav-kontorets-ansvar-for-aa-ivareta-barns-behov-naar-familien-soeker-oekonomisk-stoenad-2023/>

Statsforvalteren i Agder (2024). *Tilsynsrapport; Differensiering av introduksjonsprogram og opplæring i norsk*. Hentet fra <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/api/supervision?supervisionReference=aec6b639-8048-4706-924a-0213980e93b0>

Statsforvalteren i Agder (2023). *Kunnskapsgrunnlag om konsekvensene av en deling av Kristiansand kommune til to eller tre nye kommuner (fullstendig rapport)*. Hentet fra <https://kunnskapsgrunnlag.no/wp-content/uploads/2023/01/Fullstendig-rapport-271-sider.pdf>

Udir (2024). *Fakta om barnehager i 2023*. Hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/analyser/2024/fakta-om-barnehager-2023/spesialpedagogisk-hjelp/#36-prosent-av-barna-far-spesialpedagogisk-hjelp>

Kommunale dokumenter:

Kristiansand kommune (2024). *Kommunalutvalget, PS 14/24 Vurdering av kommunens eierposisjoner*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/3773154.PDF?fileName=Vurdering%20av%20kommunens%20eierposisjoner&fileSize=229760>

Kristiansand kommune (2024). *Sak 13/24 i kontrollutvalget - orientering om tjenestetilbud til flyktninger og asylsøkere* Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/262514?agendaltemId=211945>

Kristiansand kommune (2024). *Årsrapport 2023*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/305634.PDF?fileName=Årsrapport%202023%20Kristiansand%20kommune&fileSize=15537226>

Kristiansand kommune (2024). *Årsrapport 2023, Kristiansand kommunes varslingsgruppe*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/301144.PDF?fileName=Årsrapport%202023&fileSize=2814007>

Kristiansand kommune (2024). *Saksfremlegg oppvekstutvalget, PS 10/24*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/Meetings/Details/2188502?agendaltemId=213715>

Kristiansand kommune (2024). *Protokoll oppvekstutvalget 19.03.24, Orienteringssaker*, hentet fra [https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/3821645.PDF?fileName=Komplett%20innkalling%20Oppvekstutvalget%20\(19.03.2024\)&fileSize=2338898](https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/3821645.PDF?fileName=Komplett%20innkalling%20Oppvekstutvalget%20(19.03.2024)&fileSize=2338898)

Kristiansand kommune (2023). *Møteprotokoll Kontrollutvalget 08.06.23*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/3278082.PDF?fileName=Protokoll%20Kristiansand%20kontrollutvalg%2008.06.2023&fileSize=173701>

Kristiansand kommune (2023). *Økonomiplan 2024-2027*. Hentet fra <https://pub.framsikt.net/2024/kristiansand/bm-2024-%C3%B8p24-27#/>

Kristiansand kommune (2023). *Egenvurdering av overordnet internkontroll*.

Kristiansand kommune (2023). *Kvalitetsmeldingen for oppvekst 2022*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/3109265.PDF?fileName=Kvalitetsmeldingen%20for%20oppvekst%202022&fileSize=5736881>

Kristiansand kommune (2023). *Kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde for Kristiansand kommune 2023*. Hentet fra <https://pub.framsikt.net/plan/kristiansand/plan-fdbad0ce-18b6-4467-b89f-f645791590fd-28419/#/generic/summary/5f24706c-9410-40f8-a7ee-96426275d7db>

Kristiansand kommune (2023). *Innkjøpspolicy*. Hentet fra kvalitetssystemet.

Kristiansand kommune (2023). *Internkontrollpolicy*. Hentet fra kvalitetssystemet.

Kristiansand kommune (2022). Kontrollutvalget - Sak 49/22 – *Orientering om system for oppfølging av politiske vedtak*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/239796?agendaltemId=208967>

Kristiansand kommune (2022). *Saksprotokoll Bystyret - PS 231/22*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/2774601.PDF?fileName=Vedtak%20byst%2C%2009112022%2C%20Sak%20231%2F22%2C%20Status%20og%20oppfølging%20av%20forvaltningsrapport%3A%20Vedvarende%20lavinntekt%20i%20barnefamilier%20i%20nye%20Kristiansand%20kommune&fileSize=239312>

Kristiansand kommune (2022). *Etiske retningslinjer for ansatte i Kristiansand kommune*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/2020314.PDF?fileName=Etiske%20retningslinjer%20for%20ansatte%20i%20Kristiansand%20kommune%20-%20forslag%20til%20behandling%20i%20KDL&fileSize=97987>

Kristiansand kommune (2022), *Etiske retningslinjer for folkevalgte i Kristiansand kommune*, hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/a9d0fa4a6b1c46c0971987bf6dee0502/etiske-retningslinjer-for-folkevalgte-i-kristiansand-kommune---vedtatt-i-bystyret-16.02.22.pdf>

Kristiansand kommune (2022). *Smartere sammen – Digitaliseringsstrategi for Kristiansand kommune 2022-2030*. Hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/6ba5acec23c0445aa1fe1ad1906fc280/digitaliseringsstrategi-20223.pdf>

Kristiansand kommune (2022). *Informasjonssikkerhet- policy*. Hentet fra kvalitetssystemet.

Kristiansand kommune (2021). *Eierskapsmelding 2021*. Hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/65541a9f0ed2431e9ce8b94c9bea7d18/eierskapsmelding-for-kristiansand-kommune-2021.pdf>

Kristiansand kommune (2020). *Kommunikasjonsstrategi*. Hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/ab79ee0668ed41e2a4ac639c07531475/kommunikasjonsstrategi-kristiansand-kommune-2020.pdf>

Kristiansand kommune (2020). *Sterkere sammen – Kristiansand kommune mot 2030. Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2030*. Hentet fra <https://pub.framsikt.net/plan/kristiansand/plan-0b26d7ac-0399-4cfd-89c0-d65e2dc9328d-15880/#/>

Kristiansand kommune (2020). *Saksprotokoll bystyret sak 159/2*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/krsand/File/Details/826785.PDF?fileName=Vedtak%20byst%2C%2014102020%2C%20Sak%20159%2F20%2C%20Forvaltningsrevisjon%20-%20Vedvarende%20lavinntekt%20i%20barnefamilier%20i%20Nye%20Kristiansand%20kommune&fileSize=130816>

Kristiansand kommune (2020). *Sak 69/20 i kontrollutvalget - Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport*. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/223158?agendaltemId=204972>

Kristiansand kommune (2019). *Helhetlig virksomhetsstyring i Kristiansand kommune – policy*. Hentet fra kvalitetssystemet.

Kristiansand kommune (2019). *Investeringsinstruksen*. Hentet fra kvalitetssystemet

Kristiansand kommune (2019). *Fullført saksbehandling – politiske saker*. Hentet fra kvalitetssystemet.

Kristiansand kommune. *Arkivplan*. Hentet fra <https://kristiansand.arkivplan.no/>
Kristiansand kommune. *Klimatilpasningsstrategi*. Hentet fra <https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/6ba5acec23c0445aa1fe1ad1906fc280/klimatilpasningsstrategi-i-nye-kristiansand.pdf>

Vedlegg 1: Beskrivelse av selskapene som Kristiansand kommune har eierinteresser i:

Heleide aksjeselskaper (direkte eller gjennom annet heleid AS)	Kom. andel	Opplysninger om selskapet	Andre eiere																		
Kristiansand Næringsselskap AS (KNAS) m/datterselskap og tilknyttede selskap Org.nr 924 799 064 (RoV = H)	100 %	Stiftet 28.02.1978 Formål: Bidra til vekst og verdiskapning gjennom eiendomsutvikling. Målsettingen for selskapet er gjennom areal og eiendomsutvikling å utvikle fremtidsrettede og bærekraftige løsninger for lokal og regional virksomhet, herunder å eie og forvalte eiendoms- masse. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner (konsern)</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>49 750</td><td>42 394</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>67 254</td><td>50 395</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>386 405</td><td>504 109</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>412 396</td><td>430 793</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>4</td><td>4</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner (konsern)	2021	2022	Inntekter	49 750	42 394	Resultat	67 254	50 395	Langsiktig gjeld	386 405	504 109	Egenkapital	412 396	430 793	Antall ansatte	4	4	
Tall i 1000 kroner (konsern)	2021	2022																			
Inntekter	49 750	42 394																			
Resultat	67 254	50 395																			
Langsiktig gjeld	386 405	504 109																			
Egenkapital	412 396	430 793																			
Antall ansatte	4	4																			
Kanalbyen Utvikling AS Org.nr 996 288 668 (RoV = H) Styring og oppfølging av selskapet er delegert til Kristiansand Havn KF. Havnestyret er generalforsamling.	100 %	Stiftet 07.12.2010 Formål: Delta i byutvikling i havneområdet i Kristiansand gjennom utvikling, utleie, forvaltning, kjøp og salg av fast eiendom i området og virksomhet som står i forbindelse med dette, samt å inneha eierinteresser i selskap som driver tilsvarende virksomhet. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter (finansinntekter)</td><td>11 141</td><td>6 157</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>10 405</td><td>5 401</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>133 757</td><td>139 158</td></tr><tr><td>Ant ansatte (innleid daglig leder)</td><td>1</td><td>1</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter (finansinntekter)	11 141	6 157	Resultat	10 405	5 401	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	133 757	139 158	Ant ansatte (innleid daglig leder)	1	1	
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter (finansinntekter)	11 141	6 157																			
Resultat	10 405	5 401																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital	133 757	139 158																			
Ant ansatte (innleid daglig leder)	1	1																			

Kristiansand Kino Holding AS Org.nr 983 403 891 (RoV = M) Datterselskap: Kristiansand Kino Eiendom AS Kinosør AS (51%)	100 %	Stiftet 22.05.2001 Formål: Utøve eierskap i Kristiansand Kino Eiendom AS og KinoSør AS og alt som her- ved står i forbindelse, samt eventuelt å opprette nye datterselskaper og utøve eierskap i disse. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter (finansinnt.)</td><td>3 153</td><td>3 506</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>2 237</td><td>2 392</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>14 555</td><td>13 447</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter (finansinnt.)	3 153	3 506	Resultat	2 237	2 392	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	14 555	13 447	Antall ansatte	0	0	
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter (finansinnt.)	3 153	3 506																			
Resultat	2 237	2 392																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital	14 555	13 447																			
Antall ansatte	0	0																			
Kristiansand Kino Eiendom AS Org.nr 983 369 677 (RoV = M) Det er vedtatt at selskapet skal selges.		Stiftet 09.05.2001 Formål: Å eie og forvalte fast eiendom knyttet til Kristiansand kino samt alt som herved står i forbindelse. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter</td><td>4 905</td><td>5 154</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>2 929</td><td>3 087</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>18 522</td><td>18 522</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	4 905	5 154	Resultat	2 929	3 087	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	18 522	18 522	Antall ansatte	0	0	100 % eid av Kristian- sand Kino Holding AS
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	4 905	5 154																			
Resultat	2 929	3 087																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital	18 522	18 522																			
Antall ansatte	0	0																			
Bredalsholmen Eiendom AS Org.nr 924 891 483 (RoV = M) Kristiansand bystyre fattet føl- gende vedtak i sak 62/24: Bystyret vedtar å opprette et nytt aksjeselskap, Kristiansand Eien- dom Holding AS. Selskapet skal fungere som et holdingselskap og aksjene i Sørlandshallen Ei- endom AS, Bredalsholmen Eien- dom AS samt aksjene fra utfisjo- nert selskap fra Torvmoen AS benyttes som tingsinnskudd i det nye selskapet.	100 %	Stiftet 18.12.1974 Formål: Å bygge og eie bygninger i Kristiansand, samt forestå utleie av bygninger til kulturelle- og andre næringsformål, herunder delta i selskaper med liknende virksom- het. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter</td><td>100</td><td>100</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-384</td><td>-124</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>7 176</td><td>7 176</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>197</td><td>74</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	100	100	Resultat	-384	-124	Langsiktig gjeld	7 176	7 176	Egenkapital	197	74	Antall ansatte	0	0	
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	100	100																			
Resultat	-384	-124																			
Langsiktig gjeld	7 176	7 176																			
Egenkapital	197	74																			
Antall ansatte	0	0																			

M/S Maarten AS Org.nr 984 565 313 (RoV = M) I Sak 94/23 vedtok bystyret budsjett hvor det er budsjetter med inntekter fra salg av MS Maarten AS. Salget av selskapet skal godkjennes på politisk nivå.	100 %	Stiftet 19.03.2002 Formål: Charter- og sightseeing virksomhet samt hva herved står i forbindelse <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>1 221</td><td>2 809</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>139</td><td>634</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>1 000</td><td>1 000</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>487</td><td>1 121</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>1</td><td>1</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	1 221	2 809	Resultat	139	634	Langsiktig gjeld	1 000	1 000	Egenkapital	487	1 121	Antall ansatte	1	1	
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	1 221	2 809																			
Resultat	139	634																			
Langsiktig gjeld	1 000	1 000																			
Egenkapital	487	1 121																			
Antall ansatte	1	1																			
Sørlandshallen Eiendom AS Org.nr 967 382 434 (RoV = M) Kristiansand bystyre fattet følgende vedtak i sak 62/24: Bystyret vedtar å opprette et nytt aksjeselskap, Kristiansand Eiendom Holding AS. Selskapet skal fungere som et holdingselskap og aksjene i Sørlandshallen Eiendom AS, Bredalsholmen Eiendom AS samt aksjene fra utfisjonnert selskap fra Torvmoen AS benyttes som tingsinnskudd i det nye selskapet.	100 %	Stiftet 12.03.1993. Formål: Å oppføre, eie og forvalte en idretts-, messe-, møte- og kongresshall (Sørlandshallen) og andre lignende anlegg samt hva herved står i naturlig forbindelse, herunder også å delta i andre selskaper. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>3 230</td><td>3 596</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-939</td><td>-1 011</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>86 725</td><td>85 144</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>20 319</td><td>19 307</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	3 230	3 596	Resultat	-939	-1 011	Langsiktig gjeld	86 725	85 144	Egenkapital	20 319	19 307	Antall ansatte	0	0	
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	3 230	3 596																			
Resultat	-939	-1 011																			
Langsiktig gjeld	86 725	85 144																			
Egenkapital	20 319	19 307																			
Antall ansatte	0	0																			

Songvaar Vekst AS Org.nr 965 987 010 (RoV = M)	100 %	Stiftet: 17.12.1992 Formål: Drive praktisk opplæring gjennom produksjon, handel og annen tjenesteytende arbeid, som bidrar til å utvikle ressurser hos arbeidstakeren gjennom kvalifisering og tilrettelagte arbeidsoppgaver. Arbeidsoppgavene skal være tilpasset den enkelte arbeidstaker, og bidra til utvikling, mestring, sosial trygghet og personlig vekst. Gjennom arbeid skal en søke å sette i gang en lærings- og utviklingsprosess hos den enkelte slik at han/hun i størst mulig grad når fram mot det mål å kunne utføre arbeid på det ordinære arbeidsmarked. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter</td><td>11 366</td><td>11 639</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>326</td><td>98</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>3 225</td><td>3 075</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>4 820</td><td>4 839</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>7</td><td>7</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	11 366	11 639	Resultat	326	98	Langsiktig gjeld	3 225	3 075	Egenkapital	4 820	4 839	Antall ansatte	7	7	
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	11 366	11 639																			
Resultat	326	98																			
Langsiktig gjeld	3 225	3 075																			
Egenkapital	4 820	4 839																			
Antall ansatte	7	7																			
Andre aksjeselskaper med kun offentlige eierinteresser	Kom. andel	Opplysninger om selskapet	Andre eiere																		
Avfall Sør Holding AS Org.nr 986 296 042 (RoV = H)	87,9 %	Stiftet 20.11.2003 Formål: Enten selv eller gjennom hel eller deleide selskaper, å drive renovasjonsvirksomhet, herunder avfallsinnsamling og avfallsbehandling. Selskapet skal - helt eller delvis - utføre eierkommunenes forpliktelser iht. Forurensningsloven §§ 29 og 30. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter</td><td>0</td><td>20 658</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>3 468</td><td>2 028</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>23 251</td><td>27 913</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>80 210</td><td>78 049</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>19</td><td>19</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	0	20 658	Resultat	3 468	2 028	Langsiktig gjeld	23 251	27 913	Egenkapital	80 210	78 049	Antall ansatte	19	19	Vennesla 12,1 %
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	0	20 658																			
Resultat	3 468	2 028																			
Langsiktig gjeld	23 251	27 913																			
Egenkapital	80 210	78 049																			
Antall ansatte	19	19																			

Avfall Sør AS Org.nr 995 646 137 (RoV = H)	Stiftet 28.05.2010 Formål: Å drive innsamling av husholdningsavfall og avløpsslam og alt som står i forbindelse med dette. Selskapet skal - helt eller delvis - utføre de bakenforliggende eierkommunenes forpliktelser iht. Forurensningsloven §§ 29 og 30. Selskapet er av allmennyttig karakter og skal ikke dele ut utbytte. De ressurser som genereres gjennom virksomheten skal anvendes til realisering av selskapets formål. <table border="1" data-bbox="712 375 1738 571"> <thead> <tr> <th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Inntekter</td><td>248 379</td><td>257 681</td></tr> <tr> <td>Resultat</td><td>126</td><td>-2 903</td></tr> <tr> <td>Langsiktig gjeld</td><td>219 956</td><td>256 418</td></tr> <tr> <td>Egenkapital</td><td>2 690</td><td>2 786</td></tr> <tr> <td>Antall ansatte</td><td>89</td><td>89</td></tr> </tbody> </table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	248 379	257 681	Resultat	126	-2 903	Langsiktig gjeld	219 956	256 418	Egenkapital	2 690	2 786	Antall ansatte	89	89	Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
Tall i 1000 kroner	2021	2022																		
Inntekter	248 379	257 681																		
Resultat	126	-2 903																		
Langsiktig gjeld	219 956	256 418																		
Egenkapital	2 690	2 786																		
Antall ansatte	89	89																		
Avfall Sør Næring AS Org.nr 921 837 410 (RoV = M/H)	Stiftet 28.09.2018 Formål: Å drive mottak av næringsavfall til deponi, og alt som står i forbindelse med dette. <table border="1" data-bbox="712 678 1738 874"> <thead> <tr> <th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Inntekter</td><td>18 550</td><td>38 498</td></tr> <tr> <td>Resultat</td><td>4 055</td><td>9 137</td></tr> <tr> <td>Langsiktig gjeld</td><td>3 867</td><td>3 590</td></tr> <tr> <td>Egenkapital</td><td>9 968</td><td>17 391</td></tr> <tr> <td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr> </tbody> </table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	18 550	38 498	Resultat	4 055	9 137	Langsiktig gjeld	3 867	3 590	Egenkapital	9 968	17 391	Antall ansatte	0	0	Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
Tall i 1000 kroner	2021	2022																		
Inntekter	18 550	38 498																		
Resultat	4 055	9 137																		
Langsiktig gjeld	3 867	3 590																		
Egenkapital	9 968	17 391																		
Antall ansatte	0	0																		
Avfall Sør Eiendom AS Org.nr 995 695 111 (RoV = M/H)	Stiftet 15.04.2010 Formål: Investering i fast eiendom, utleie og deltagelse i andre virksomheter. <table border="1" data-bbox="712 954 1738 1150"> <thead> <tr> <th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Inntekter</td><td>5 658</td><td>6 302</td></tr> <tr> <td>Resultat</td><td>3 205</td><td>2 787</td></tr> <tr> <td>Langsiktig gjeld</td><td>27 149</td><td>25 982</td></tr> <tr> <td>Egenkapital</td><td>35 160</td><td>36 647</td></tr> <tr> <td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr> </tbody> </table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	5 658	6 302	Resultat	3 205	2 787	Langsiktig gjeld	27 149	25 982	Egenkapital	35 160	36 647	Antall ansatte	0	0	Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
Tall i 1000 kroner	2021	2022																		
Inntekter	5 658	6 302																		
Resultat	3 205	2 787																		
Langsiktig gjeld	27 149	25 982																		
Egenkapital	35 160	36 647																		
Antall ansatte	0	0																		

Returkraft AS Org.nr 991 590 463 (RoV = H)		Stiftet 05.07.2007 Formål: Mottak og behandling av husholdningsavfall basert på tildelt enerett i samsvar med selvkostprinsippet. Selskapets virksomhet er drift av avfallsforbrenningsanlegg for produksjon og salg av fornybar energi i form av elektrisk kraft og fjernvarme. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>212 911</td><td>260 373</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>24 510</td><td>14 478</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>1 042 856</td><td>970 902</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>124 780</td><td>139 257</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>52</td><td>52</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	212 911	260 373	Resultat	24 510	14 478	Langsiktig gjeld	1 042 856	970 902	Egenkapital	124 780	139 257	Antall ansatte	52	52	Avfall Sør Holding AS, Agder Renovasjon IKS, Risør Tvedestrand's Re- gionens Avfallsselskap AS, Lillesand og Birkenes Interkommunale Renova- sjonsselskap LIBIR IKS, Setesdal Miljø og Gjen- vinning IKS og Hægebo- stad og Åseral Renova- sjonsselskap-HÅR IKS
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	212 911	260 373																			
Resultat	24 510	14 478																			
Langsiktig gjeld	1 042 856	970 902																			
Egenkapital	124 780	139 257																			
Antall ansatte	52	52																			
Agder Kollektivtrafikk AS Org.nr 991 776 524 (RoV = M/H)	20,48 %	Stiftet 14.09.2007 Formål: Å tilby kollektiv persontransport, gi informasjon til befolkningen om tilbudet og yte tjenester relatert til dette. Selskapet skal primært ikke selv utføre rutetrafikk, men kjøpe slike tjenester fra eksterne tjenesteleverandører. Selskapet er ikke opprettet med sikte på å gi økonomisk overskudd til eierne og det skal ikke utbetales utbytte til eierne. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>887 398</td><td>926 464</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-22 386</td><td>-23 937</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>8 230</td><td>9 540</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>120 739</td><td>96 802</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>43</td><td>43</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	887 398	926 464	Resultat	-22 386	-23 937	Langsiktig gjeld	8 230	9 540	Egenkapital	120 739	96 802	Antall ansatte	43	43	Agder fylkeskommune
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	887 398	926 464																			
Resultat	-22 386	-23 937																			
Langsiktig gjeld	8 230	9 540																			
Egenkapital	120 739	96 802																			
Antall ansatte	43	43																			
Sørnorsk Filmsenter AS Org.nr 993 011 207 (RoV = M)	33,33 %	Stiftet 18.08.2008 Formål: Selskapet skal være av ideell karakter og ha som formål å bidra til en faglig og kunstnerisk utvikling av filmproduksjonen på Sørlandet. Selskapets formål er av ikke-erhvervsmessig karakter og eierne har ikke rett til andel i overskuddet eller likvidasjonsutbytte <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>11 671</td><td>10 912</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>1 560</td><td>-113</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>1 866</td><td>1 752</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>2</td><td>2</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	11 671	10 912	Resultat	1 560	-113	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	1 866	1 752	Antall ansatte	2	2	Agder fylkeskommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	11 671	10 912																			
Resultat	1 560	-113																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital	1 866	1 752																			
Antall ansatte	2	2																			

Aksjeselskaper/andre selskaper som også har private eierinteresser	Kom. andel	Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Å Energi AS Org.nr 981 952 324	4,35 %	Stiftet 14.04.2000 Formål: Utnytte, produsere, distribuere og omsette energi. Bidra til en sikker og rasjonell energiforsyning. Utnytte beslektede og lønnsomme forretningsmuligheter innen energi, kommunikasjon og infrastruktur.			Statkraft Industrial Holding AS, kommuner på Agder med flere
		Tall i 1000 kroner	2021	2022	
		Inntekter	326 526	337 304	
		Resultat	1 440 387	522 108	
		Langsiktig gjeld	7 778 612	7 564 485	
		Egenkapital	5 060 244	16 414 040	
		Antall ansatte	223	223	
		Setesdal Bilruter AS Org.nr 915 814 581	0,88 %	Stiftet 17.03.1920 Formål: Selskapet skal drive bilruter mellom Kristiansand og Hovden- og mellom Arendal og Evje og andre områder. Selskapet kan og drive med annen økonomisk virksomhet.	
Tall i 1000 kroner	2021			2022	
Inntekter	236 743			304 604	
Resultat	1 577			-1 599	
Langsiktig gjeld	19 600			178 749	
Egenkapital	80 243			78 644	
Antall ansatte	420			420	
Varodd AS Org.nr 929 051 378 (RoV = M/H) Kommunens kontrollutvalg og revisor er sikret innsyn i selskapet, ref. § 16 i vedtekter for Varodd AS	69,53 %			Stiftet 21.08.1961 Formål: Å bidra til økt arbeidsdeltakelse og arbeidsinkludering av personer som står utenfor arbeidslivet i kommuner i Agder. Selskapets formål ivaretas også gjennom eierskap i andre selskap.	
		Tall i 1000 kroner	2021	2022	
		Inntekter	7 905	8 821	
		Resultat	1 981	2 132	
		Langsiktig gjeld	2 833	2 919	
		Egenkapital	223 362	282 895	
		Antall ansatte	10	10	

Varodd Arbeid og Inkludering AS Org.nr 919 534 893		Stiftet 25.08.2017 Formål: Bidra til å øke sysselsettingen av arbeidstakere som står utenfor arbeidslivet gjennom å være leverandør av arbeidsrettede tiltak som krever godkjenning fra NAV/ Arbeids- og Velferdsdirektoratet. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter</td><td>78 889</td><td>82 576</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>2 433</td><td>2 837</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>12 077</td><td>11 071</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>12 301</td><td>15 137</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>50</td><td>50</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	78 889	82 576	Resultat	2 433	2 837	Langsiktig gjeld	12 077	11 071	Egenkapital	12 301	15 137	Antall ansatte	50	50	100 % eid av Varodd AS
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	78 889	82 576																			
Resultat	2 433	2 837																			
Langsiktig gjeld	12 077	11 071																			
Egenkapital	12 301	15 137																			
Antall ansatte	50	50																			
Kjøkkenservice Industrier AS Org.nr 976 556 038		Stiftet 08.05.1996 Formål: Skape varige arbeidsplasser tilpasset mennesker som ikke kan nyttiggjøre seg andre arbeidstilbud. Sysselsettingen skal bidra til å kvalifisere og utvikle ressursene hos den enkelte. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter</td><td>21 365</td><td>37 539</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-10</td><td>162</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>26 827</td><td>40 132</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>11</td><td>11</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	21 365	37 539	Resultat	-10	162	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	26 827	40 132	Antall ansatte	11	11	100% eid av Varodd AS
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	21 365	37 539																			
Resultat	-10	162																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital	26 827	40 132																			
Antall ansatte	11	11																			
Innoventus Sør AS Org.nr 980 560 295	3,73 %	Stiftet 30.10.1998 Formål: Utvikling og kommersialisering av nye produkt- og forretningsideer gjennom rådgivning, inkubatorvirksomhet. Selskapet kan investere i andre virksomheter gjennom investeringsselskap eller direkte der offentlige finansieringsordninger setter slike krav. Selskapet vil samarbeide med andre og delta i virksomhet og nettverk med beslektet type aktivitet. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2021</td><td>2022</td></tr><tr><td>Inntekter</td><td>14 047</td><td>14 279</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>371</td><td>336</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>1 382</td><td>1 382</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>10 002</td><td>10 338</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>7</td><td>7</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	14 047	14 279	Resultat	371	336	Langsiktig gjeld	1 382	1 382	Egenkapital	10 002	10 338	Antall ansatte	7	7	Agder fylkeskommune, Siva - Selskapet for Industrivekst, J. B. Ugland Venture AS, Sparebanken Sør, Arendal kommune, Grimstad kommune m. flere
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	14 047	14 279																			
Resultat	371	336																			
Langsiktig gjeld	1 382	1 382																			
Egenkapital	10 002	10 338																			
Antall ansatte	7	7																			

Gimleveien 28 AS Org.nr 915 259 073	-	Stiftet 26.03.2015 Formål: Eiendomsutvikling herunder kjøp, salg og utleie av egen fast eiendom, og alt som dermed står i naturlig forbindelse med dette. Utvikling av eiendommen Gimleveien 28 skal skje i samsvar med de overordnede planer som ligger til grunn for «Universitetsbyen Kristiansand». Handlingsplanen for Universitetsbyen Kristiansand, vedtatt av Kristiansand bystyre, skal være førende for utvikling av eiendommen. Eiendommen skal inneholde rom og funksjoner som støtter opp om handlingsplanen. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>0</td><td>180 367</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-101</td><td>52 389</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>16 967</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>-6 189</td><td>450</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	0	180 367	Resultat	-101	52 389	Langsiktig gjeld	16 967	0	Egenkapital	-6 189	450	Antall ansatte	0	0	Oksøy Eiendom AS eier per d.d alle aksjene i selskapet. Selskapet eide 60% pr. 31.12.22 Kristiansand kommune har inngått avtale om at Oksøy Eiendom AS kjøper kommunens aksjepost (40%) våren 2023
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	0	180 367																			
Resultat	-101	52 389																			
Langsiktig gjeld	16 967	0																			
Egenkapital	-6 189	450																			
Antall ansatte	0	0																			
Torvmoen AS Org.nr 988 932 698	30,66 %	Stiftet: 10.11.2005 Formål: Kjøp, utvikling og salg av fast eiendom, oppføring av bygninger, deltakelse i andre selskaper samt hva som står i naturlig forbindelse. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>782</td><td>625</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-34</td><td>-147</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>11 694</td><td>9 132</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>12 572</td><td>12 425</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	782	625	Resultat	-34	-147	Langsiktig gjeld	11 694	9 132	Egenkapital	12 572	12 425	Antall ansatte	0	0	Repstad Eiendom AS 69,34 %
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	782	625																			
Resultat	-34	-147																			
Langsiktig gjeld	11 694	9 132																			
Egenkapital	12 572	12 425																			
Antall ansatte	0	0																			
Visit Sørlandet AS Org.nr 993 995 282	6,8 %	Stiftet 19.03.2009 Formål: Områdemarkedsføring, profilering og merkevarebygging via tilrettelegging for salg og markedsføring for reiselivet på Sørlandet. Selskapets virksomhet tar ikke sikte på å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte. Eventuelt overskudd skal benyttes til å fremme selskapets formål. Selskapet kan eie aksjer/andeler i andre selskap. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>12 851</td><td>14 863</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-537</td><td>17</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>12 488</td><td>12 505</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>7</td><td>7</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	12 851	14 863	Resultat	-537	17	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	12 488	12 505	Antall ansatte	7	7	Agder fylkeskommune, Dyreparken Utvikling AS, Nordea Bank Norge ASA, Color Line AS, Fjord Line AS, Arendal kommune, Grimstad kommune, Bykle kommune og flere
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	12 851	14 863																			
Resultat	-537	17																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital	12 488	12 505																			
Antall ansatte	7	7																			

Rehabiliteringssenteret AiR AS Org.nr 934 452 011	0,05 %	Stiftet 04.05.1987 Formål: Drift av et rehabiliteringssenter i spesialhelsetjenesten der økt arbeidsdeltaking er det overordnede målet. AiR – klinikk si kjernevirksomhet er å bidra til at personer som er utenfor, eller i fare for å falle ut av arbeidslivet på grunn av helseproblem, får bedre funksjon og øke bevisstgjøringen av deres ressurser og muligheter, på en måte som styrker arbeidsevna. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>90 374</td><td>92 982</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>8 964</td><td>2 655</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>26 452</td><td>21 132</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>90 868</td><td>95 136</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>89</td><td>89</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	90 374	92 982	Resultat	8 964	2 655	Langsiktig gjeld	26 452	21 132	Egenkapital	90 868	95 136	Antall ansatte	89	89	Vinje kommune, Norsk Hydro ASA, ABB AS, Elkem AS, Hunsfos Fabrikker AS m/ flere
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	90 374	92 982																			
Resultat	8 964	2 655																			
Langsiktig gjeld	26 452	21 132																			
Egenkapital	90 868	95 136																			
Antall ansatte	89	89																			

Interkommunale selskap	Kom. andel	Opplysninger om selskapet	Andre eiere																		
Kristiansand Havn IKS Org.nr 926 180 711 (RoV = H)	80 %	Stiftet: 18.11.2020 Formål: Selskapets formål er å sørge for effektiv, rasjonell og konkurransedyktig drift av kommunenes havneanlegg. Selskapet skal være et miljøvennlig havne- og transportknotepunkt for det sørlige Norge og legge til rette for å flytte mer transport av godt fra vei til sjø. Selskapet skal utøve den myndighet og ivareta de oppgaver som er tillagt kommunene etter havne- og farvannsloven, havnereglement for Kristiansand og Lindesnes havnedistrikt og annen særlovgivning. Selskapet kan inngå samarbeid med andre kommuner, andre selskap og andre virksomheter og kan delta på eiersiden i andre selskap når dette ligger innenfor selskapets formål. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>127 837</td><td>146 586</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>7 792</td><td>24 992</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld inkl. pensjon</td><td>94 229</td><td>173 267</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>8 747</td><td>32 667</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>33</td><td>33</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	127 837	146 586	Netto driftsresultat	7 792	24 992	Langsiktig gjeld inkl. pensjon	94 229	173 267	Egenkapital	8 747	32 667	Antall ansatte	33	33	Lindesnes kommune
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	127 837	146 586																			
Netto driftsresultat	7 792	24 992																			
Langsiktig gjeld inkl. pensjon	94 229	173 267																			
Egenkapital	8 747	32 667																			
Antall ansatte	33	33																			
Kilden teater og konserthus IKS Org.nr 986 471 839 (RoV = M/H)	60 %	Stiftet: 03.11.2003 Formål: å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden teater- og konserthus IKS (Kilden) som: en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturvirksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>254 935</td><td>271 929</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>5 038</td><td>-8 806</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld inkl. pensjon</td><td>92 915</td><td>95 490</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>1 420 193</td><td>1 367 383</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>229</td><td>229</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	254 935	271 929	Netto driftsresultat	5 038	-8 806	Langsiktig gjeld inkl. pensjon	92 915	95 490	Egenkapital	1 420 193	1 367 383	Antall ansatte	229	229	Agder fylkeskommune Fylkeskommunen overtok eierandelen på 3% til Grimstad kommune fra 01.01.2023.
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	254 935	271 929																			
Netto driftsresultat	5 038	-8 806																			
Langsiktig gjeld inkl. pensjon	92 915	95 490																			
Egenkapital	1 420 193	1 367 383																			
Antall ansatte	229	229																			

Kristiansandsregionen Brann og redning IKS Org.nr 993 470 244 (RoV = M)	78,1 %	Stiftet 12.03.2008 Formål: Ivareta deltakerkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende og kontrollerende oppgaver, samt andre tiltak som hører naturlig inn under dette formål. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>130 200</td><td>138 454</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>3 087</td><td>-4 269</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld inkl. pensjon</td><td>219 761</td><td>255 462</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>6 583</td><td>-2 274</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>181</td><td>183</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	130 200	138 454	Netto driftsresultat	3 087	-4 269	Langsiktig gjeld inkl. pensjon	219 761	255 462	Egenkapital	6 583	-2 274	Antall ansatte	181	183	Birkenes, Lillesand og Vennesla
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	130 200	138 454																			
Netto driftsresultat	3 087	-4 269																			
Langsiktig gjeld inkl. pensjon	219 761	255 462																			
Egenkapital	6 583	-2 274																			
Antall ansatte	181	183																			
110 Agder IKS Org.nr 830 301 402 (RoV = M/H) 110-sentralen for Agder er stasjonært i Arendal.		Stiftet 10.02.2022 Formål: Utføre deltakernes plikter knyttet til Brann- og eksplosjonsvernlovens § 16 Nødalarmringssentral, med plikt om tilknytning til en sentral for mottak av meldinger om branner og andre ulykker innenfor en fastsatt region. Kommunene i regionen plikter å knytte seg til nødalarmringssentralen og å bære sin andel av kostnadene ved etablering og drift av sentralen jfr. Brann- og eksplosjonsvernloven § 16. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>-</td><td>0</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>-</td><td>0</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld inkl. pensjon</td><td>-</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>-</td><td>0</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>-</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	-	0	Netto driftsresultat	-	0	Langsiktig gjeld inkl. pensjon	-	0	Egenkapital	-	0	Antall ansatte	-	0	Kristiansandsregionens brann og redning IKS, Setesdal Brannvesen IKS, Brannvesenet Sør IKS og kommuner på Agder (unnatt Sirdal)
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	-	0																			
Netto driftsresultat	-	0																			
Langsiktig gjeld inkl. pensjon	-	0																			
Egenkapital	-	0																			
Antall ansatte	-	0																			
Vest-Agder-Museet IKS Org.nr 989 072 048 (RoV = M)	22 %	Stiftet 14.09.2005 Formål: Organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorie for Vest-Agder. Har også ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som eies av de museer som etter avtale er med i Vest-Agder-museet. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>83 245</td><td>86 394</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>3 638</td><td>8 368</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>49 602</td><td>55 373</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>94 025</td><td>100 649</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>59</td><td>59</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	83 245	86 394	Netto driftsresultat	3 638	8 368	Langsiktig gjeld (pensjon)	49 602	55 373	Egenkapital	94 025	100 649	Antall ansatte	59	59	Agder fylkeskommune, Flekkefjord, Farsund, Mandal, Vennesla og andre kommuner i fylket
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	83 245	86 394																			
Netto driftsresultat	3 638	8 368																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	49 602	55 373																			
Egenkapital	94 025	100 649																			
Antall ansatte	59	59																			

Konsesjonskraft IKS Org.nr 971 330 937 (RoV = H)	0,06%	Stiftet 25.08.2003 Formål: Konsesjonskraft IKS skal være en ledende nasjonal forvalter av konsesjonskraft. Konsesjonskraft IKS skal omsette kommunenes og fylkeskommunens konsesjonskraft, gjennom å ta imot og formidle videre den pengeytinga som oppstår gjennom forvaltninga av konsesjonskraftrettighetene og delta i virksomhet som har naturlig sammenheng med dette. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>454 038</td><td>882 365</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>144 469</td><td>422 062</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>257 154</td><td>679 217</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>4</td><td>4</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	454 038	882 365	Resultat	144 469	422 062	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	257 154	679 217	Antall ansatte	4	4	Agder fylkeskommune og kommuner på Agder
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	454 038	882 365																			
Resultat	144 469	422 062																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital	257 154	679 217																			
Antall ansatte	4	4																			
Etablerersenteret Agder IKS Org.nr 995 233 762 (RoV = M) *Daglig ledelse og rådgivning ifm. gründerprosjekter ivaretas gjennom konsulentavtaler.	12,5 %	Stiftet 08.12.2009 Formål: Å yte bistand i forbindelse med idéutvikling og etablering av nye lønnsomme og konkurransedyktige bedrifter i hele Vest-Agder samt Lillesand, Birkenes og Iveland kommuner i Knutepunkt Sørlandet, det som naturlig hører sammen med dette samt samarbeid med andre virksomheter med lignende formål. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>2 497</td><td>2 461</td></tr><tr><td>Driftsresultat</td><td>-285</td><td>173</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>2 066</td><td>1 583</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>1 923</td><td>2 422</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>1</td><td>0 *</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	2 497	2 461	Driftsresultat	-285	173	Langsiktig gjeld (pensjon)	2 066	1 583	Egenkapital	1 923	2 422	Antall ansatte	1	0 *	Agder fylkeskommune og 21 av Agders 25 kommuner
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	2 497	2 461																			
Driftsresultat	-285	173																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	2 066	1 583																			
Egenkapital	1 923	2 422																			
Antall ansatte	1	0 *																			
Arkivsenter Sør IKS Org.nr 971 531 673 (RoV = M)	43,8 %	Stiftet 13.02.2003 Formål: Arbeide for at verdifullt kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmennhetens bruk, forskning og andre forvaltningsmessige og kulturelle formål i samsvar med arkivloven. De skal også bistå eierkommunene med opplæring og veiledning i arkivsystemer og arkivrutiner. Kan påta seg oppgaver for private dersom det ikke går utover ordinære plikter i forhold til deltakerkommunene. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>12 037</td><td>11 688</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>757</td><td>462</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>5 748</td><td>6 584</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>5 724</td><td>5 133</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>10</td><td>10</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	12 037	11 688	Netto driftsresultat	757	462	Langsiktig gjeld (pensjon)	5 748	6 584	Egenkapital	5 724	5 133	Antall ansatte	10	10	Agder fylkeskommune og andre kommuner
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	12 037	11 688																			
Netto driftsresultat	757	462																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	5 748	6 584																			
Egenkapital	5 724	5 133																			
Antall ansatte	10	10																			

OFA IKS Org.nr 931 832 336 (RoV = M)	11 %	Stiftet 24.05.2023 Formål: Gjennomføre konkurranser, inngå og forvalte vare- og tjenesteavtaler på vegne av selskapets deltakere. Selskapets virksomhet vil også omfatte rådgivning i denne forbindelse, samt det som naturlig står i forbindelse med dette. Det overordnede formålet til selskapet er å inngå avtaler som representerer økonomiske gevinster eller andre fordeler for deltakerne og som kommer alle deltakerne til gode. OFA kan inngå samarbeid med andre selskaper. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>-</td><td>-</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	-	-	Resultat	-	-	Langsiktig gjeld	-	-	Egenkapital	-	-	Antall ansatte	-	-	Agder fylkeskommune og kommuner på Agder
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	-	-																			
Resultat	-	-																			
Langsiktig gjeld	-	-																			
Egenkapital	-	-																			
Antall ansatte	-	-																			
Agder Kommunerevisjon IKS* Org.nr 987 183 918 * Vi har <u>ikke</u> foretatt risiko- og vesentlighetsvurdering.	52,5 %	Stiftet 24.03.2004 Formål: Utføre revisjon i og ha tilsyn med de deltagende kommuner i henhold til kommuneloven og tilhørende forskrifter om revisjon og kontrollutvalg. Tilsvarende gjelder også kommunale foretak og interkommunale selskaper som deltakerne er medeiere i. Selskapet kan også påta seg andre revisjonsoppdrag i den utstrekning lovgivningen gir adgang til dette. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>19 776</td><td>20 553</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>1 042</td><td>28</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>36 490</td><td>38 255</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>17 142</td><td>19 189</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>16</td><td>16</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	19 776	20 553	Netto driftsresultat	1 042	28	Langsiktig gjeld (pensjon)	36 490	38 255	Egenkapital	17 142	19 189	Antall ansatte	16	16	Agder fylkeskommune, Vennesla, Evje og Hornnes, Iveland, Bygland, Valle og Bykle
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	19 776	20 553																			
Netto driftsresultat	1 042	28																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	36 490	38 255																			
Egenkapital	17 142	19 189																			
Antall ansatte	16	16																			
Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS Org.nr 987 993 766 * Vi har <u>ikke</u> foretatt risiko- og vesentlighetsvurdering.	8,6 %	Stiftet 08.02.2005 Formål: Utføre den lovpålagte sekretærfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg. Selskapet kan utføre tilsvarende oppgaver for andre bestillere. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Driftsinntekter</td><td>11 020</td><td>11 472</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>350</td><td>-101</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>9 117</td><td>8 912</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>6 031</td><td>6 429</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>9</td><td>9</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Driftsinntekter	11 020	11 472	Netto driftsresultat	350	-101	Langsiktig gjeld (pensjon)	9 117	8 912	Egenkapital	6 031	6 429	Antall ansatte	9	9	Agder fylkeskommune, Vestfold og telemark fylkeskommune, samt 33 kommuner
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Driftsinntekter	11 020	11 472																			
Netto driftsresultat	350	-101																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	9 117	8 912																			
Egenkapital	6 031	6 429																			
Antall ansatte	9	9																			

Andre interkommunale sam- arbeid	Kom. an- del	Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Region Kristiansand IPR ** Org.nr 971 333 227 (RoV = M)		Stiftet 22.03.1999 Formål: Samarbeidet skal fremme politiske saker med felles interesser for kom- munene i Kristiansandsregionen og samordne administrativt interkommunalt sam- arbeid mellom deltakerkommunene.			Birkenes, Lillesand, Iveland, Vennesla, Lindesnes
		Tall i 1000 kroner	2021	2022	
		Driftsinntekter	3 269	3 788	
		Netto driftsresultat	882	-562	
		Langsiktig gjeld (pensjon)	4 701	4 318	
		Egenkapital	7 749	7 392	
		Antall ansatte	2	3	
** Interkommunal politisk råd					
Areal- og transportplanforvaltning i Kristiansandsregionen - Interkommu- nale politiske råd (ATP-samarbeidet) (RoV = M) <i>IPR er vedtatt avvirket</i>		Stiftet 2004. Fra 1. januar 2010 ble ATP-samarbeidet formalisert som et perma- nent samarbeid. Formål: Arena for areal- og transportplanleggingen. Det er et overordnet mål å legge til rette for bærekraftige transportløsninger og en bærekraftig arealpolitikk. Regnskapsoppstillingene til ATP-samarbeidet føres i Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune sitt regnskap. Regnskapsoppstillingen for Kristiansand for 2022 viser sum finansiering kr 17,619 mill og utgifter på kr 11,075 mill ekskl. avsetning til fond. Regnskapsoppstillingene for Agder fylkeskommune for 2022* viser sum inntekter kr 129,333 mill og driftsutgifter kr 110,837 mill ekskl. avsetning til fond. * 2020-2023			Agder fylkeskom- mune, Birkenes kom- mune, Lillesand kom- mune, Vennesla kommune og Statens Vegvesen
Midt-Agder Friluftsråd Kommunalt oppgavefellesskap (KO) Org.nr 975 641 716 (RoV = M)		Stiftet 19.10.1961 Formål: Midt-Agder Friluftsråd skal i samarbeid med eierkommuner og andre ak- tører tilrettelegge for friluftsliv for alle hele året.			Kommunene Birke- nes, Bygland, Bykle, Evje og Hornnes, Iveland, Lillesand, Lindesnes, Valle, Vennesla og Åseral
		Tall i 1000 kroner	2021	2022	
		Driftsinntekter	11 343	11 344	
		Netto driftsresultat	767	516	
		Langsiktig gjeld (pensjon)	6 186	6 995	
		Egenkapital	15 451	15 807	
		Antall ansatte	8	8	

Otra Interkommunale avløpsanlegg (OIA) (RoV = L)		Formål: Otra Interkommunale Avløpsanlegg ble dannet av Kristiansand og Vennesla kommune med formål å eie og drive en felles avløpsledning fra Hunsfoss til dyputslipp i Kristiansandsfjorden. Kristiansand kommune er vertskommune og regnskapet er integrert i årsregnskapet for Kristiansand kommune. Regnskapsoppstillingen for 2022 viser inntekter kr 0,537 mill og utgifter kr 0,537 mill. Budsjetterte inntekter og utgifter 2022 er kr 0,660 mill.	Vennesla																		
Kristiansand og Vennesla interkommunale avløpsanlegg (KVIA) (RoV = L)	60 %	Formål: Drive en felles hoved kloakkledning fra grensen mellom Kristiansand og Vennesla på Mosby til renseanlegget Odderøya RA. Kristiansand kommune er vertskommune og regnskapet er integrert i årsregnskapet for Kristiansand kommune. Regnskapsoppstillingen for 2022 viser inntekter kr 1,017 mill og utgifter kr 1,017 mill. Budsjetterte inntekter og utgifter 2022 er kr 1,112 mill.	Vennesla																		
Sandripheia Fritidspark Org.nr 975 643 328 (RoV = L) <i>Sandripheia fritidspark (SF) har i mange år vært organisert som et interkommunalt samarbeid. I løpet av 2023 har Sandripheia fritidspark blitt omorganisert og har nå blitt et kommunalt oppgavefellesskap</i>	9/12	Stiftet 10.09.1980 Formål: Sandripheia fritidspark skal være med å legge til rette for aktivitet, idrett og friluftsliv for allmennheten gjennom hele året. Anlegget har en lav terskel og er tilgjengelig for alle, og er ment å være et helårsanlegg. <table><tr><th>Tall i 1000 kroner</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Inntekter</td><td>4 655</td><td>5 002</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>-36</td><td>-101</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Egenkapital (fond)</td><td>532</td><td>304</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	4 655	5 002	Resultat	-36	-101	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital (fond)	532	304	Antall ansatte	0	0	Vennesla
Tall i 1000 kroner	2021	2022																			
Inntekter	4 655	5 002																			
Resultat	-36	-101																			
Langsiktig gjeld	0	0																			
Egenkapital (fond)	532	304																			
Antall ansatte	0	0																			